

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІННОВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ У РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів

18 квітня 2019 року

Біла Церква

2019

Редакційна колегія

Даниленко А.С., д-р екон. наук, академік НААН, ректор, голова оргкомітету;

Новак В.П., д-р біол. наук, перший проректор;

Варченко О.М., д-р екон. наук, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету;

Димань Т.М., д-р с.-г. наук, проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності;

Зубченко В.В., канд. екон. наук, начальник відділу навчально-методичної та виховної роботи;

Паска І.М., д-р екон. наук, декан економічного факультету;

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, голова НТТМ університету;

Хомяк Н.В., канд. екон. наук, координатор НТТМ факультету;

Царенко Т.М., канд. вет. наук, начальник відділу науково-дослідної та інноваційної діяльності;

Судика Н.В., зав. редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар.

Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів. Біла Церква. 18 квітня 2019 р. 133 с.

**Секція 1. МЕНЕДЖМЕНТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ, ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ ТА ТЕХНОЛОГІЙ,
ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ**

УДК 658.5:005.93

КИБЕНКО О.В., студент 5 курсу
Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. економ. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИМ ПОСТАЧАННЯМ У ПІДПРИЄМСТВАХ МАТЕРІАЛЬНОЇ СФЕРИ ВИРОБНИЦТВА

Анотація. Здійснено дослідження особливостей управління матеріально-технічним постачанням у підприємствах матеріальної сфери виробництва. Розкрита сутність зазначеної категорії, яка проявляється у реалізації загальних функцій менеджменту у сфері матеріально-технічного забезпечення. Визначені основні цілі і завдання та функції відповідних структурних підрозділів підприємств, які безпосередньо забезпечують функцію управління матеріально-технічним забезпеченням.

Ключові слова: матеріально-технічне постачання, управління, структурні підрозділи, системи управління

Важливе місце у системі управління підприємствами займає підсистема із управління матеріально-технічним постачанням. Сутність управління матеріально-технічними ресурсами полягає в управлінні (плануванні, організації і контролі) матеріальними, інформаційними та іншими потоками, які орієнтовані на ефективне використання потенційних можливостей, засобів і зусиль для вирішення комплексу задач пов'язаних з багатьма аспектами роботи організації.

Матеріально-технічне постачання - це процес постачання підприємства всіма видами ресурсів у визначені строки та в обсягах, необхідних для нормального здійснення його виробничо-господарської діяльності. Його основними цілями можна назвати наступні: забезпечення рівномірності та ритмічності випуску готової продукції; поліпшення використання ресурсів; мінімізація транспортно-складських витрат.

В залежності від масштабів діяльності підприємства, номенклатури та обсягів необхідних ресурсів завдання із матеріально-технічного постачання можуть виконувати: на невеликих підприємствах – окремі посадові особи; на середніх підприємствах – служби чи бюро; на великих підприємствах – відділи або департаменти із матеріально-технічного постачання.

Основними завданнями підрозділів, які здійснюють безпосереднє управління матеріально-технічним забезпеченням підприємств, фахівці називають наступні: планування потреби підприємства у матеріальних ресурсах для функціонування основних і допоміжних виробництв; оперативно-заготівельна діяльність; організація кількісного і якісного приймання матеріальних ресурсів; організація складського господарства; забезпечення своєчасного постачання виробничих дільниць матеріалами; систематичний контроль за станом виробничих запасів [1, с. 163].

Крім того вони можуть здійснювати маркетингові дослідження ринку постачальників за конкретними видами ресурсів, підготовку заявок і специфікацій на необхідні ресурси та подання їх у вищі планові органи управління, прийомку, розміщення, зберігання, підготовку ресурсів до виробництва, видача їх цехам та службам підприємства, організація забезпечення ресурсами робочих місць.

До компетенції підрозділів із матеріально-технічного постачання можуть бути віднесені завдання із визначення обґрунтованих норм запасів матеріально-технічних ресурсів та доведення їх до працівників складів, регулювання розмірів запасів та контроль за їх станом, розроблення організаційно-технічних заходів з економії матеріальних ресурсів, зниження норм і нормативів витрат ресурсів, аналіз ефективності використання ресурсів та стимулювання поліпшення їх використання.

Управління матеріально-технічним забезпеченням виробництва охоплює, також, комплекс робіт по забезпеченню погодженості дій усіх відділів, службовців та посадових осіб, зв'язаних із визначенням потреби в ресурсах та розрахунком кількості їх замовлень, пошуком методів, форм та джерел постачання ресурсів, вибором постачальників матеріальних ресурсів, погодженням цін, укладанням договорів та організацією постачання.

Найбільш поширеними системами управління матеріально-технічним забезпеченням виробництва у вітчизняних підприємствах є системи із фіксованим обсягом замовлення та із фіксованим часом замовлення. У той же час набувають поширення більш прогресивні, так звані «витягуючі системи», які мають ряд очевидних переваг у частині швидкого реагування на ринкову кон'юнктуру та мінімізації матеріальних запасів на складах і у виробничих підрозділах підприємства [2,с. 135-136].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Економіка підприємства: підручник / за ред. Акад. С.Ф. Покропивного. 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2013 – 402 с.
2. Пономарьова Ю. В. Логістика: навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2003. – 192 с.

УДК 332.12

РЯБУШЕНКО А.С., студент 4 курсу
Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. економ. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Анотація. Визначено, що розвиток регіонів на сучасному етапі є одним із пріоритетних напрямків державної регіональної політики, мета якої полягає у створенні відповідних умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку України та її регіонів, підвищення рівня життя населення, забезпечення дотримання гарантованого державою соціального захисту для кожного її громадянина незалежно від місця проживання. Таким чином, ефективний розвиток кожної економічної системи вимагає постійного пошуку оптимальних варіантів поєднання державних і ринкових складових та інтересів.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, регіон, управління, формування, удосконалення.

Регіональний розвиток є одним із важливих напрямків державної регіональної політики, метою якої є створення сприятливих умов для рівномірного та стабільного соціально-економічного розвитку територій, підвищення якості життя населення, захист та забезпечення соціальних прав кожного громадянина країни незалежно від місця та регіону його проживання. Як зазначають фахівці, головним завданням регіональної політики та регіональних структур є поглиблення процесів ринкової трансформації на основі повного та раціонального використання потенціалу регіонів, підвищення якості та дієвості прийняття рішень, налагодження роботи

органів державної влади та структур місцевого самоврядування щодо питань формування бюджету та ефективного його використання [1].

Соціально-економічний розвиток – це багаторівневий процес, який повинен включати в себе такі соціальні та економічні цілі, як: зростання виробництва та доходів населення; покращення стану здоров'я населення, підвищення показників добробуту та якості освіти; створення умов, які сприяють зростанню гідності громадян та їх самосвідомості; зміни в адміністративних, соціальних та інституційних структурах суспільства, у свідомості населення, у традиціях та звичках. Такий підхід дає можливість більш ефективно проводити оцінку регіональних економічних систем та застосовувати ефективні методи регулювання їх розвитку.

До економічного розвитку регіонів належать розвиток промисловості, вдосконалення транспортної інфраструктури, капітальне будівництво промислових та інфраструктурних об'єктів, вплив інноваційної діяльності на економіку регіону, фінансовий сектор в економіці регіону.

До соціального розвитку відносять: зміни в соціально-економічних структурах та структурах зайнятості населення в регіонах, підвищення рівня життя населення, будівництво соціальних та інфраструктурних об'єктів, комунальне обслуговування, розвиток освіти та медицини, охорону громадського порядку, захист навколишнього середовища, розвиток культури, підвищення духовності, розвиток збутової та торгової інфраструктури регіону (магазини, ринки, оптові бази, склади), вдосконалення інфраструктури сфери послуг, засоби масової інформації.

Основними завданнями в соціально-економічному розвитку в регіонах називають: рівномірний розподіл податкового навантаження на суб'єктів господарювання в регіоні; зниження податкового тиску на малі та середні підприємства; сприяння нагромадженню капіталу у сфері виробництва; надання фінансової підтримки інноваційним структурам малого та середнього бізнесу у вигляді державних фінансувань; активне залучення вітчизняних та іноземних інвестицій у розвиток наукомістких та експортоспроможних виробництв, соціальної інфраструктури [2, с. 75].

Відповідно, основними показниками соціально-економічного розвитку регіону можна назвати такі як: середньорічна чисельність населення; чисельність зайнятого населення; валовий внутрішній продукт; валова продукція сільського господарства; обсяги промислової продукції; обсяги виробництва товарів народного споживання; обсяг капітальних вкладень; грошові доходи населення; обсяг роздрібного товарообороту; обсяг реалізації платних послуг населення; середні ціни на основні види продукції; баланси основних видів промислової і сільськогосподарської продукції; фінансові ресурси муніципальних органів влади; обсяг експорту та імпорту товарів.

Отже, ефективний розвиток всіх економічних систем залежить від систематичного дослідження та пошуку оптимальних варіантів поєднання державних і ринкових складових та інтересів. Виконання поставлених завдань щодо управління соціально-економічним розвитком регіону залежить від можливостей відтворювати та залучати на свою територію всі види економічних ресурсів. У рамках перспективного розвитку регіональних економічних систем, визначені основні завдання, показники та особливості формування та управління соціально-економічним розвитком регіону.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Хожило І. І. Соціально-економічний розвиток громад в умовах децентралізації влади в Україні: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2015-01\(13\)/19.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2015-01(13)/19.pdf)
2. Васильєва О. І. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 8. С. 74-78.

ЗАБОЛОТНЯ А.В., студентка 3 курсу
Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. економ. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕНЕДЖМЕНТ: ВИКЛИКИХХІ СТОЛІТТЯ

Як зазначають науковці, сучасний менеджмент формується в умовах появи нових парадигм суспільно-економічного розвитку, нових управлінських технологій, покликаних дати відповідь на виклики сьогодення. У зв'язку з цим з'являються багато наукових досліджень, які, власне, і відображають назрілі тенденції, зумовлені стратегічними викликами ХХІ ст. суспільству та економіці України [1, с. 27].

Становлення економіки знань, інтелектуалізація суспільства стають важливими чинниками формування сучасного менеджменту і предметом досліджень вітчизняних науковців. Грунтовною працею дослідження сучасного менеджменту стала монографія Ф.І. Хміля, в якій автор через призму історії виникнення та розвитку управління висвітлює методологічні засади складових менеджменту та проблеми становлення практики менеджменту в Україні [2]. Назрілі проблеми та розвиток сучасного менеджменту в Україні під впливом факторів глобалізації та ІТ-технологій розглядаються у наукових публікаціях.

Сучасні тенденції в розвитку менеджменту проявилися уже у поділі менеджменту на різні види: менеджмент персоналу, інноваційний, інформаційний, креативний, маркетинговий, глобалізаційний та ін. Як стверджують науковці, «сьогодні фірми головну увагу приділяють менеджменту якості, соціальному, екологічному, крос-культурному, креативному менеджменту як відносно самостійним системам управління, що ґрунтуються на принципах процесного підходу, оптимізації процесу управлінської діяльності»[3, с. 46].

Процеси, що відбуваються в суспільстві, вплинули і на трансформацію функцій менеджменту та появу нових, а інформаційно-комунікаційні технології стали основним механізмом, що стимулює нові підходи до технології менеджменту. Особливості сучасного менеджменту, на думку Н. Яшкіної, проявляються і в тому, що під впливом нових викликів важливими складовими менеджменту стали: організаційна культура, організаційна поведінка, корпоративний менеджмент, кризовий менеджмент, ризик менеджмент[4, с. 35].

Еволюційні зміни в умовах функціонування вітчизняних підприємств приводять до трансформацій у системі менеджменту, до появи нових завдань і механізмів управління з «метою їх адаптації до нових геоекономічних реалій». Зважаючи на виклики сьогодення, виникає потреба в окресленні нових завдань сучасного менеджменту та виділенні його характерних ознак, що стали наслідком трансформаційних процесів, інтелектуалізації суспільства, наростанням динамічних й нестабільних тенденцій. Зокрема, інтелектуалізація суспільства й масштабність інформаційних процесів стимулюють появу нових видів менеджменту, зокрема, менеджменту знань, інформаційного менеджменту. Активізація творчих імпульсів, бажання творчої реалізації сприяють, своєю чергою, появі інноваційного й креативного менеджменту [5, с. 127].

Подальші дослідження доцільно спрямовувати на теоретичні й прикладні аспекти розвитку сучасного менеджменту в цілому та окремих його складових, враховуючи фактори глобалізаційного характеру. Зокрема, на фоні прискорення інтеграційних процесів, формування нових глобалізаційних структур з'являються новий вид менеджменту – глобалізаційний, який стимулює розвиток нових концептуальних понять, методологічних підходів і прикладних реалізаційних методик.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрющенко К.А. Формування сучасної концепції системи менеджменту знань в організаціях / К.А. Андрющенко // Агросвіт. – 2010. – № 15. – С. 27-29.

2. Хміль Ф.І. Становлення сучасного менеджменту в Україні (проблематика теорії та практики): монографія. - К: ІЗМН; Львів: ЛКА, 1996. - 206 с.
3. Зозульов О. Сучасні проблеми менеджменту українських підприємств / О. Зозульов, А. Длігач, Н. Писаренко // Економіка України. – 2011. – № 6(487). – 46-50.
4. Яшкіна Н.В. Основні характеристики сучасного менеджменту / Н.В. Яшкіна // Економіка і держава. – 2010. – № 7. – С. 35-38.
5. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України : у 3-х т. Т 2. Інноваційно-технологічний розвиток економіки / За ред. акад. НАН України В.М. Геєця, акад. НАН України В.П. Семиноженка, чл.-кор. НАН України Б.Є. Кваснюка. – К. : Фенікс, 2007. – 564 с.

УДК 658.11.016.1

КОВАЛЬСЬКИЙ В.В., студент магістратури
Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто основні напрямки зміни структури потенціалу підприємств на сучасному етапі розвитку економіки. Зроблено висновок, що удосконалення структури потенціалу підприємства означає економію живої й уречевленої праці, енергетичних і фінансових ресурсів з одного боку, та примноження людського капіталу з іншого. Проаналізовано основні правила і співвідношення, які лежать в основі оптимізації структури потенціалу підприємства, визначено основні напрямки її оптимізації.

Ключові слова: структура потенціалу підприємства, оптимізація, правила формування та реформування потенціалу підприємства.

В умовах ринкової економіки ефективність діяльності будь-якого підприємства залежить від раціонального формування та використання його потенціалу. Тому актуальними є дослідження сучасних тенденцій оптимізації структури потенціалу підприємств.

Аналіз наукових джерел дав можливість визначити основні напрямки зміни структури потенціалу підприємств на сучасному етапі розвитку економіки, який часто називають епохою «економіки знань»:

- 1) випереджаюче зростання основних засобів виробничого призначення порівняно з іншими елементами носія потенціалу підприємства;
- 2) зростання рівня автоматизації виробництва, удосконалення технологій в напрямку максимально повного використання корисних властивостей вхідної сировини;
- 3) впровадження енергозберігаючих технологій, зміна структури споживання енергоресурсів у напрямку дешевших енергоносіїв, більше використання відновлюваних джерел енергії;
- 4) зростання значення інформаційних ресурсів та інформаційних технологій [1, с. 9-11], конкуренція між інформаційними образами підприємств (інформацією, що є основою торгових марок та брендів, ноу-хау, патентів, технологій [2, с. 16-17];
- 5) зменшення промислово-виробничого персоналу підприємств внаслідок дії трудозвільнюючого ефекту при впровадженні прогресивного устаткування і технологій;
- 6) поляризація кваліфікаційної структури виробничого персоналу підприємств; зростання ролі інтелектуального потенціалу в епоху «економіки знань», необхідність постійного підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів, інвестицій в кар'єрне зростання, поліпшення соціально-побутових умов життя, соціальний пакет.

Таким чином, проаналізувавши основні сучасні тенденції зміни структури потенціалу підприємств, можемо зробити висновок, що удосконалення структури потенціалу підприємства в

остаточному підсумку означає економію живої й уречевленої праці, енергетичних і фінансових ресурсів з одного боку, та примноження людського капіталу з іншого [3, с. 47].

Необхідно зазначити, що в основі оптимізації структури потенціалу підприємства лежать наступні правила і співвідношення:

- 1) «золоте правило» економіки: $\Delta\Pi > \Delta BP > \Delta A > 100\%$;
- 2) головне правило щодо управління трудовими ресурсами: темп зростання продуктивності праці має випереджати темп зростання заробітної плати;
- 3) «золоте правило» фінансування й балансування: довгострокові активи мають фінансуватися з довгострокових джерел фінансування;
- 4) правило вертикальної структури капіталу: власні джерела фінансування мають перевищувати позикові;
- 5) оптимальне співвідношення основного й оборотного капіталу (у промисловості): 65–85 % : 35–15 %;
- 6) оптимальне співвідношення структури оборотного капіталу – оборотних виробничих фондів до фондів обігу – (у промисловості): 70 % : 30 %;
- 7) нормативне значення коефіцієнта загальної ліквідності – 2;
- 8) нормативне значення коефіцієнта забезпеченості власними обіговими коштами – 0,1;
- 9) норма управління трудовими ресурсами – « 7 ± 2 »;
- 10) раціональна питома вага працівників апарату управління в загальній чисельності працівників підприємства на підприємствах з високим рівнем автоматизації та комп'ютеризації – 20 % [2, с. 36-38].

Напрямки оптимізації структури потенціалу підприємства:

- оптимізація структури активів у напрямку збільшення частки ліквідних коштів, що зменшує ймовірність банкрутства;
- оптимізація структури капіталу у напрямку зменшення частки позикових коштів, що збільшує фінансову стійкість підприємства;
- впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій, що дає можливість більш ефективно використовувати існуючий потенціал підприємства;
- удосконалення виробничої структури, що сприятиме ефективному використанню матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, зростанню ритмічності виробництва, продуктивності праці, якості продукції, а отже, збільшенню прибутку;
- інтенсифікація використання потенціалу підприємства;
- поліпшення організації й управління потенціалом [2, с. 41-43].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / О. К. Добикіна та ін. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 208 с.
2. Цибульська Е. І. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 7.050107, 8.050107 – Економіка підприємства. Х.: Вид-во НУА, 2011. 384 с.
3. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. / уклад. Н. В. Коваль. Біла Церква: БНАУ, 2018. 375 с.

ПУСТОВІТ Ю.І., студент магістратури
Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВЕ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто сутність регламентування. Проаналізовані нормативно-правові акти, які є джерелами вітчизняного трудового права. З'ясовано, що питання трудової діяльності регулюються Конституцією України, Кодексом законів про працю України, низкою законів та підзаконних нормативно-правових актів, які ухвалюються згідно з законами з метою розвитку їх положень, а також чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, зокрема, Конвенціями Міжнародної організації праці.

Ключові слова: регламентування, правове забезпечення, трудове законодавство, управління персоналом.

Під регламентуванням розуміють процес встановлення сукупності правил, які визначають порядок діяльності організації, її структурних підрозділів чи окремих працівників [1].

Основою організаційного регламентування є правові норми.

Правове забезпечення системи управління персоналом охоплює трудове та пенсійне законодавство, а також нормативно-правові акти щодо захисту трудових прав окремих категорій громадян, та полягає у використанні засобів юридичного впливу на роботодавців і найманих працівників з метою дотримання прав і обов'язків сторін та досягнення ефективної діяльності підприємства (організації) [2, с. 44].

Найважливішим джерелом вітчизняного трудового права є Конституція України. Зокрема, згідно зі статтями 43-46 Конституції України, кожен громадянин держави має право на працю, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується; на безпечні умови праці; на своєчасне одержання винагороди за працю не нижче встановленого законом мінімального розміру оплати праці; на страйк для захисту своїх інтересів; на відпочинок та соціальний захист у разі втрати працездатності, безробіття та у старості.

Важливим нормативним актом у галузі праці є Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII, який складається з 19 глав, які присвячені, зокрема, питанням укладання колективного та трудового договорів; забезпечення зайнятості вивільнюваних працівників; робочого часу та часу відпочинку; нормування та оплати праці; гарантій і компенсацій; трудової дисципліни та охорони праці; праці жінок та молоді; індивідуальних трудових спорів; діяльності профспілок; державному соціальному страхуванню; нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю тощо.

Джерелами трудового права є також наступні закони України: «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI; «Про колективні договори і угоди» від 01.07.1993 р. № 3356-XII; «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» від 03.03.1998 р. № 137/98-ВР; «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» від 15.09.1999 р. № 1045-XIV; «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР; «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. № 2694-XII; «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР; «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 р. № 1788-XII.

Питання трудової діяльності регулюються також значною кількістю підзаконних нормативно-правових актів, які приймаються відповідно до законів з метою розвитку їх положень [3].

До важливих підзаконних нормативно-правових актів відносять:

- постанови Верховної Ради України:

- укази і розпорядження Президента України: «Про організаційні заходи щодо посилення соціального захисту малозабезпечених громадян» від 12.05.1995 р. № 376/95, «Про концепцію дальшого реформування оплати праці в Україні» від 25.12.2000 р. №1375/2000, «Про Положення про Державну інспекцію України з питань праці» від 06.04. 2011 р. №386/2011;

- постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України: «Про затвердження Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній» від 12.08.1993 р. №637-93-п;

- нормативно-правові акти Міністерства соціальної політики України та інших міністерств і відомств: Наказ Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України «Про затвердження Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників» від 29.07.1993 р. №58; Наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства юстиції України «Про внесення зміни до Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників» від 06.10. 2014 р. №720/1642/5.

Частиною національного законодавства України є також чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, зокрема, Конвенції Міжнародної організації праці: «Про примусову чи обов'язкову працю» №29 від 10.06.1930 р.; «Про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів» №98 від 08.06.1949 р.; «Тристоронні консультації для сприяння застосуванню міжнародних трудових норм» №144 від 02.06.1976 р.; «Про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця» №158 від 02.06.1982 р.; «Про охорону материнства (переглянута в 1952 році)» №103 від 04.06.1952 р.; «Про захист вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця» від 03.06.1992 р.; «Про дискримінацію в галузі праці та занять» №111 від 04.06.1958 р.; «Про встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються» №131 від 03.06.1970 р.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Рудьєв В. А., Гуткевич С. О. Менеджмент: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2011. 312 с.
2. Никифорова В. Г. Управління персоналом: навч. посіб. Одеса: Атлант, 2013 р. 275 с.
3. Ожиганова М. І., Хорошко В. О., Яремчук Ю. Є., Карпінєць В. В. Управління персоналом: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2014. 187 с.

УДК 330.322

ШЕВЧЕНКО І. М., студент магістратури
Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ: СУТНІСТЬ, РІВНІ, МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ

Розглянуто сутність інвестиційної привабливості. Визначені рівні інвестиційної привабливості. Проаналізовані методики визначення інвестиційної привабливості країни, регіону, галузі та підприємства.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, рівні інвестиційної привабливості, методики оцінювання інвестиційної привабливості.

Найголовнішим завданням інвестора є вибір таких об'єктів інвестування, які можуть забезпечити найвищу ефективність інвестицій.

Інтегральним показником, який об'єднує комплекс формалізованих і неформалізованих критеріїв та характеризує доцільність вкладення капіталу в досліджуваний потенційний об'єкт інвестування, є показник інвестиційної привабливості [1, с. 68].

Інвестиційна привабливість може розглядатися на трьох рівнях: макрорівні, мезорівні та мікрорівні, тобто на рівні країни, регіонів та галузей економіки, окремих підприємств. Тому «привабливість конкретного інвестиційного проекту з позиції потенційного інвестора буде визначатися привабливістю всіх названих складових – країни, галузі, регіону, підприємства, проекту» [2, с. 4].

Найпоширенішим методом оцінки інвестиційної привабливості країни є міжнародні рейтинги. Аналіз досліджень науковців [3] свідчить, що нині Україна має непривабливі умови для реалізації інвестиційних проектів. Погоджуємося з вченими, які наголошують, що Україна має потужний виробничий потенціал, порівняно дешеvu але кваліфіковану робочу силу, місткий внутрішній ринок та вигідне географічне положення [2, с. 9]. Тому вважаємо, що Україні слід сконцентрувати зусилля на завершенні економічних реформ та реалізації своїх конкурентних переваг.

Окремі регіони України відрізняються один від одного рівнем економічного розвитку, природно-ресурсним, науково-технічним потенціалом, а отже, й рівнем інвестиційної привабливості.

Оцінка інвестиційної привабливості регіонів дає змогу підприємствам враховувати регіональні чинники, такі як потенціал регіональних споживчих ринків, ринків факторів виробництва при плануванні та здійсненні інвестиційної діяльності.

На сучасному етапі існує значна кількість різних підходів до оцінки інвестиційної привабливості регіонів, проте питання розробки єдиного комплексного науково обґрунтованого методичного підходу залишається відкритим. Це потребує вивчення та узагальнення методик оцінки інвестиційної привабливості регіонів. Найвідомішими методиками оцінки інвестиційної привабливості регіонів є рейтинг інвестиційної привабливості регіонів України Інституту Реформ, методика оцінки інвестиційної привабливості регіонів українського вченого І. Бланка, рейтинг інвестиційної привабливості регіонів Київського міжнародного інституту соціології у партнерстві з Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій.

Узагальнивши дані різних рейтингів, можемо стверджувати, що Київська область є інвестиційно привабливим регіоном України, що пояснюється високим загальноекономічним потенціалом: розвиненим промисловим виробництвом, забезпеченістю кваліфікованими кадрами, високою місткістю споживчого ринку і ринку факторів виробництва; досить високим рівнем розвитку інфраструктури.

На сьогодні не існує універсальної методики визначення інвестиційної привабливості галузей економіки. Використання вченими різних підходів для оцінки інвестиційної привабливості окремих галузей призводить до отримання досить суперечливих результатів. Найбільш обґрунтованими, на нашу думку, є методика оцінки інвестиційної привабливості окремих галузей (підгалузей) економіки, запропонована І. Бланком, та оцінка галузевої привабливості за критеріями Всесвітнього банку. Найбільш привабливими для інвесторів вважаються високорентабельні сфери діяльності, що не потребують значних вкладень капіталу при забезпеченні його швидкої віддачі, зокрема переробка сільськогосподарської продукції [4, с. 168].

Оцінка інвестиційної привабливості підприємств може здійснюватися за допомогою затверджених методик – інтегральної оцінки інвестиційної привабливості та поглибленого аналізу фінансово-господарського стану. Проте обидві методики мають суттєві недоліки. Також існує низка авторських методик визначення інвестиційної привабливості підприємств, проте більшість з них також є недосконалими та потребують доопрацювання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Сталинская Е. Оценка инвестиционной привлекательности регионов Украины. *Економіст*. 2003. №9. С. 68—69.
2. Коваль Н. В. Інвестиційна привабливість України в міжнародних рейтингових оцінках. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 17. С. 3-10.
3. Федорчак О. В. Міжнародні індекси інвестиційної привабливості України. *Вісник НАДУ при Президентіві України. Серія «Державне управління»*. 2016. №3. С. 21-28.

4. Козаченко Г. В., Антіпов О. М., Ляшенко О. М., Дібніс Г. І. Управління інвестиціями на підприємстві. К.: Лібра, 2004. 368 с.

УДК 005.35

ПЕРХУН В. О., студент магістратури
Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ВИДИ ТА МОДЕЛІ

Розглянуто сутність соціальної відповідальності підприємства та її групи. Визначені вигоди, які отримує підприємство та суспільство, при впровадженні принципів соціальної відповідальності. Проаналізовані моделі корпоративної соціальної відповідальності.

Ключові слова: соціальна відповідальність, групи соціальної відповідальності, моделі соціальної відповідальності.

Побудова соціально орієнтованої ринкової економіки неможлива без узгодження інтересів суспільства, бізнесу та держави. Важливим інструментом вирішення вказаного питання є механізм соціальної відповідальності.

У стандарті ISO 26000:2010 «Керівництво з соціальної відповідальності» надано трактування поняття «соціальної відповідальності» як відповідальності організації за вплив її рішень і діяльності на суспільство і навколишнє середовище, що виявляється у дотриманні прозорості та етичної поведінки, яка: сприяє сталому розвитку, а також здоров'ю та добробуту суспільства; враховує очікування зацікавлених сторін; відповідає чинному законодавству та міжнародним нормам поведінки [1].

За Ф. Котлером та Н. Лі, соціально-відповідальну діяльність підприємства (організації) можна описати шістьма ініціативами: благодійні справи; благодійний маркетинг; корпоративний соціальний маркетинг; корпоративна філантропія; волонтерська робота в інтересах суспільства; соціально-етичні підходи до ведення бізнесу [2].

Науковці виділяють внутрішню та зовнішню групи соціальної відповідальності підприємства (табл. 1).

При впровадженні принципів соціальної відповідальності виграє і суспільство, і підприємство (організація). Так, підприємство отримує наступні вигоди: покращення іміджу та зростання довіри споживачів до товарів чи послуг компанії; розвиток кадрового потенціалу та зростання лояльності персоналу; формування партнерських відносин з громадськістю, органами влади та ЗМІ. Суспільство отримує наступні вигоди: якісні товари та послуги; чисте довкілля; робочі місця з достойною заробітною платою; зростання соціальної захищеності населення; можливість підтримки громадських ініціатив та надання адресної екстреної допомоги громадянам, які її потребують.

Таблиця 1 – Групи соціальної відповідальності підприємства

Внутрішня соціальна відповідальність	Зовнішня соціальна відповідальність
1. Медичне та соціальне страхування.	1. Спонсорство і корпоративна благодійність.
2. Стабільність заробітної плати.	2. Охорона навколишнього середовища.
3. Безпека праці.	3. Взаємодія з місцевою владою.
4. Розвиток людських ресурсів (програми підготовки та підвищення кваліфікації)	4. Участь в кризових ситуаціях.
	5. Відповідальність перед споживачами.

Джерело: [3, с. 43].

Виділяють три моделі соціальної відповідальності: американську, європейську та японську, які відрізняються сферами прояву, об'єктами та заходами соціальної відповідальності.

Американська модель є філантропічною: певна частка прибутку підприємств у вигляді добровільних внесків передається корпоративним фондам, які використовують їх на реалізацію волонтерських і соціальних програм. Вплив державних інституцій є опосередкованим.

Європейська модель принципово відрізняється від американської прямим впливом держави – соціальна відповідальність регулюється нормативно-правовими актами окремих країн. Ця модель орієнтована на три сфери: економічну (умови роботи, заробітна плата, якість продукції), зайнятість в конкретному регіоні і охорону навколишнього середовища. Також широкого розповсюдження набули системи фіскальних та фінансових стимулів для заохочення добродійної діяльності.

Японська модель соціальної відповідальності зосереджена на внутрішніх програмах, завдяки яким компанія стає для працівника сім'єю.

Слід зазначити, що ідеальної моделі корпоративного управління соціальною відповідальністю не існує, кожна модель має свої переваги та недоліки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Керівництво з соціальної відповідальності: ISO 26000:2010. URL: <https://www.iso.org/standard/42546.html>
2. Котлер Ф., Лі Н. Корпоративна соціальна відповідальність. К.: Стандарт, 2005. 352 с.
3. Охріменко О. О., Іванова Т. В. Соціальна відповідальність: навч. посіб. К.: НТУУ «КПІ». 2015. 180 с.

УДК 005.332.4

ГЛИВА Н. С., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ: СУТНІСТЬ, КРИТЕРІЇ ТА ЧИННИКИ

Розглянуто сутність конкурентоспроможності продукції. Узагальнені критерії конкурентоспроможності продукції. Проаналізовані чинники, які впливають на конкурентоспроможність продукції підприємства.

Ключові слова: конкурентоспроможність продукції, критерії конкурентоспроможності продукції, чинники конкурентоспроможності продукції.

Відповідно до сучасних умов функціонування підприємств у ринковому просторі найбільш вагомим критерієм ефективності діяльності для будь-якого підприємства є конкурентоспроможність продукції. Тому виробники повинні гнучко реагувати на потреби споживачів, дії конкурентів, інтереси партнерів.

Конкурентоспроможність товару означає його відповідність умовам конкурентного ринку, вимогам споживачів як за технічними та економічними, так і за соціально-організаційними характеристиками, а також за комерційними умовами реалізації товару на рівні вищому від аналогічних товарів, представлених на ринку.

Змістовною особливістю конкурентоспроможності продукції є те, що вона може бути визначена лише внаслідок її порівняння з іншими товарами, тобто відбувається аналіз відмінностей даного товару від товарів-конкурентів за певними показниками і критеріями.

Критеріями конкурентоспроможності продукту є його якісні та (або) кількісні характеристики: 1) рівень якості товару та його стабільність; 2) соціальна адресність; 3) достовірність; 4) безпечність; 5) споживча новизна товару; 6) імідж товару.

Рівень якості товару є відносним показником, який визначається шляхом порівняння показників якості продукції та аналога конкурента; стабільність рівня якості продукції визначають за допомогою таких показників як відсоток бракованої продукції, число повернень бракованих партій, кількість рекламацій, незмінність органолептичних характеристик.

Соціальна адресність – відповідність характеристик продукту потребам конкретної соціальної групи споживачів.

Достовірність засвідчують за допомогою сертифікатів відповідності, захисного та спеціального маркування тощо.

Безпечність – безпека для життя і здоров'я споживачів, навколишнього середовища за звичайних умов використання, зберігання, переміщення та утилізації товару.

Споживча новизна товару виникає, якщо об'єктом оцінки новизни є новизна споживчих властивостей, а суб'єктом – кваліфікований споживач.

Імідж продукту передбачає ефективну рекламу, безперервний контакт із ЗМІ та забезпечення стабільного рівня якості товару.

Існує низка чинників, які безпосередньо чи опосередковано впливають на конкурентоспроможність продукції підприємства:

- економічні – характеризують основні економічні та споживчі властивості продукції (собівартість, ціну, рівень попиту та ін.) і уособлюються в показниках загальних витрат на придбання та експлуатацію продукту за весь термін його служби;

- класифікаційні – використовують для визначення приналежності продукції до відповідного класу за певною ознакою;

- техніко-технологічні – визначають конструктивні характеристики товару і регламентуються технологічними стандартами випуску продукції, які відповідають стандартам і нормам, що діють як в країні, так і поза її межами;

- нормативно-правові – характеризують правову захищеність продукції на ринку;

- ергономічні – визначають властивості продукту в процесі його використання людиною;

- естетичні – передбачають виразність та досконалість зовнішнього вигляду продукції, її сприйняття споживачами в процесі користування;

- організаційні – характеризують терміновість і періодичність постачань, гарантії, сервісне обслуговування, умови здійснення платежів тощо.

Окрім вищезазначених факторів існують також нецінові чинники, які безпосередньо впливають на забезпечення конкурентоспроможності продукції. Сюди відносять унікальність, динамізм збуту і можливість швидкої реакції на ринкові досягнення, ефективність поширення інформації про продукцію.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Критерії конкурентоспроможності товарів. Чинники, що визначають конкурентоспроможність товару на ринку. URL: <http://ifreestore.net/5004/33/>

2. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економічна діагностика: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 307 с.

МИХАЙЛОВА О. А., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СУТНІСТЬ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Надано визначення інвестиційного проекту. Визначені властивості інвестиційних проектів та наведена їх класифікація. Розглянуто поняття та проаналізовані етапи життєвого циклу інвестиційного проекту.

Ключові слова: інвестиційний проект, класифікація інвестиційних проектів, життєвий цикл інвестиційних проектів.

На нинішньому етапі розвитку економіки все більшою популярністю серед методів управління користується метод управління проектами.

Згідно з Законом України "Про інвестиційну діяльність" від 18.09.1991 р. №1560-ХІІ, «інвестиційний проект – це комплекс заходів (організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних), визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку національної економіки та спрямованих на розвиток окремих галузей, секторів економіки, виробництв, регіонів, виконання яких здійснюється суб'єктами інвестиційної діяльності з використанням цінностей відповідно до положень цього Закону. Інвестиційний проект оформлюється у вигляді планово-розрахункових документів, необхідних та достатніх для обґрунтування інвестування, організації та управління роботами з реалізації проекту в межах визначених вартості та терміну його реалізації» [1].

Основними властивостями інвестиційних проектів є цільова спрямованість, вимірність (можливість кількісного визначення діяльності або очікуваних результатів), часовий горизонт (обмежений час розробки та реалізації проекту) та чітке визначення взаємопов'язаних робіт.

Інвестиційні проекти класифікують наступним чином:

- за вартістю та масштабом: дрібні (менше 300 тис. дол.); середні (300 тис. дол. - 2 млн. дол.); великі (понад 2 млн. дол.).
- за тривалістю реалізації: короткотермінові (до року); середньотермінові (до двох років); довготермінові (від 3 до 5 років);
- за видами: із затвердженими та із незатвердженими фондами фінансування ;
- за сумісністю реалізації: незалежні та залежні від реалізації інших проектів підприємства;
- за класом: мегапроекти (цільові міжнародні, національні, міжгалузеві та галузеві програми розвитку); мультипроекти (спрямовані на реалізацію стратегії розвитку підприємства); монопроекти (окремі проекти, для реалізації яких необхідно створити окрему проектну команду);
- за схемою фінансування: фінансуються з внутрішніх джерел ; за рахунок акціонування; за рахунок позикових джерел; зі змішаними формами фінансування;
- за формою власності: державні, індивідуальні, колективні;
- за рівнем ризику: безризикові, з мінімальним ризиком, з середнім ризиком, високоризикові;
- за напрямками інвестування: промислові (реальні), фінансові, інноваційні (венчурні);
- за типом грошового потоку: з ординарним та неординарним грошовим потоком;
- за функціональною спрямованістю: проекти розвитку та проекти санації;
- за характером цільового завдання: антикризові, маркетингові, навчальні, інноваційні, реструктуризації, надзвичайні.

Час від першої інвестиційної витрати до останньої вигоди проекту називається життєвим циклом проекту. Життєвий цикл відображає розвиток проекту та роботи, які здійснюються на різних етапах його розробки та реалізації.

Виділяють три етапи життєвого циклу інвестиційного проекту:

1) передінвестиційний (науково-проектної підготовки) – від попередніх досліджень до ухвалення остаточного управлінського рішення про необхідність інвестування;

2) інвестиційний (здійснення реального інвестування) – проектування, укладання договорів, будівництво об'єктів;

3) експлуатаційний – виробничо-господарська діяльність підприємства.

До розробки та реалізації інвестиційних проектів необхідно залучати фахівців, які мають достатні знання та досвід з їх розробки та реалізації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. №1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

2. Бланк І. О., Гуляєва Н. М. Інвестиційний менеджмент: підруч. / за заг. ред. А. А. Мазаракі. К.: КНТЕУ, 2003. 398 с.

3. Луців Б. Л., Кравчук І. С., Сас Б. Б. Інвестування: підруч. Тернопіль: Економічна думка, 2014. 544 с.

4. Верба В. А., Гребешкова О. М., Востяков О. В. Проектний аналіз : навч. метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2002. 297 с.

УДК 511.1

СТАДНИК К.П., учень 11 класу БНВО «Ліцей-МАН»

Науковий керівник – **МЕЛЬНИЧЕНКО О.П.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ТЕОРЕМА СТЮАРТА: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дана робота присвячена вивченню теореми Стюарта, її наслідків, розвитку та перспективам досліджень розглянутої теореми. У роботі приділено значну увагу діофантовим рівнянням та їх зв'язку з теоремою Стюарта. Представлено математичний спосіб знаходження цілих коренів рівняння Стюарта та представлена комп'ютерна програма їх знаходження.

Ключові слова: геометрія трикутника, теорема Стюарта, задачі-наслідки теореми Стюарта, цілі розв'язки, діофантові рівняння.

Відома теорема Стюарта відноситься до метричних теорем евклідової планіметрії. В сучасній планіметрії систематизовано наслідки теореми Стюарта (формули для обчислення довжин медіан і бісектрис трикутника за його сторонами, теорема Птолемея та її частинний випадок – теорема Аполонія), а також представлено її доведення різними способами: координатного, векторного, за допомогою теореми Піфагора, за теоремою косинусів.

В сучасній математиці, як розвиток теореми Стюарта, – розв'язано ряд цікавих задач, які не тільки розв'язуються за допомогою теореми Стюарта, а і одержують її як наслідок, наприклад із співвідношення Бретшнайдера – співвідношення між елементами чотирикутника.

Цікавим є питання знаходження цілочисельних розв'язків рівності Стюарта, як пошук розв'язку деякого діофантового рівняння. Діофантові рівняння названі на честь давньогрецького математика III ст. Діофанта Александрійського. Діофантове рівняння – це поліноміальне рівняння, у якому змінні приймають тільки цілочисельні значення.

Актуальність даної теми обумовлюється новим пошуком у поєднанні встановлених геометричних підходів з іншим, алгебраїчним напрямком в математиці – розв’язанням діофантових рівнянь.

Мета роботи: представити розвиток і перспективи досліджень теореми Стюарта.

Англійський математик Stewart Matthew (1717– 1785) опублікував у 1746 році наукову працю (рис.1.1), у якій представив свою теорему із доведенням.

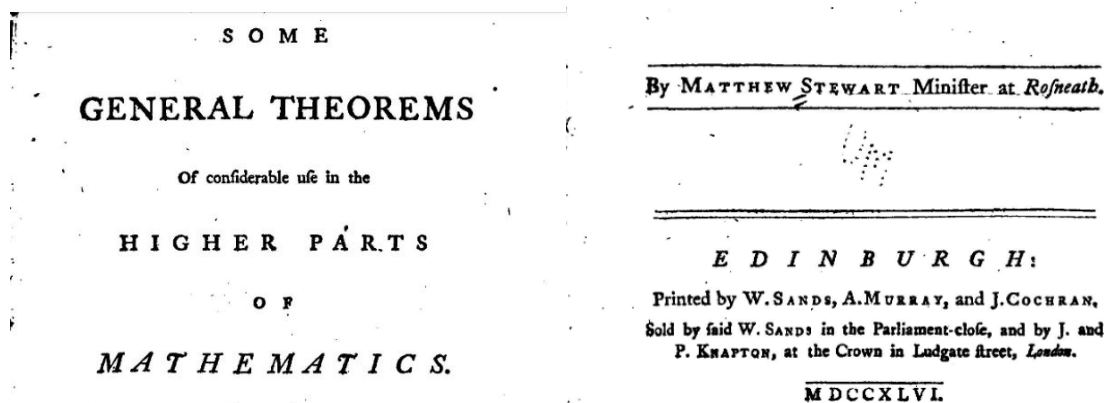

Рис. 1

Ця теорема називається теоремою Стюарта, і виражається формулою (1) в позначеннях на рис. 1.

Теорема. Якщо в довільному трикутнику $\triangle ABC$ на стороні BC взяти довільну точку D (рис.2), тоді має місце формула:

$$CD^2 = CB^2 \cdot \frac{AD}{AB} + AC^2 \cdot \frac{BD}{AB} - BD \cdot AD \quad (1)$$

або
$$d^2 = a^2 \cdot \frac{n}{c} + b^2 \cdot \frac{m}{c} - n \cdot m.$$

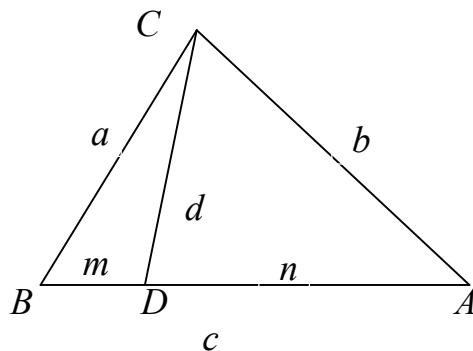

Рис.2

Якщо, наприклад, у трикутнику $\triangle ABC$ задано: $AB = c = 8$, $BC = a = 6$, $AC = b = 7$, $BD = m = 3$, $AD = n = 5$, то для знаходження $CD = d$ за формулою (1), маємо:

$$d^2 = 6^2 \cdot \frac{5}{8} + 7^2 \cdot \frac{3}{8} - 3 \cdot 5 = \frac{207}{8}.$$

З іншого боку з $\triangle ABC$ з теореми косинусів маємо
$$\cos B = \frac{a^2 + c^2 - b^2}{2ac} = \frac{36 + 64 - 49}{2 \cdot 6 \cdot 8} = \frac{17}{32},$$
 а з $\triangle BDC$ знаходимо, що:

$$d^2 = a^2 + m^2 - 2 \cdot a \cdot m \cdot \cos B = 36 + 9 - 2 \cdot 6 \cdot 3 \cdot \frac{17}{32} = \frac{207}{8}.$$

$$\text{Отже } d^2 = \frac{207}{8}.$$

Існують різноманітні доведення теореми Стюарта: за допомогою теореми Піфагора, координатного способу, за теоремою косинусів, векторного способу.

У ході роботи запропоновано спосіб знаходження та знайдено при деяких обмеженнях ряд розв'язків у цілих числах рівності Стюарта, а також представлено розроблений алгоритм програми знаходження цілих коренів рівняння Стюарта. Приведена постановка наукової проблеми – узагальненої теореми Стюарта за умови криволінійного трикутника.

Висновки: Представлено історичну довідку, а також теорему Стюарта та її наслідки. Доведення та відома систематизація цієї теореми подана у Додатках. Розглянуто задачі, у яких використовується теорема Стюарта, або виходить у вигляді наслідку.

Розглянуто проблему визначення розв'язків у цілих числах діофантових рівнянь та представлено деякі сучасні дослідження теореми Стюарта з точки зору знаходження цілочисельних її розв'язків, що пов'язано з діофантовими рівняннями першого і другого порядку.

Вивчаючи теорему Стюарта, варто звернути увагу на широкий спектр її доведення. Узагальненнями теореми Стюарта та її застосуванням до обчислення довжини відрізка, що сполучає вершину трикутника з внутрішньою його точкою, можна скористатися в логістиці, менеджменті та проектуванні. Наприклад, правильно розташувати склад для мережі трьох магазинів, що є вершинами трикутника; або оптимальне місце розташування WI-FI маршрутизатора для кількох населених пунктів (в оригіналі, для трьох).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кадубовська В.М. Навколо теореми Стюарта: наслідки, узагальнення та застосування / Кадубовська В.М., Кадубовська О.Л., // Електронний ресурс: <https://www.researchgate.net/publication/277141893>
2. Мельниченко О.П. Наукова діяльність у світлі прогнозування, постановка проблеми, актуальності, об'єкта і предмета / Науковий вісник ЛНУВМБ, 2012. – Том 14, № 3(53). – Ч. 4. – С. 48-51.
3. Мерзляк А.Г. Геометрія: підручник для 9 класу шкіл з поглибленим вивченням математики. / А.Г.Мерзляк, В.Б.Полонський, М.С.Якір // Х.: Гімназія, 2009. – 272с.
4. J. Cohn. Twelvediophantineequations / J. Cohn // Arch. Math., 1995. – Vol. 65. – № 2. – p. 130-133.

УДК 517.23

ЧЕРНОВА Т.В., учениця 11-го класу Білоцерківської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 11
Науковий керівник – **МЕЛЬНИЧЕНКО О.П.**, кандидат с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: poluso2002@gmail.com

ПОХІДНА ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ ПІД ЧАС РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ПРИКЛАДНИХ ЗАДАЧ

Представлена робота розширює уявлення про похідну функції. У ній представлено деякі прикладні задачі на застосування методів диференціального числення. Сформовано модель консервної банки, досліджено її параметри та проведено порівняння параметрів теоретично встановлених показників та реально існуючих.

Ключові слова: функція, похідна функції, диференціал функції, математична модель, прикладні задачі.

У процесі вивчення математики, я як учениця, можу сказати, що школярі проявляють значно більший інтерес до розв'язування задач прикладного спрямування, ніж до теоретичних чи тренувальних вправ. Це не випадково. Адже в таких задачах інтерпретується цілком певна реальна ситуація, що, безумовно, не може нас залишити байдужими, крім цього, вона яскраво показує практичне застосування математичних знань.

Розвиток поняття математичної концепції похідної як швидкості зміни функції стимулює її застосування у сфері науково-технічних досліджень та лабораторних випробувань. Швидкість перебігу реакції цікавить хіміка; зміна швидкості приросту популяції – біолога; швидкість потоку теплого повітря – геолога; швидкість розповсюдження вірусу, концентрації вакцини в крові – лікаря-вірусолога. Сутність проблеми обраної теми полягає у правильному створенні математичних моделей, що описуються за допомогою похідної та застосування методів математичного аналізу до їх оптимізації.

Метою роботи було представити деякі задачі прикладного характеру, що розв'язуються за допомогою знаходження похідної; сформулювати математичну модель, дослідити її параметри та провести порівняння параметрів теоретично встановлених показників та реально існуючих.

У ході дослідження була поставлена *задача*: знайти найкращий варіант для виготовлення консервної банки, яка має фіксований об'єм V , та найменшу площу поверхні S (для виготовлення банки має піти найменша кількість жерсті). Форма консервної банки – прямий круговий циліндр.

Сформовано математичну модель консервної банки та досліджено параметри створеної моделі та проведено порівняння встановлених параметрів з існуючими в виробництві.

Встановлено найкращий варіант для виготовлення консервної банки, яка має фіксований об'єм V , та найменшу площу поверхні S та показано, що така умова виконується, якщо висота консервної банки дорівнює її діаметру.

У ході дослідження було поставлене завдання виміряти висоту та діаметр деяких консервних банок, що стоять на полицях супермаркетів. До кола мого експерименту потрапили банки багатьох виробників та з різним вмістом. Так як для мене не були важливими ці показники, тому зразки були пронумеровані від №1 до №8.

Для кожного зразка був обрахований об'єм та площа повної поверхні за формулами:
 $V = \pi R^2 H$; $S = 2\pi R^2 + 2\pi RH$.

Крім того розраховано V_m (теоретичний об'єм) – це той об'єм, який можна було б отримати, маючи ту ж площу повної поверхні (площу матеріалу, з якого виготовлена консервна банка) і радіус основи за тієї умови, що висота дорівнювала діаметру.

А мною було обчислено відсоток втрат матеріалу жерсті на кожній консервній банці, так як умова $2R=H$ не завжди виконується.

Результати представлені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Дослідження ринку продукції консервних банок

№ зразка	h, см	d, см	R, см	V, см ³	S, см ²	V _т , см ³	%
№1	7,5	8,3	4,15	129,16π	96,7π	129,7π	0,10
№2	7,8	8,5	4,25	140,9π	102,5π	141,1π	0,14
№3	7,8	8,4	4,20	137,6π	100,8π	137,9π	0,21
№4	7,8	8,3	4,15	134,3π	99,2π	134,4π	0,07
№5	7,9	8,4	4,20	139,4π	101,7π	140,0π	0,10
№6	7,8	8,2	4,10	131,1π	97,6π	131,2π	0,08
№7	7,9	8,3	4,15	136,0π	100,0π	136,1π	0,07
№8	7,2	7,2	3,60	93,3π	77,8π	93,3π	0

Експериментально показано, що чим більша різниця між висотою і діаметром консервної банки тим вагоміша різниця у об'ємі продукції, що зберігається в цій банці – це видно з останнього стовпчика таблиці. Зрозуміло, що ця різниця не є значною і фінансові збитки для ство-

рення однієї такої банки не будуть відчутними для виробника. Але за умови серійного виробництва можна зекономити певні кошти та мати не аби який прибуток.

Висновки: Сформовано математичну модель консервної банки та теоретично встановлено найкращий варіант для виготовлення банки, яка має фіксований об'єм V , та найменшу площу поверхні S за умови, якщо висота консервної банки дорівнює її діаметру.

Досліджено параметри створеної моделі та проведено порівняння встановлених параметрів з існуючими в виробництві. У ході чого виявлено: що чим більша різниця між висотою і діаметром консервної банки тим вагоміша різниця у втраті об'єму продукції, що зберігається в цій банці.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мерзляк А.Г. Алгебра і початки аналізу, 11 клас. – Харків: Гімназія, –2010.
2. Рижов Ю.М. Похідна та її застосування. К: Вища школа, – 1977
3. В.А. Петров Математичний аналіз у виробничих задачах – К: Вища школа, – 1990.
4. Клепко В.Ю., Голець В. Л. Вища математика в прикладах і задачах: Навчальний посібник. 2-ге видання. / В.Ю. Клепко, В.Л. Голець. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 594 с.

УДК 519.233.3

КОТЮГА К.Р. – студентка 1 курсу

Науковий керівник – **РЕВИЦЬКА У.С.**, канд. фіз.-мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВИДИ СТАТИСТИЧНИХ ГІПОТЕЗ

Основними задачами математичної статистики є збір і аналіз даних. За результатами аналізу формуються гіпотези, на основі яких стає можливим прогнозування розвитку досліджуваних процесів, визначення кількісних показників досліджуваної ознаки, створення математичних моделей економічних процесів. У бізнесі, мікро- та макроекономіці, навіть у дослідженні політичних процесів все частіше застосовують математичні моделі, адекватність яких перевіряється економетричними методами, що базуються на перевірці статистичних гіпотез.

Ключові слова: статистична гіпотеза, математичні моделі, статистичні критерії, досліджувана ознака, види розподілу, параметри розподілу.

Виокремлюють три класи моделей:

- 1) Моделі часових рядів: прогнозування об'єму продажів Б короткостроковий прогноз процентних ставок, тощо;
- 2) Регресійні моделі з одним рівнянням: попит на сезонні продукти як функція від часу, погодних умов, середнього рівня доходів; залежність зарплати від віку, рівня освіти, стажу роботи;
- 3) Системи одночасних рівнянь: модель Леонтьєва, система для визначення умов максимального прибутку.

Для кожної моделі формулюються гіпотези, які відрізняються змістом в залежності від мети дослідження. Статистична гіпотеза – це деяке твердження (припущення) щодо властивостей даної генеральної сукупності об'єктів. Властивості сукупності описуються ознаками, які підпорядковуються відповідним законам розподілу. Статистична гіпотеза є передбаченням про вигляд розподілу або про параметри розподілу. Форма запису статистичних гіпотез така: H_0 : зміст нульової гіпотези;

H_1 : зміст альтернативної гіпотези.

Розглянемо приклади економічних задач, де висуваються статистичні гіпотези.

1. У результаті перевірки певної кількості контейнерів з продукцією встановлено кількість пошкоджених виробів. Висувається гіпотеза про розподіл випадкової величини за законом Пуассона.

2. Протягом деякого часу реєструється число машин, що прибувають до бензоколонки. Гіпотеза – час прибуття розподілений за рівномірним законом.

3. Проводиться аналіз кількості сплачених відсотків за кредитними картками. Гіпотеза – число відсотків, що сплачується власниками карток Visa розподіляється згідно нормального закону.

4. Ефект від використання спеціальної сівалки встановлюється як наявність надбавки урожаю. Для дослідження 10 ділянок землі засіяли за допомогою звичайної сівалки і 10 ділянок – за допомогою спеціальної. Гіпотеза – значення середнього врожаю, отриманого при різних способах засівання відрізняються, причому ділянка, засіяна спеціальною сівалкою, дає більший урожай.

5. Партія кількістю 10 тис. виробів, що призначена для продажу, проходить вибірковий контроль на якість. Постачальник впевнений, що частка дефектних виробів становить 1% (або менше), і бажає, щоб кожного разу, коли це дійсно так, 90% партій витримують контроль.

Покупець вважає, що партію доцільно закупити навіть тоді, коли частка дефектних виробів буде перевищувати 1%, але 6% дефектних виробів – гранично допустима частка. Також покупець вважає, що 95% партій з 6% і більше будуть виявлятися. Постачальник і покупець домовилися контроль здійснювати так: із партії беруть випадкову вибірку обсягом n . Якщо при цьому частка дефектних виробів мала, менше 1%, то партія витримує контроль і закуповується, у противному разі – ні.

Гіпотеза, що перевіряється H_0 : кількість дефектних виробів у вибірці має біномний розподіл з параметром 0,06.

У розглянутих прикладах перші три такі, в яких висуваються гіпотези про тип розподілу досліджуваної ознаки; 4 і 5 – про параметри розподілу.

Для перевірки гіпотез застосовуються статистичні критерії. Критерій Пірсона дозволяє перевіряти гіпотези про вид розподілу; критерій Стюдента застосовується при порівнянні середніх величин вибірок; критерій «хі-квадрат» при порівнянні дисперсій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мантуров О.В., Солнцев Ю.К., Сорокін Ю.І., Федін М.Г. Математика в поняттях, означеннях і термінах. – К.: Рад. щк. – 1986.
2. Турчин В.М. Математична статистика. / Навч. посіб. – К.: «Академія». – 1999.
3. Личковський Е.І. «Вища математика. Теорія наукових досліджень». – К.: Знання. – 2012.

УДК 165.412

КОТЛІНСЬКИЙ О.А., студент 1 курсу
Науковий керівник – **РЕВИЦЬКА У.С.**, канд. фіз.-мат. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПАРАДОКС БЕРНУЛЛІ У ЗАДАЧІ ПРО СТРАХУВАННЯ

В Україні за статистикою страхує своє життя 5% громадян. Протягом останніх двох років ситуація змінюється – зростає попит на послуги страхування: на 30% у 2017 р. та на 62% у 2018 р.. Для підвищення рівня освіченості у питаннях страхування цікавою є історія виникнення ідей страхування та методів розв'язання задач, пов'язаних з проблемами кількісної оцінки страхових внесків. Детальний розгляд парадоксу Бернуллі дає можливість розібратися в базових розрахунках, притаманних задачам зі страхування.

Доведемо, що припущення про пряму залежність корисності багатства від його величини, є хибним. В умовах ризику таке припущення призводить до парадоксальних висновків, на що звернув увагу Бернуллі.

Парадоксальність в тому, що ототожнюється багатство та його корисність. (Під багатством зазвичай розуміється сумарна цінність його Бернуллі ілюструє це таким прикладом. Припустимо, що деякий торговець закупає у Амстердамі товари, які він може продати у Петербурзі за 10 тис. гр. од.. Торговець відправляє товари морським шляхом. Будемо вважати, що після оплати перевозки в нього залишилося 5 тис. гр. од. і більше немає ніякого майна. Відомо, що зі 100 судів, відправлених з Амстердама у Петербург, 5 гине по дорозі. Іншими словами, ймовірність втратити вантаж 0,05, а ймовірність доставки 0,95.

Питання, яке виникає перед торговцем: страхувати чи ні вантаж?

Розв'язок залежить від ціни страхування. Позначимо через Z розмір страхового платежу. Якщо купець відмовиться від страхування, то у сприятливому випадку він буде мати у розпорядженні майно на $10 + 5 = 15$ тис. гр. од., у Петербурзі.

У несприятливому випадку: 5 тис. гр. од..

Якщо ж він застрахує свій вантаж, то після внесення страхового платежу розмір його вантажу складатиме $15 - Z$ тис. гр. од..

Таблиця 1 – Майно торговця у різних випадках:

Випадок	Без страхування	Зі страхуванням
сприятливий	15	$15 - Z$
несприятливий	5	$15 - Z$

Математичне сподівання вартості майна:

$$M(X) = 0,95 \cdot 15 + 0,05 \cdot 5 = 14,5 \text{ тис. гр. од..}$$

Визначимо величину Z зважаючи на те, що математичне сподівання має бути якнайбільшим: $15 - Z > 14,5$

$$Z < 0,5.$$

Розглянемо ситуацію з точки зору страховика: якщо угода не відбудеться, то дохід дорівнює 0; угода відбудеться: 1) у сприятливому випадку дохід складатиме Z , 2) у несприятливому ($Z - 10$).

Таблиця 2 – Дохід страховика у різних випадках:

Випадок	Без страхування	При страхуванні
сприятливий	0	Z
несприятливий	0	$Z - 10$

$$\text{Математичне сподівання } M(X) = 0,95 \cdot Z + 0,05 \cdot (Z - 10) = Z - 0,5.$$

Вигода страховика буде при $Z - 0,5 > 0$; $Z > 0,5$. При $Z = 0,5$ ніхто нічого не виграє, тому угода не відбудеться.

Отже, припущення, що суб'єкти обирають той варіант, що дає найбільше значення $M(X)$ грошового доходу або вартості майна, є хибним, бо призводить до висновку про неможливість страхування.

Данііл Бернуллі запропонував інший підхід до розв'язання цієї задачі.

Нехай w – величина багатства, $U(w)$ – його корисність. Отже, гранична корисність багатства $\frac{dU(w)}{dw} = \frac{k}{w}$, тобто гранична корисність обернено пропорційна величині багатства.

$$U(w) = \int \frac{k}{w} dw = k \ln w.$$

Ця функція корисності отримала назву функції Бернуллі. У цьому випадку торговця задовольняє страховий внесок за умови:

$$0,95 \cdot k \ln 15 + 0,05 \cdot k \ln 5 < k \ln (15 - Z)$$

$$15^{0,95} \cdot 5^{0,05} > 15 - Z$$

$$Z < 0,802.$$

Припустимо, що страховик має 50 000 гр. од. Якщо вантаж досягає Петербургу, то його багатство складе $(50 + Z)$ гр. од.; вантаж буде втрачено – багатство складе $(40 + Z)$ гр. од.. Величина страхового внеску тоді розраховується з нерівності:

$$(50 + Z)^{0,95} \cdot (40 + Z)^{0,05} > 50;$$

$$Z > 0,555.$$

Таким чином, страховий внесок з інтервалу $0,555 < Z < 0,802$ гр. од. задовольнить обидві сторони угоди.

Бернуллі Д. Опыт новой теории измерения жребия. // Вехи экономической мысли. Эконом. школа, 1999.

УДК 621.37:612.17/.82

КАСИНЕЦЬ А.В., студентка 1 курсу

Науковий керівник – **СТРИГІНА О.А.**, канд. фіз.-мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕЛЕКТРИЧНА АКТИВНІСТЬ СЕРЦЯ ТА МОЗКУ

Анотація Електрична активність серця розглядається на основі уявлень про серце, як електричний диполь, що знаходиться у провідному середовищі. Диполь являє собою пару різнойменних електричних зарядів, розділених певною відстанню. Дипольний електричний момент одиниці об'єму є векторною величиною. Процедура вивчення біоелектричних процесів, пов'язаних з виникненням активності в структурах мозку, з переходом їх від відносного спокою до активного або загальмованого стану з метою дослідження функціонального стану головного мозку на основі реєстрації біопотенціалів, називається електроенцефалографією.

Ключові слова: диполь, електрокардіографія, електроенцефалографія, потенціал.

У 1908 Р. Ейнтховен запропонував розглядати серце, як вектор, розміщений в рівнобічному трикутнику (ця пропозиція одержала назву гіпотези Ейнтховена). Проекції цього вектора на сторони трикутника відповідають різницям потенціалів, що реєструються між кінцівками (кожна така різниця потенціалів називається відведенням). Амплітуди і полярності проекцій цього вектора на сторони трикутника свідчать про стан роботи серця. У нормі напрямок вектора коливається в секторі між 0 - $+90^\circ$; відхилення вектора в секторі 0 - 90° свідчить про зміщення анатомічної осі серця вліво. Розташування вектора в секторі $+90$ - 180° відповідає можливим патологіям серця. Процедура вивчення механізмів електричної активності серця, її характеристики в нормі і у разі патологічних процесів, а також техніка реєстрації електричної активності міокарда впродовж серцевого циклу називається електрокардіографією. Залежність електричного потенціалу на поверхні тіла людини чи тварини від часу називається електрокардіограмою (ЕКГ).

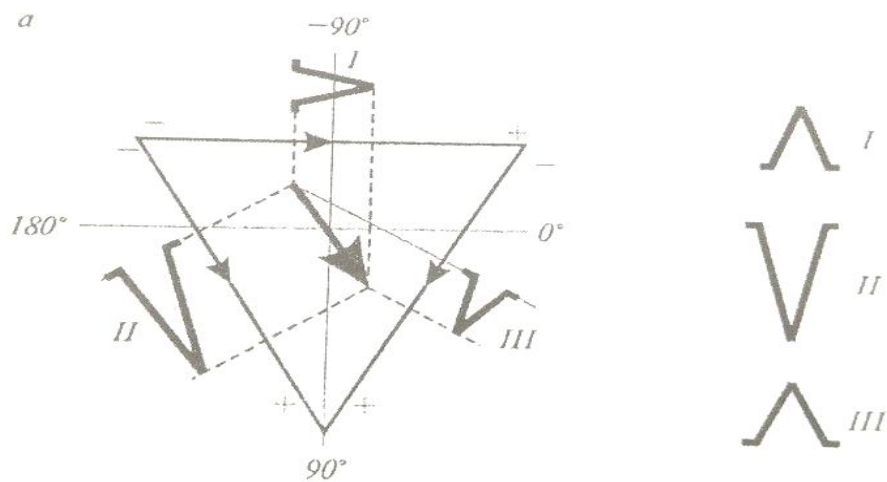

Рис.1

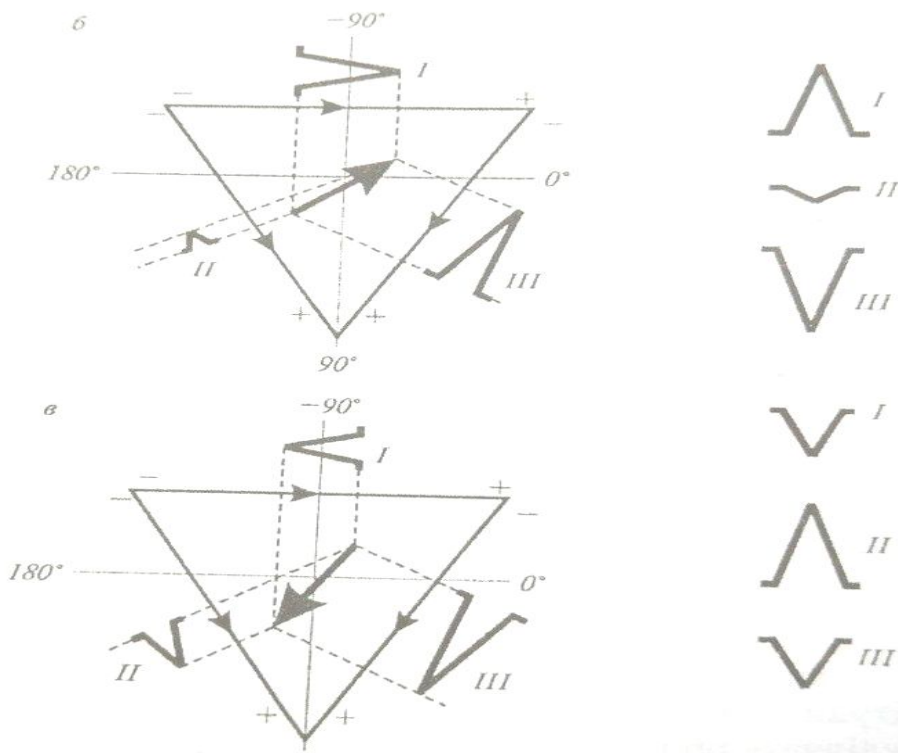

Рис.2

Типова електроенцефалограма (ЕЕГ) являє собою комбінований ефект нейронних потенціалів, які фіксуються на значній ділянці кори головного мозку.

У процесі електроенцефалографії реєструють біоелектричні сигнали. Залежно від частоти f та амплітуди A цих сигналів розрізняють такі типи хвиль: α -хвиля, $f = 8-13$ Гц, $A = 100$ мкВ, синусоїдальна форма; β -хвиля, $f = 20-50$ Гц, менша амплітуда, нерегулярна форма; θ -хвиля, $f < 3,5$ Гц; δ -хвиля, $f = 3,5-8$ Гц. Рівень шумів, які реєструються, дорівнює близько 2 мкВ. Датчиками електричних полів мозку є диски $Ag-AgCl$, кількість яких досягає близько двох десятків.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Посудін Ю.Д. Фізика / Підручник. – Біла Церква, 2008.– 464с
2. Федашин Я. І. Фізика з основами біофізики. – Львів: Світ, 2000.–458 с.

3. Посудін Ю.Д. Лабораторний практикум з дисципліни «Фізика з основами біофізики» / Навчальний посібник. – Київ, 2002. – 93 с.

УДК 615.84

ГУМЕНЮК Ю.О., студентка 1 курсу
Науковий керівник – СТРИГІНА О.А., канд. фіз.-мат. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИ ЕЛЕКТРОЛІКУВАННЯ

Анотація Механізми впливу електромагнітних хвиль міліметрового діапазону на живий організм ще не вивчені досконало. Є гіпотези щодо резонансних ефектів, які полягають в реакції на зовнішні опромінювання міліметрового діапазону білкових молекул та нуклеїнових кислот, яким притаманні власні коливання саме у міліметровому діапазоні. *Електролікування* – це сукупність методів лікування, що ґрунтуються на використанні дозованої дії на організм електричних струмів, а електричних та електромагнітних полів. Розглядаються основні методи електролікування.

Ключові слова: гальванізація, електрофорез, дарсонвалізація, франклінізація, діатермія.

Гальванізація – передбачає використання постійних електричних полів шляхом прикладання електродів до тіла. В цьому разі напруга становить близько 80 В, а сила струму – 50 мА. Механізм дії пов'язаний з перетворенням електричної енергії у теплову за рахунок великого опору епідермісу; при цьому активізуються кровообіг і біохімічні процеси.

Лікарський електрофорез – метод електролікування, що полягає в комплексній дії на організм постійного струму і введених за його допомогою лікарських речовин. Лікарські речовини, які здатні дисоціювати в розчині на позитивні і негативні іони, спрямовано переміщуються полі постійного електричного струму і спроможні надходити в іонізованому до організму через шкіру або слизову оболонку. Одночасний вплив на організм постійного електричного поля і лікарські речовини сприяє ефективнішому використанню ліків. Слід зауважити, що традиційні засоби введення ліків зумовлюють надходження до організму лише 2-5% лікарської речовини.

Дарсонвалізація – застосування змінних (або імпульсних) струмів (сила струму дорівнює 10-20 мА) та високих значень напруги (до 20 кВ) і частоти (100-1000 кГц). Використання цієї техніки призводить до активізації кровоносних судин. Під впливом дарсонвалізації розширюються кровоносні судини, активізує кровообіг, поліпшується живлення тканин. На рисунку 1 показана схема струму для дарсонвалізації

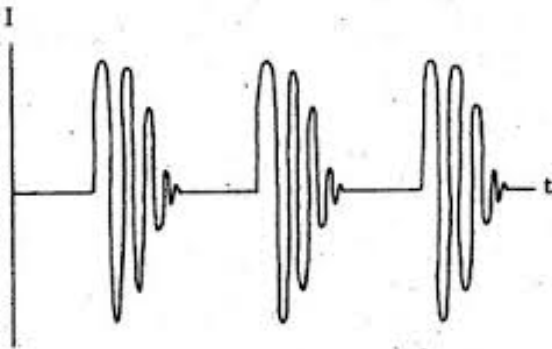

Рис 1.

Франклінізація – метод, в основі якого лежить використання постійного електричного поля, що виникає під впливом високої (30-50 кВ) напруги, внаслідок чого утворюється своєрідний « електростатичний душ» для тварини. Механізм дії слід пов'язати з виникненням мікрострумів, зміною співвідношення іонів, аероіонізацією повітря.

Діатермія – метод, який полягає в дії на тіло тварини змінного електричного струму (сила струму 1-3 А, густина струму 10 А/см²) з високою (0,4-2,4 МГц, інколи 27 МГц) частотою. Тварину розміщують між електродами, розмір і форма яких відповідають ділянці тіла, що лікується. Основні механізми дії – теплові. Причому тепло проникає крізь жирову, м'язову та кісткову тканину. Діатермія характеризується десенсибілізуючою, спазмолітичною та болезаспокійливою дією. Якщо застосувати голковий електрод. То між ними і тканиною виникає електрична дуга, що призводить до нагрівання до 1000°С. Така техніка, що називається *хірургічною діатермією*, дозволяє забезпечувати розрізання біологічних тканин та їх коагуляцію – укрупнення дрібних частинок, зокрема білків.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Посудін Ю.Д. Фізика / Підручник. – Біла Церква, 2008.– 464с
2. Федішин Я. І. Фізика з основами біофізики. – Львів: Світ, 2000.–458 с.
3. Посудін Ю.Д. Лабораторний практикум з дисципліни «Фізика з основами біофізики»: Навчальний посібник. – Київ, 2002. – 93 с.

UDK: 35:332:122:338.43

Mbouyap koutchop epiphany: 1st cours economics faculty

O. BONDAR: PhD in economics

Bila tserkva national agrarian university

Epiphanymbouyap1@yahoo.com

FINANCIAL POTENTIAL OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF CAMEROON

The article talks about the financial potential of economic development of Cameroon in its diversification through national and international companies, its GDP (as can be seen on the graph), its different sectors (primary, secondary and tertiary) and different resources used by Cameroon to develop.

Key words: economic potential, financial potential, Gross domestic product

В статье говорится о финансовом потенциале экономического развития Камеруна в его диверсификации через национальные и международные компании, о его ВВП (как можно увидеть на графике), его различных секторах (первичном, вторичном и третичном) и различных ресурсах, используемых Камеруном для развиваться.

Ключові слова: економічний потенціал, фінансовий потенціал, валовий внутрішній продукт

Cameroon's economy is the most diversified in Central Africa, not only because of numerous foreign locations, but also by many national groups. 1. The country has a wide variety of activities, particularly in the forestry and agricultural sectors. And food), hydrocarbons, industry around beverages, sugar, oil, soap, milling, aluminum, cement, metallurgy, primary wood processing

According to the IMF, the 2015 GDP is estimated at \$ 29 billion, after adjusting for exchange rates. This figure makes Cameroon the first economy of the Economic and Monetary Community of Central African States (CEMAC). The Cameroonian economy thus accounts for 1/3 of the CEMAC regional GDP.

According to the World Bank, the per capita wealth level is above \$ 1,200, with Cameroon classified as a lower-middle-income country. At purchasing power parity, GDP is over \$ 3,100.

Over the past decade, the country's economic growth has been dynamic and robust: it averaged 4%.

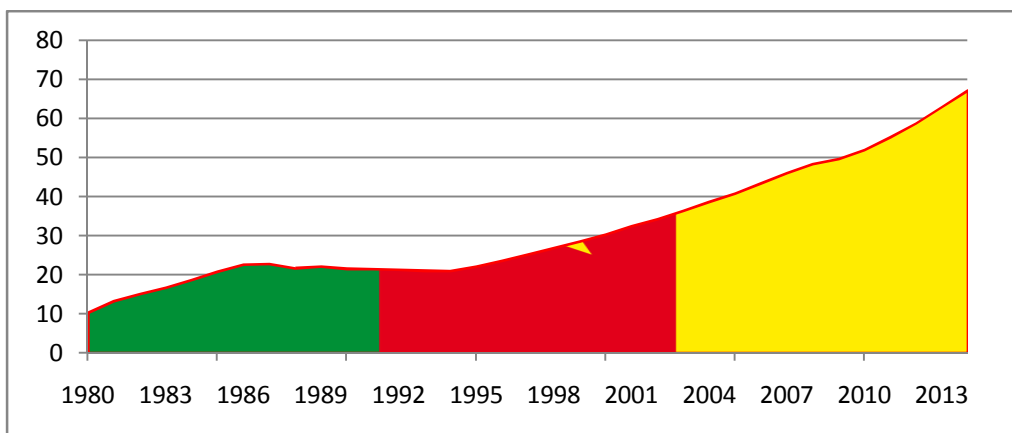

Fig.1 Gross domestic product based on purchasing-power-parity (PPP) valuation of country GDP

This good performance was first achieved by the production of a new generation of products, which rose by 28% after the reactivation of some operations and the improvement of the techniques to optimize the production of mature fields. Other sectors have also continued to make progress with the "Vision 2035", an infrastructure development program designed to make Cameroon an upper-tier MIC by 2035. The growth was thus increased to 5.9% of GDP in 2015, according to the MFI. These major growth projects (Kribi port, Lom Pangar dam, Memve'ele hydroelectric power plant).

In the early 1980s, Cameroon was among the most economically prosperous African countries. Indeed, until 1985 and during two decades of steady growth, the Cameroonian economy recorded real growth rates of around 7%. The following years were marked by a strong recession. One of the causes is the fall in coffee, cocoa and oil prices which has led to a deterioration of the terms of trade.

This delay was so marked queen 2010, catching up the level other income countries intermediary, Cameroon could have seen his growth increase by 3.3 points percentage (Dominguez-Torres and Foster, 2011 and IMF, 2014).

Cameroon devotes significant resources to several large infrastructure projects currently under construction, including a Deep seaport in Kribi The Lom Pangar Hydropower Project. Cameroon's energy sector continues to diversify, recently opening a natural gas-powered electricity generating plant. Examples of resources use in Cameroon oil cocoa, banana, rubber, coffee, cotton.

The Cameroonian economy has been hit by the double shock of falling oil prices and Security threats in the sub-region. She continues to show resilience through diversification, which has allowed it to maintain robust growth. However, external shocks have led to a deterioration of public finances due to oil revenues combined with increased security and humanitarian spending related to the influx of refugees from neighboring countries (Nigeria and the Central African Republic), IDPs, and populations with food insecurity. In addition, faced with the need for our country to to continue to acquire infrastructures essential to its development, the public debt has increased substantially although it remains sustainable. External accounts have also been negatively affected by falling commodity prices, which contributed to the strong lower coverage of our reserves.

БАЛІЦЬКА Н.І., студентка I курсу
 Науковий керівник – **БОНДАР О.С.**, канд. екон. наук
 Білоцерківський національний аграрний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЕКОНОМІКИ НА НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Завданням та метою даної праці є дослідження населення України (демографічної структури, чисельності, вікового та статевого складу, мовної та культурної диференціації і т.д.) та аналіз його економічного розвитку (рівень ВВП, ВНП, рівень заробітної платні, імпорту та експорту і т.д.) Головний акцент покладено на аналізуванні та виділенні різних аспектів демографічних та економічних особливостей сучасної України в порівнянні з іншими країнами світу, зокрема, Англією, Францією і т.д. Висвітлено проблему національної ідентичності, статевої та майнової диференціації, збереження національної свідомості населення та його етнічної приналежності. Розроблений план для проведення маркетингових досліджень щодо стабілізації рівня населення України.

Ключові слова: населення, статеві структура, особливості розвитку, прикладні аспекти, дослідження населення, економічний розвиток, диференціація населення.

Економічне існування суспільства у взаємодії із зміною стану населення країни є закономірно змінним процесом, що здійснюється як у просторовому, так і у часовому вимірах. Основу економічних та демографічних досліджень становлять та визначають різноманітні аспекти та особливості самого ж населення, економічного, політичного та соціально – культурного розвитку.

Вивчення населення та його економічного розвитку починається з демографічних показників. Перший показник, який подається в будь-яких описах про країну (державу), - чисельність населення, тобто загальна кількість людей, які проживають на даній території країни. Важливим для аналізу кількості населення з боку економічного розвитку є показники ВВП та ВНП. Аналізуючи структуру ВВП України по кінцевому використанні, можна також враховувати такі економічні показники, як співвідношення експорту та імпорту, державний борг, доходи населення, валовий внутрішній борг і т.д.

В характеристику країни, крім економічних показників, доцільно включати відомості про статевий склад населення (статеву структуру), його географічні особливості, особливості мовлення, майнову диференціацію, етнічний склад, расову приналежність, умови формування народності та етносу. Для прикладу можна розглянути етнічний склад населення України:

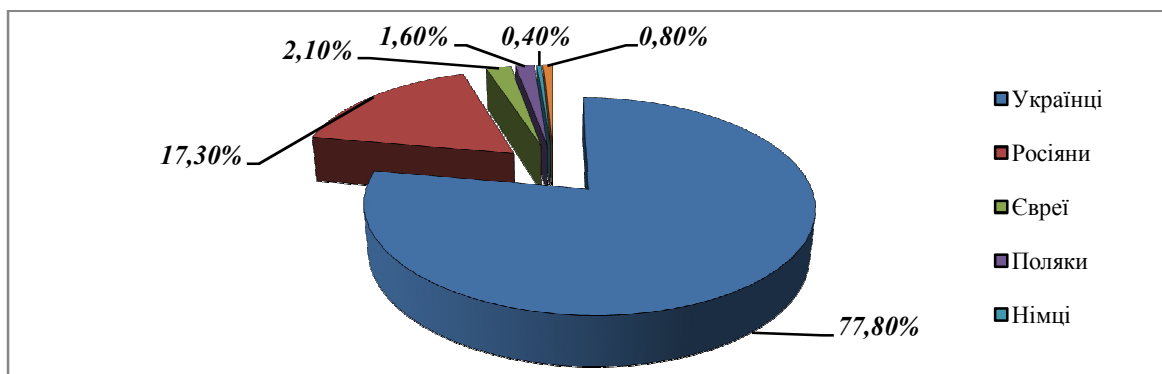

Рис. 1. Етнічний склад населення України (за 2015 р.)

Населення постійно змінюється кількісно і якісно, що пояснюється різним характером його відтворення. Для різних країн характерний різний тип відтворення (природного руху) населення.

ня, який не тільки забезпечує зміну людських поколінь, а й визначає особливості вікового складу (структури) населення.

Досліджуючи населення, ми можемо дізнатися рівень приросту, рівень економічного розвитку, рівень зайнятості, рівень безробіття, рівень соціального та культурного розвитку. Процеси демографії тісно пов'язані з іншими, що відбуваються на території країни і визначають основну мету нашого дослідження. Серед усіх процесів доцільно виділити такі фактори: економічні, соціальні, політичні, культурні, психологічні та релігійні.

Вивчення та аналіз демографічних особливостей країни, їх тісний взаємозв'язок з економічною сферою життя суспільства є ключовою ланкою для економічного розвитку держави в цілому. Без глибокого та усебічного наукового аналізу населення та демографічних процесів з урахуванням нарощування темпів і масштабів інтеграційних процесів у економіці України неможливо ефективно і цілеспрямовано здійснювати структурні та інституціональні перетворення в національній економічній системі, методах і формах ведення господарської діяльності в усіх її сферах.

Від того, якими в кількісному та якісному відношенні ресурсами володіє країна, а саме: трудовими, економічними, природними, фінансовими, матеріально-технічними, енергетичними, залежить суспільне виробництво, його ефективність та в яких інституціональних рамках воно функціонує, стабільність розвитку і конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках. Йдеться, насамперед, про недопускання та, в крайньому випадку, вирішення проблем істотного підвищення реальних доходів населення, його належний соціальний захист і боротьбу з бідністю в державі.

Для наочного прикладу динаміки економіки України у жовтні 2018 року у порівнянні з аналогічним періодом 2017 року можна скористатися основними показниками економічного розвитку.

Таблиця 1 – Основні показники економічного розвитку України

Валовий внутрішній продукт (3 кв.)	▲ – 2,8 %
Індекс промислової продукції	▲ – 1,8 %
Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва	▲ – 28,5 %
Індекс будівельної продукції	▲ – 5,8 %
Вантажообіг	▼ – 2,6 %
Пасажирообіг	▲ – 4,3 %
Експорт товарів та послуг (9 місяців)	▲ – 9,3 %
Імпорт товарів та послуг (9 місяців)	▲ – 15,0 %
Заробітна плата	▲ – 24,9 %
Індекс споживчих цін	▲ + 9,5 %
Індекс цін виробників промислової продукції	▲ + 16,6 %

Дослідження населення та економіки країни є важливою складовою для нормального розвитку будь якої держави світу. Аналіз та оцінка даних за всі періоди існування держави широко використовується для економічного прогнозування та планування перспектив розвитку країни, що є основним завданням будь-якого регіону та народу в цілому, і, зокрема, його демографічної політики.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна служба статистики України: <http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/>
2. Мінфін. Чисельність населення : <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people/>
3. Мінфін. Валовий внутрішній продукт: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>

UDK35:332.122:338.43

Ngantcha K. Jesse Raiford, 1st course, Economic faculty

BONDAR O., PhD in Economics

Bila Tserkva National Agrarian University

raifordngantcha@gmail.com

THE SOCIO-ECONOMIC PROBLEMS OF CAMEROON

To conclude, the general instability of Cameroon plays really much on its economy. That is the Anglophone crisis, the Jihad society and tribal conflicts are the general cases of Cameroon which affects the country's economy up to date this article is based mostly on the socio economic problems facing Cameroon on to actual date like Anglophone crisis and the jihad attacks "Boko Haram" However Cameroon tries to deal away with these problems.

Key words: unemployment and employment and political influence.

В статті розглядаються соціально-економічних проблеми, що стоять перед Камероном на даний момент, такі, як англомовна криза, напади джихаду "Боко-харам", безробіття і працевлаштування, політичний вплив на розвиток економіки країни та шляхи подолання економіко-соціальних проблем.

Ключові слова: безробіття та зайнятість, політичний вплив.

The failures of today's life have come along with significant impact on our economy. Therefore our main focus here is to analyze the socio economic problems of a specific country called CAMEROON. Cameroon is a country with a remarkable availability of natural resources which plays a great role on its economic development. However, Cameroon witnesses some socio-economic problems which really affects its productivity and level of development. These hindrances are to be enumerated In the following paragraphs.

In Cameroon the decree of poverty is really alarming. Most of the countrys population is really facing this situation with a very low income average per person that is most Cameroonians live with at least 1\$(USD) per day. Also, according to the Heifer International, 45% of Cameroonians lives below poverty line and 55% of poor people are found in the rural areas.

In addition, the level of embezzlement in Cameroon is affecting the country's economy A large amount of the country's income is being swept out by administrators thus putting the country in financial difficulties. with about 36 billion(FCFA) embezzled by administrators This act is also associated with corruption whereby, administrators secretly collects money to citizens for services.

Another factor is the political influence .The political situation of Cameroon does not favors the economic growth of the country in a way that, tension between political powers along side with insecurity makes investors to be reluctant to invest Cameroon. Some of these political influences are the so called Anglophone crisis from 2016 to actual date 2019. Also we have the jihad group called BOKO HARAM which is constantly hindering the population with its constant attack these started from 2009 till actual date 2019

Language is however one of the socio-economic barrier of Cameroon. The diagram below illustrate more on this.

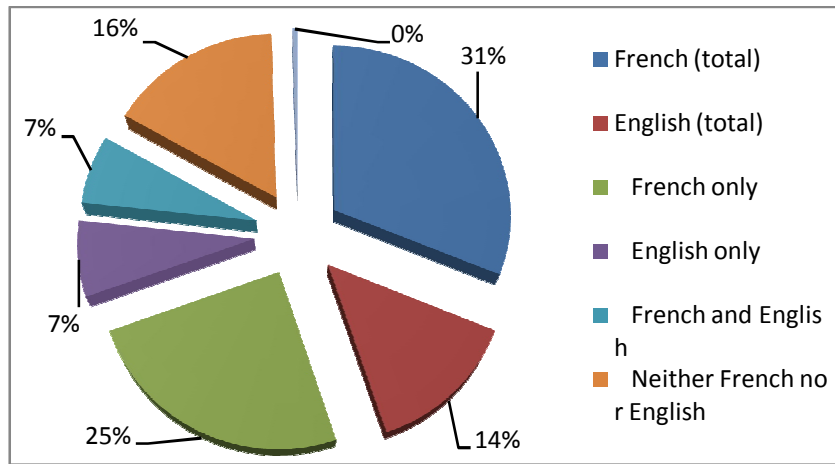

Fig.1 – Literacy in official languages according to the 2018 census

We see that Cameroon is affected by language difficulties which affect the country's economy in the exchange of goods and services.

The transport condition in Cameroon also affects its economy this is due to the fact that most main and national roads in Cameroon are poor and in bad conditions. Thus making access and transportations of goods difficult and this finally affects the economy of the country.

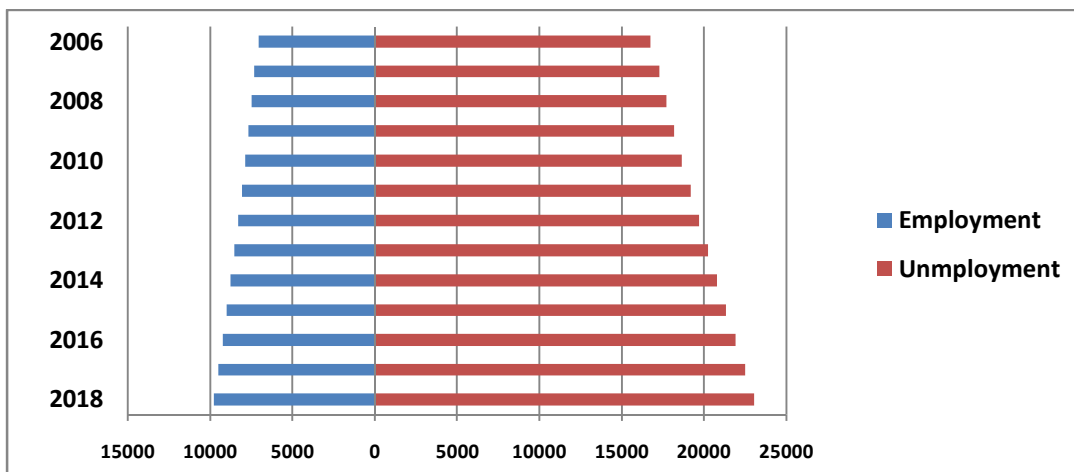

Fig.2 – Employment and Unemployment

Also, the rate of unemployment has a great impact on the economy of the country. A considerable amount of the population of Cameroon are unemployed, thereby affecting the country's ability to produce and reduces the economic growth of the territory.

СКОРЕЦЬКА Н.Є., студентка 4 курсу
 Науковий керівник – **ЗАМКЕВИЧ Б.М.**, канд. екон. наук
 Білоцерківський національний аграрний університет

РОЗРОБКА ШАБЛОНУ ПРОЕКТУ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ВИРОБНИЦТВОМ НА ПЛАТФОРМІ MS PROJECT 16

Анотація. Представлено проекти вирощування пшениці і робіт на дачній ділянці. Проектування здійснено в декілька етапів, а саме: проведене календарне планування виконання видів робіт, призначення робітників і ресурсів, необхідних для виконання запланованих робіт та визначення витрат на їх проведення. Робота виконана на платформи MS Project 16.

Ключові слова: проект, управління проектами, планування, проектування, звіт, MS Project.

Створення і управління проектами у сучасний період займає важливе значення при виконанні певної роботи. Microsoft Project – це поширена у світі система управління проектами, яка має дружній інтерфейс і доступна для непрофесійних користувачів проектного управління. В багатьох компаніях Microsoft Project – це додаток до Microsoft Office доступний для рядових працівників, які використовують його для планування графіків різноманітних комплексів робіт. На сьогодні цей додаток застосовується, головним чином, при проектуванні процесів будівництва і промисловості та інших та інших сфер діяльності: розробки бізнес-планів, проект модернізації Податкової служби України, реконструкції торговельно-розважального центру і т. п.

Представлено розробку шаблону проекту системи управління процесом сільського виробництва на прикладі вирощування пшениці за типовими технологічними картами виробництва [1] та шаблону проекту управління вирощування картоплі та полуниці на дачній ділянці. На рис.1 представлено один із багатьох варіантів звіту про виконання робіт, які пропонуються на платформі MS Project 16.

Проект – це набір заходів для досягнення унікальної мети в умовах заданих обмежень (терміни, бюджет, люди і т.д.). Проекти можуть відрізнятися своїми цілями, масштабом, протяжністю в часі, сферою діяльності і т.д.

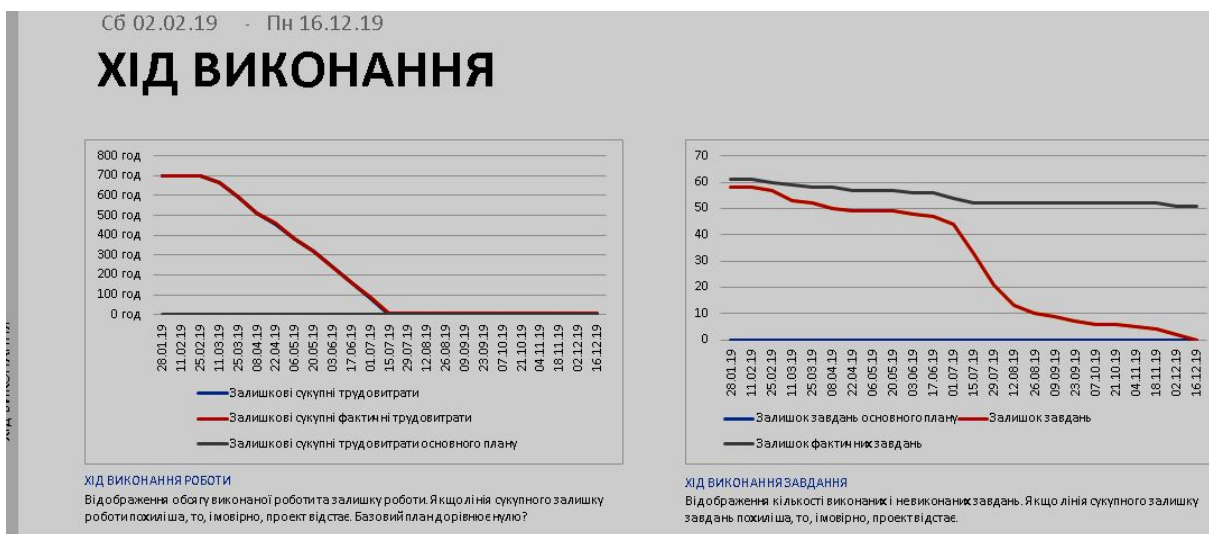

Рис. 1. Звіт про хід виконання робіт проекту.

Ця технологія надає можливості професійного управління проектами, тобто чітко визначити задачі, трудові і фінансові ресурси, постійно контролювати виконання задач в рамках визначеного часу. В основі технології розробки проектів лежить комп'ютерне представлення проекту як динамічної моделі комплексу робіт з визначенням розрахункових і прогнозованих характеристик і показників проекту.

Встановлено ряд додаткових функцій і переваг застосування платформи Microsoft Project 16 порівняно, наприклад, з автоматизованими система обліку:

- гнучкі й зручні засоби створення звітів (рис.1),
- можливість управління інноваціями,
- управління асортиментом,
- управління витратами та ресурсами,
- можливість управляти неефективними процесами та налагоджувати взаємодію у команді,
- координувати зусилля по випуску ідеального продукту,
- моделювання параметрів виконання проектів і стану портфеля замовлень.

Технологічні карти та витрати на вирощування сільськогосподарських культур / За ред. П. Т. Саблука, Д. І. Мазуренка, Г. С. Мазнева. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 402 с.

УДК 351:659(477)

МЯЛУК О.О., магістрантка

ГРУЗИНСЬКИЙ О.В., магістрант

Науковий керівник – **СОКОЛЬСЬКА Т.В.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

«GOODGOVERNANCE», ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ

В роботі наведена генезисконцепції «GoodGovernance» (належного урядування), її значення у процесі управління державою, обґрунтовано зміст європейських принципів належного урядування, та розкрита одна з реформ виконавчої влади в Україні про місцеве самоврядування.

Ключові слова: концепції публічного управління, OldPublic Management, New Public Management (NPM), Good Governance (GG), належне урядування, місцеве самоврядування, децентралізація.

В сучасному глобалізаційному світі традиційні моделі державного управління, такі як адміністрування втрачають свою актуальність і ефективність і на порядок денний виступає проблема взаємодії держави і суспільства. Спочатку держава одноосібно диктувало політику і рішення, яким беззастережно повинно було слідувати все суспільство.

При цьому сама сфера політики була закритою і включала в себе лише елітарне, незначне коло людей. Такий варіант державного управління з плином часу почав породжувати в суспільстві протиріччя, які розкитували державність зсередини. Більш того, ієрархічно організована концепція управління, в якій держава виступала тотальним гегемоном, виявилася малоефективною. В результаті, різкого переосмислення піддалася концепція державного управління, побудована за принципом «зверху-вниз». Виникла потреба в організації, при якій держава буде вбудована в систему горизонтальних зв'язків, і на рівних засадах з іншими акторами буде здійснювати управління суспільством. І в цьому випадку, найбільш привабливою не тільки з точки зору теоретичного обґрунтування, а й практичної реалізації стала теорія «governance».

Система державного управління належне урядування GoodGovernance відноситься до сучасної західної концепції управління, як моделі публічного адміністрування оскільки класична, адміністративно-бюрократична модель управління OldPublicManagement вичерпала себе західноєвропейських країнах. Частково вона залишилась на просторах недостатньо розвинених країн світу в тому числі і подекуди в Україні.

Сучасна, тежпоширена модель реформування громадського управління – новий публічний менеджмент NewPublicManagement знайшла своє застосування з 80-х років 20 ст. майже в 70 країнах світу. Ця концепція була провідною до початку 21ст. у таких високорозвинених країнах як Великобританія, Австралія, США, Канада. Її основним гаслом є впровадження у діяльність органів влади принципів бізнесу крізь призму приватної економіки зі зміщенням акценту на торгівельні угоди, де кожен учасник намагається максимізувати свій прибуток. Параметри цієї концепції виявились теж не ідеальними з точки зору справедливого державного управління.

У зв'язку з цим, у останні два десятиріччя виникла концепція якісного, належного, справедливого державного управління Good Governance, що використовує політичну, економічну, адміністративну владу для управління державними ресурсами і справами. Ця модель управління вийшла з Програми розвитку ООН «Governance» і проголосила перехід до демократичного розвитку країн, що об'єдналися у Європейський Союз (ЄС). Зараз до ідеальних умов управління згідно цієї моделі наближаються Німеччина, Великобританія, країни Бенілюксу а також США. [1].

За визначенням [2] система належного урядування (GG) це – формування в країні системи цінностей, політики та відповідних інституцій, завдяки яким здійснюється влада в країні у тісній взаємодії з громадським суспільством та бізнесом.

Згідно з Програмою ООН основними рисами належного урядування є: загальна участь громадян з правом голосу; верховенство права, особливо прав людини; прозорість та доступність інформації; відповідальність; дотримання консенсусу з локальних і загальних питань та процедур; справедливість до кожного члена суспільства; ефективність та результативність у використанні ресурсів; підзвітність уряду, бізнесу та громадських структур; стратегічне бачення управлінських дій. [2].

Зміни, що відбуваються в українському суспільстві створили для України можливості і нові виклики. В зв'язку із взятим курсом на євроінтеграцію та орієнтуючись на кращі світові практики, у нас з'явилася можливість провести системні реформи управління, позбутися корупції, зняти штучні обмеження, що існують в адміністративних методах управління державою і негативно впливають на розвиток конкуренції та інновації.

На шляху модернізації державного управління вийшов Указ Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» №1085/2010 від 09.12.2010, що запровадив системну реформу державного управління та реформування вищих органів виконавчої влади. [4].

До початку реформи децентралізації до системи вищих органів виконавчої влади належали органи різних організаційних форм: міністерства, держкомітети, держкомісії, служби, інспекції, фонди, адміністрації діяльність яких не була обґрунтована або була не сумісна в формуванні політики і нормативно-правового регулювання. А деякі органи мали статус вищих органів виконавчої влади, але не виконували функцій державного управління. Мало місцевих відповідностей інституційної структури управління з рівнем розвитку суспільних відносин, потреб громадян та бізнесу, низька якість та не прозорість надання адміністративних послуг, тощо.

У зв'язку з цим, в основу реформування органів виконавчої влади (згідно GG) покладено ідею реорганізації виконавчих органів за функціональною ознакою та ідеєю ієрархічності центральних органів. За цією реформою органи виконавчої влади не підпорядковуються один одному, ні центральній владі. Вони діють від свого імені і в межах визначених законодавством країни, і самі відповідають за свої дії. Центральні органи лише контролюють ці децентралізовані органи що доспосібів та механізмів, якими вони здійснюють свою діяльність.

За цією концепцією відбувається передача повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Також змінюється положення про адміністративно-територіальний устрій і закріплення земель за територією населених пунктів, що входять у відповідну громаду і можливим об'єднанням громад. Передається на місця максимальна кількість повноважень при скасуванні місцевих та районних державних адміністрацій, тощо [5].

В системі громадського контролю над діяльністю органів державної влади, місцевого самоврядування та виконавчих осіб, реалізуються в активній роботі громадські об'єднання, політичні партії, профспілки, молодіжні та інші громадські організації, трудові колективи, збори. Громадський контроль стає інструментом залучення населення до управління суспільством та державою.

Отже, концепція «goodgovernance» на сьогодні є однією найбільш привабливих альтернатив моделі державного управління. Базові постулати цієї концепції дозволяють говорити про те, що «goodgovernance» - це не просто один з варіантів державного управління, а філософія організації життя в державі, що передбачає співробітництво в якості основної форми взаємодії між різними акторами в суспільстві.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Козлов К. І. Політична модернізація: імплементація принципів Good Governance. Теорія та практика державного управління. 2010. № 4. С. 135–140.
2. Корженко В. В., Хашиєва Л. В. Становлення концепції Governance у процесі формування сучасного європейського адміністративного простору. Вісн. Нац. академії держ. упр. при Президенті України. 2011. № 2. С. 10–19.
3. Мужикова Н.М. Органи виконавчої влади в Україні: правовий статус. Ред. кол.: В. М. Бойко (голова ред.) [та ін.]. Чернігів. 2013. 100 с.
4. М. Їжа, О. Радченко Громадський контроль в системі публічного управління як ефективний інструмент експертизи державно-управлінських рішень. Публічне управління: теорія та практика. 2012. № 4(12). С. 74–79.

УДК 338.24

ГОРОВЕНКО Н.В., магістрантка

Науковий керівник – **СОКОЛЬСЬКА Т.В.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНКИ ЯКОСТІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ І ДІЯЛЬНОСТІ ЦНАП

В дослідженні визначено роль та особливості оцінки якості надання адміністративних послуг. Досліджено базові основи формування методології оцінки діяльності ЦНАП та якості послуг через систему управління якістю ISO 9001. Запропоновано дієві інструменти оцінки якості надання адмінпослуг.

Ключові слова: адміністративні послуги, ЦНАП, якість, інструменти оцінки якості надання адмінпослуг.

Створення зручних і доступних умов для отримання приватними особами адміністративних послуг є однією з головних задач, що має вирішуватися органами державної влади та місцевого самоврядування. Адже саме за якістю послуг кожен громадянин оцінює турботу влади про нього. Реалізація цієї задачі особливо актуальна для України, де система надання адміністративних послуг є непрозорою, нераціональною та такою, що невраховує інтереси громадян.

Актуальне офіційне визначення «адміністративної послуги» подається в Законі України «Про адміністративні послуги» від 17 травня 2012 року. Зокрема, згідно з цим Законом, адміні-

стративна послуга – це «результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону»[1].

Одним із головних напрямів діяльності місцевих органів влади в Україні є надання адміністративних послуг.

За останній період в Україні було створено понад 740 центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП), у обласних центрах і містах значно покращився рівень якості надання адміністративних послуг. Основним із чинників процесу створення ефективних ЦНАП з високим рівнем якості надання послуг є особиста зацікавленість керівників органів місцевого самоврядування.

Для виявлення реального стану справ у сфері надання послуг повинна регулярно проводитися оцінка якості надання послуг.

Тому стає актуальним запровадження в практичну діяльність органів влади результативну методологію проведення оцінки та контролю за якістю надання адміністративних послуг. Найголовніше, щоб ця діяльність була не ситуативною і епізодичною, а системною і систематичною.

Оцінка якості надання послуг – це, фактично, перевірка діяльності суб'єкта надання послуг щодо відповідності результату наданої послуги офіційно встановленим вимогам.

Вона потребує комплексного підходу до вирішення поставлених завдань. Зокрема, упорядкування системи надання адміністративних послуг потребує системного підходу, удосконалення процедури їх надання – процесного підходу, відбору, підготовки, підвищення компетентності персоналу.

Однією з базових основ для формування методології оцінки діяльності ЦНАП та якості послуг може бути чинна система управління якістю ISO 9001. Основним принципом цієї системи є орієнтація на потреби й очікування замовників, що забезпечується шляхом створення та функціонування клієнтоорієнтованої системи надання послуг, яка спрямована на постійне отримання відгуків та коментарів і враховує зауваження та пропозиції замовників послуг.

Стандарт ISO 9001 визначає «якість» як ступінь, до якого сукупність власних характеристик задовольняє визначені вимоги. Вимога – це сформульована потреба чи очікування, загально зрозумілі та обов'язкові. Задоволеність замовника – сприйняття замовником ступеня виконання його вимог.

Враховуючи вимоги міжнародного стандарту ISO 9001, пропонується методологія оцінки якості послуг та діяльності ЦНАП передбачає послідовні та взаємопов'язані кроки, зокрема [2]:

1. Визначення вимог щодо якості надання адміністративних послуг.
2. Формування критеріїв оцінювання якості послуг і стандартів їх надання.
3. Формування переліку інструментів оцінки якості послуг та діяльності ЦНАП.
4. Розроблення методики та способи фіксування інформації.
5. Планування та проведення оцінювання.
6. Аналіз отриманої інформації.
7. Формування звіту, оприлюднення результатів оцінювання.

Для оцінки якості послуг насамперед необхідно визначити предмет оцінювання, тобто визначити сфери надання послуг, головними з яких були б: підготовка персоналу, організація діяльності ЦНАП, приміщення та інфраструктура, безпосередньо надання послуг, аналіз діяльності.

Для кожної зі сфер варто визначити законодавчі й нормативні вимоги, що стануть основою формування критеріїв оцінки.

За визначенням поняття «критерії» – це «мірило», за допомогою якого формується думка щодо ефективності функціонування суб'єкта надання послуг.

Оцінку якості надання адміністративних послуг необхідно проводити на основі сформованих критеріїв і встановлених для кожного з них якісних або кількісних показників. Це потрібно для того, щоб мати змогу оцінювати та стандартизувати процеси їх надання.

Законодавчо вимоги до якості надання адміністративних послуг закріплено в Законі України «Про адміністративні послуги» – у ст. ст. 4 (опосередковано) і 7.

Зокрема, у ст. 4 цього Закону визначено такі основні принципи надання адміністративних послуг, що можуть бути корисними при оцінюванні якості послуг:

- відкритість і прозорість;
- оперативність та своєчасність;
- доступність інформації щодо надання адміністративних послуг;
- раціональна мінімізація кількості документів і процедурних дій, які є необхідними для отримання адміністративних послуг;
- доступність та зручність для суб'єктів звернень.

Для оцінювання якості послуг можна рекомендувати інструменти, які є достатньо дієвими і застосовуються в Україні. Це, зокрема:

- зовнішнє соціологічне опитування (зовнішня оцінка);
- опитування (анкетування) (внутрішня та зовнішня оцінки);
- онлайн-опитування (сайт або портал, електронні системи, оцінка талонами електронної черги) (внутрішня оцінка);
- експертне оцінювання (зовнішня оцінка);
- аудит: внутрішній (внутрішня оцінка) і зовнішній (зовнішня оцінка);
- орієнтація на кращі практики (внутрішня оцінка).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Тимошук В. Адміністративні послуги: посібник. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». К.: ТОВ «Софія-А». 2012. 104 с.
2. Бригілевич І. Практичний посібник «Діяльність ЦНАП та оцінка якості надання адміністративних послуг». URL: https://old.decentralization.gov.ua/pics/attachments/Posibniik_CNAP.pdf
3. «Про адміністративні послуги» Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>.

УДК 35.001.73

КОВАЛЕНКО Н.С., магістрантка

Науковий керівник - **ПОЛІЩУК С.П.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуті теоретичні аспекти державного управління з урахуванням світової практики. Зроблено спробу виокремити досвід Італії, Австрії та Нідерландів у різних сферах управління, який буде особливо корисним у процесі реформування системи управління в Україні та її адаптації до кращих світових і європейських стандартів.

Ключові слова: державне управління, Європейський Союз, зарубіжний досвід, державна служба.

У період великих змін в Україні ми можемо спостерігати удосконалення, модернізацію, регулювання системи державного управління. Таким поштовхом до змін було підписання угоди про Асоціацію України та Європейського Союзу. Для подальшого руху країни вгору необхідно

спиратися на досвід зарубіжних держав, які можуть служити орієнтиром в організації державного управління.

Досвід Італії є корисним для України з точки зору необхідних реформ практичного спрямування та певних стратегічних планів. Актуальним питанням в наш час стала конституційна реформа, що сприятиме економічній інтеграції країни та поглибленню політичної асоціації з ЄС, в якій досвід Італії може спрямувати до необхідних змін. Стабільність конституції Італії, яка чітко регулює основні підходи та принципи взаємодії різноманітних суб'єктів політичного процесу.

Незважаючи на структурні реформи системи управління та перехід до Другої республіки в 1990-ті рр., положення конституції та статус державних органів влади залишалися незмінними. Внесені поправки в 2001 р. не змінили базові принципи Основного закону країни, а лише запровадили більш ефективний поділ влади між центральною владою, регіонами та іншими територіальними одиницями відповідно до федерального принципу. Адміністративно-територіальний поділ Італії цікавить Україну, адже рівень розвитку регіонів досягнув великого успіху. П'ять регіонів які найкраще розвинені в економічному плані здобули автономію і мають змогу розвиватися незалежно від центральних органів влади.

Оновлення орієнтирів суспільства в Італії та практичні реформи дозволили досягти успіху в модернізації державної служб. Також реформування судової влади та органів правопорядку припинили корупцію в країні. Прикладом для України мають бути проведені реформи в контексті модернізації державної служби, що сприяли мобільності державних службовців, покращення у пошуку працівників та прозорості у різних зборах [2].

Австрія є провідною країною і служить прикладом майже у всіх сферах, особливо доцільним для України є її податкове законодавство, адже щоб запобігти фінансовій кризі необхідно реформувати свою податкову систему. Австрія має сприятливе інвестиційне середовище, що завдячує добре сформованій податковій системі, багата на технології та різноманітні інноваційні проекти, що пришвидшує розвиток економіки.

Місцеве самоврядування також потребує змін, особливо у стратегічному розвитку міст, співпраці з бізнесом, муніципальному розвитку та в туристичній сфері. Саме австрійський досвід може призвести до рушійних змін в Україні.

Досвід Австрії дозволить державі бути ближчим до своїх громадян. Адже розвинута сфера електронного уряду залучає громадян до управління країною. З розширенням онлайн-транзакцій, електронних систем управління та поширення інформації для всіх громадян або підприємств з'явилася можливість простого і ефективного доступу до послуг та інформації. Актуальним є також австрійський досвід електронної освіти, що вже впроваджується в Україні та охоплює значну низку шкіл.

Державне управління у Нідерландах велику увагу приділяє соціальному страхуванню, що є прикладом для багатьох країн, хоча іноді вважається фінансово неможливою. Нідерландський соціальний сектор перебуває під наглядом Міністерства з охорони здоров'я, добробуту і спорту, а в Україні підпорядковується Міністерству соціальної політики. У 2007 р. було запроваджено Акт "Про соціальну підтримку" в усіх муніципалітетах Нідерландів. За надання соціальної допомоги громадянам відповідають муніципалітети держави.

Цей акт дає приклад для української влади як необхідно робити наголос на індивідуальній відповідальності в охороні здоров'я, у страхуванні та наданні медичних послуг на всіх рівнях. Концепція передбачала схему, яка покривала витрати на медичне страхування та соціальну допомогу та створило легкий шлях доступу до страхових грошей для громадян.

Україні потрібно звернути увагу на соціальний захист, що складається з фінансової допомоги населенню, які не мають змоги забезпечити себе через хворобу, довгострокову неможливість працювати, безробіття або вихід на пенсію. У Нідерландах Соціальний захист поділяється на соціальні фонди, соціальну допомогу й пенсії за віком. Ініціативи щодо соціального захисту передбачають боротьбу з бідністю та з махінаціями у сфері соціального захисту [1].

Враховуючи вищезгадане необхідно визначити такий механізм державного управління, який дав би змогу найбільш повно врахувати інтереси громадян та одночасно сприяв би здійс-

ненню ефективного процесу управління, який був би направлений на створення умов для покращення життя в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дрозд Ю. Актуальні питання державної служби в деяких країнах Західної Європи : наук.-аналіт. дослідж. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2016, Т.2, С. 13-17.

2. Система державного управління Італійської Республіки : досвід для України. Уклад. : Ю. В. Ковбасюк, С. В. Загороднюк, Л. В. Примаченко. К. : НАДУ, 2012. 48 с. - (Серія видань з міжнародного досвіду державного управління). Режим доступу : http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monografiy/3289e644-3ea9-44c5-a817-e79d3c58d555.pdf

УДК 339.924.001:056

КУЧИНСЬКА Д.А., магістрантка

Науковий керівник – ЛОБУНЕЦЬ В.І., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ПРОДУКТАМИ ХАРЧУВАННЯ З КРАЇНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Анотація. Розглянуто особливості зовнішньої торгівлі продуктами харчування з країнами ЄС. Досліджено вплив Угоди про асоціацію з ЄС на нарощування експортного потенціалу вітчизняного аграрного сектору. Сформовано пропозиції щодо пріоритетних напрямів стимулювання диверсифікації експорту української аграрної продукції на ринок ЄС на сучасному етапі європейської інтеграції України.

Ключові слова: ринок ЄС, зовнішня торгівля, асоціація з ЄС, продукти харчування, експортний потенціал, експорт в ЄС.

Одним із найбільш головних завдань підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, було підвищення рівня експорту вітчизняної сільськогосподарської продукції. Виробництво цієї продукції є однією із найважливіших складових національної економіки України та займає в структурі експорту найбільшу частку серед усіх товарів, що експортуються на європейські ринки. Також слід звернути увагу, що саме сільське господарство займає одну із найбільших часток у структурі вітчизняного ВВП та формує потужний експортний потенціал.

Як зазначалось, підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом стало основою для створення зони вільної торгівлі, що створило своєрідний «важіль» в напрямі підвищення експортного потенціалу країни та стимулювання зовнішньої торгівлі з європейським ринком. Однак незважаючи на позитивні тенденції, що відбуваються останнім часом в нашій країні, національний виробник ризикує зіткнутися з новими проблемами у вигляді потужної конкуренції з боку європейських агровиробників.

Це зумовлює потребу у визначенні найбільш впливових чинників і передумов диверсифікації експорту сільськогосподарської продукції на ринки ЄС. Одним із головних таких чинників є рівень природно-ресурсного та людського потенціалу сільських територій. Це є логічним, оскільки без наявності належної кількості людських, земельних та інших природних ресурсів, їх якісного використання, неможливо збільшити обсяги виробництва продукції сільського господарства та диверсифікувати його експорту.

Зважаючи на те, що європейський ринок є досить вибагливим з точки зору стандартів якості імпортованої продукції, на даній проблемі хотілося б зупинитися та дослідити її дещо детальніше.

Високий рівень урожайності в галузі рослинництва та рівень якості даної продукції значною мірою залежить від належного використання мінеральних добрив. Норми внесення базуються на рекомендаціях науковців та чіткості їх використання сільськогосподарськими виробниками, що безпосередньо займаються вирощуванням продукції.

Україна має приділяти значну увагу якості продукції, яку вона експортує, тому мусить звертати увагу на відновлення ґрунту на основі внесення необхідних калійних, фосфатних та азотних добрив. Однак нині існує проблема невідповідності вимогам сучасних агротехнологій. Дані про динаміку внесення мінеральних добрив сільськогосподарськими підприємствами України подано в таблиці 1 [1].

Таблиця 1 – Динаміка внесення у поживних речовинах мінеральних добрив сільськогосподарськими підприємствами України

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2017 р. у % 2015 р.
Внесено добрив під урожай звітного року, тис.ц	14150,1	17288,5	20280,8	143,3
у т.ч. азотних	9849,6	11973,8	13653,1	138,6
фосфорних	2232,1	2870,1	3634,3	162,8
калійних	2068,4	2444,6	2993,4	144,7

Хоча в Україні рівень застосування мінеральних добрив у сільському господарстві досі значно відстає від розвинутих країн Європи, в цілому протягом досліджуваного періоду прослідковується тенденція до збільшення обсягів внесення мінеральних добрив, а саме в 2017 році у порівнянні з 2015 цей показник зріс на 43,3%, в тому числі азотних на 38,6%, фосфорних на 62,8% та калійних на 44,7%.

Зауважимо, що на перших етапах євроінтеграції українська продукція буде менш конкурентоспроможною у порівнянні з аналогічною європейською сільськогосподарською продукцією. Але, з точки зору споживачів, будемо мати позитив, оскільки висока конкуренція може стати рушійною силою для удосконалення якості сільськогосподарської продукції національними виробниками.

У 2016 р. згідно з Угодою про Асоціацію Україна – ЄС запроваджено Сертифікат з перевезення товару EUR.1, який дозволяє підтверджувати преференції походження товару та надає право застосувати пільговий режим, що передбачено відповідним положенням Угоди. Наступним етапом стане імплементація нормативних актів ЄС щодо вимог до виробництва продуктів харчування, відстеження та маркування генномодифікованої продукції, географічних зазначень і позначення походження харчових продуктів [2].

Як висновок зауважимо, що сьогодні Україна значно збільшує обсяги експорту сільськогосподарської продукції до країн Європейського Союзу. Основними країнами-споживачами українського аграрного експорту є Німеччина, Франція, Нідерланди, Італія та Іспанія.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ринок мінеральних добрив. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/10772-rynok-mineralnykh-dobryv.html> (дата звернення: 20.03.2019).
2. Туницька Ю.М. Особливості експорту продукції вітчизняної харчової промисловості до ЄС. *Економіка і суспільство*. Випуск 11. 2017. С. 35-41

СУШКО В.О., студентка 4 курсу
Науковий керівник – БІЛИК О.В., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИЯВЛЕННЯ РЕЗЕРВІВ ПІДВИЩЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ АПК

Анотація. Виявлено основні резерви підвищення зовнішньоекономічної конкурентоспроможності агропродовольчої продукції, обґрунтовано напрями формування та раціонального використання експортного потенціалу продукції АПК Київського регіону із урахуванням її конкурентних переваг на світових ринках, визначено шляхи удосконалення інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності АПК.

Ключові слова: експортно-імпортна діяльність АПК, зовнішньоекономічна конкурентоспроможність, організаційно-економічне забезпечення конкурентоспроможності, інфраструктурне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності.

В сучасних умовах посилення глобалізації світових господарських зв'язків питання забезпечення конкурентоспроможності продукції АПК у сфері зовнішньої торгівлі належить до пріоритетних завдань національного економічного розвитку. Це визначається винятковим значенням вітчизняного АПК, продукція якого займає вагоме місце в експорті, а її конкурентоспроможність значною мірою визначає конкурентоспроможність України на світовому ринку.

Особливостям розвитку зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією присвячені дослідження вітчизняних учених В.І. Бойка, Ю.Д. Білика, В.В. Власова, В.П. Галушка, В.І. Губенка, Г.М. Калетніка, С.М. Кваші, А.М. Кандиби, І.В. Кобути, О.Ф. Луки, О.В. Мороза, Н.Я. Питель, А.А. Фесини, О.В. Шубравської.

Підвищення економічної самостійності регіонів, що є характерним для сучасного періоду розвитку економіки України, сприяє розширенню їх зовнішніх зв'язків, зокрема такої їх традиційної форми як зовнішня торгівля. Вона стає невід'ємним фактором економічного зростання майже всіх областей України, незалежно від розмірів їх експортних ресурсів. Поряд з цим, ефективність зовнішньої торгівлі товарами агропромислового комплексу стримується рядом проблем, серед яких:

1. Орієнтація органів, що займається ЗЕД, на країну в цілому, що затрудняє вихід регіональних підприємств на світовий ринок.
2. Неефективна координація зовнішньоекономічної діяльності між її суб'єктами, яка призводить до того, що регіональні представники не враховують загальнонаціональні інтереси.
3. Нераціональна географія регіонального співробітництва, коли найбільша концентрація зовнішньоекономічної діяльності АПК регіону припадає на одні й ті самі країни.
4. Недостатня розвинутість інституцій зовнішньоекономічної інфраструктури.
5. Брак інформації, необхідної для здійснення ЗЕД.

Ускладнює ситуацію тиск з боку світового ринку, що пред'являє попит перш за все на окремі види сировинних ресурсів.

При розробці регіональної концепції зовнішньої торгівлі продукцією АПК необхідно сформулювати ключові елементи, котрі повинні забезпечувати її узгоджене формування та послідовну реалізацію, а саме: місію та пріоритети регіону, стратегію розвитку зовнішньої торгівлі, механізм реалізації цієї стратегії на рівні регіону та окремих суб'єктів ЗЕД.

Місію регіону можна визначити як його здатність виконувати стратегічні та інші державні цілі, а також сприяти постійному підвищенню рівня життя населення та конкурентоспроможності бізнес-процесів підприємств, що знаходяться на його території. Одним з можливих напрямків виконання місії в умовах глобалізації та посиленні конкуренції вітчизняних товаровиробників може бути успішна зовнішня торгівля продукцією регіонального АПК, що підвищува-

тиме регіональні доходи та виступатиме результативним показником того, наскільки ефективно порівняно з іншими регіонами виробляються, розподіляються та реалізуються на зовнішньому ринку агропродовольчі товари, наскільки раціонально використовується експортний потенціал для створення та збереження порівняльних і конкурентних переваг АПК, зокрема Київської області.

Проведений аналіз дозволяє специфікувати сутність та зміст дворівневої системи організаційно-економічної бази зовнішньої торгівлі регіонального АПК. Вона включає державний рівень – базовий, який встановлює «правила гри» в зовнішньоекономічній діяльності як на світовому ринку, так і по відношенню до окремих областей України, та регіональний (обласний рівень), який формує специфічні, притаманні для даного регіону додаткові умови та стимули з урахуванням особливостей і форм взаємодії з локальними учасниками міжнародного співробітництва.

Основні резерви зовнішньоекономічної конкурентоспроможності продукції агропромислового комплексу сконцентровано як у виробничій діяльності, так і у сфері зовнішньої торгівлі. При цьому вагомим фактором стабілізації та підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва виступає експорт.

Процес формування в Україні конкурентного середовища в ЗЕД АПК співпав з періодом інтеграції до світової економіки, що з одного боку полегшило, а з іншого ускладнило трансформаційні процеси в аграрному секторі. Перед вітчизняними агропромисловими підприємствами постали проблеми, пов'язані із адаптацією до нових умов господарювання та масштабним проникненням зарубіжних товарів на українські ринки. Для використання потенційних можливостей та уникнення небезпеки витіснення українських агропродовольчих товарів не лише за межі зовнішнього, але і внутрішнього ринків, вітчизняні аграрні підприємства повинні підвищувати ефективність та конкурентоспроможність виробництва продукції. Розробка шляхів підвищення конкурентоспроможності виробництва агропродовольчої продукції ґрунтується на специфічних особливостях функціонування галузей агропромислового комплексу на зовнішньому та внутрішньому ринках, їх ролі в забезпеченні продовольчої безпеки країни та формуванні експортного потенціалу.

Внутрішні резерви підвищення конкурентоспроможності українських сільськогосподарських товарів мають бути використані завдяки зусиллям підприємців та урядових дій. Наприклад, для таких конкурентоспроможних товарів, як зернові та насіння соняшнику – це скорочення маркетингових витрат та вирішення питання відшкодування податку на додану вартість для експортерів. Щодо цукрової галузі, то це перепрофілювання неперспективних заводів, використання потужностей та продуктів переробки цукрових буряків для виробництва біопалива. Для молочного сектору потрібно терміново підвищувати технічну та економічну ефективність переробного сектора, збільшувати концентрацію виробництва та адаптувати сектор до вимог законодавства ЄС з гігієни та безпеки.

Ефективність агропромислового виробництва Київської області безпосередньо пов'язана з розвитком зовнішньої торгівлі продукцією сільського господарства та харчової промисловості, що в свою чергу залежить від рівня розвитку інфраструктури аграрного ринку. Адекватні масштаби та надійність інфраструктури визначають спроможність регіону брати участь у міжнародній торгівлі. Тому розвитку інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності регіонального АПК необхідно приділяти значну увагу.

Зовнішньоекономічну діяльність аграрного сектору можна розглядати як інтегровану систему, котра складається із зовнішньої торгівлі та обслуговуючої інфраструктури. Основним завданням цієї системи є забезпечення просування і продажу аграрної продукції на зовнішніх ринках. Таким чином, інфраструктура зовнішньоторговельної діяльності АПК охоплює всі етапи процесів розподілу та обміну, а саме: транспортування, перебування в складських приміщеннях, зберігання, реалізацію, а також збір інформації про ситуацію на зарубіжних агропродовольчих ринках. Знаходячись між виробником та споживачем, вона визначає період надходження, зберігання кількості та якості продукції, рівень витрат сфери обігу та ціну експортної продукції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. The official site of World Economic Forum (2018), "The Global Competitiveness Report 2017-2018", available at: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018>
2. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Пріоритети забезпечення зовнішньої безпеки на аграрному ринку України: аналітична доповідь / В.М. Русан, Л.А. Журавська [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень. — Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/agrarn_bez1b1d8.pdf

УДК 338.22:321.01

БАЛІЦЬКА Н.І., студентка 1 курсу
Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДЕРЖАВНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ СЕРВІС «START BUSINESS CHALLENGE» ЯК ФОРМА ПУБЛІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ВЛАДОЮ І БІЗНЕСОМ

З'ясовано, які інституції забезпечують підтримку підприємництва в Україні та сутність сучасних державних інформаційних сервісів, що сприяють відкриттю та веденню бізнесу та налагодженню публічного діалогу влади і підприємництва. Узагальнено основні етапи ініціювання власної справи та її регулювання державою. Запропоновано шляхи розширення кількості бізнес-кейсів та доручення міст країни до програм підтримки підприємництва.

Ключові слова: підприємницька діяльність, державна підтримка, публічна взаємодія, бізнес-кейси, платформи ефективного регулювання.

Удосконалення ринкової системи в Україні пов'язане з активізацією підприємницької діяльності в усіх сферах економіки. Пріоритетом уряду залишається створення сприятливого бізнес-клімату в країні, стимулювання розвитку підприємництва та налагодження публічного діалогу між бізнесом та владою. Одним з перспективних напрямів у цьому процесі є формування прозорої і не заформалізованої процедури відкриття бізнесу. З цією метою за сприяння українського уряду та ініціативи EU4Business (Фонду фінансування малого і середнього бізнесу в країнах Східного партнерства), за фінансування Європейського Союзу в рамках проекту FORBIZ створено незалежний експертно-аналітичний центр «Офіс ефективного регулювання» (Better Regulation Delivery Office), місією якого є допомогти Україні стати ефективною інституційно-спроможною державою [1]. До створення більш сприятливих умов для підприємництва BRDO активно залучає в регіонах органи місцевої влади, центри зайнятості та фінансові установи.

Офісом ефективного регулювання розроблено низку сучасних онлайн-сервісів, що допомагають підприємцям започатковувати та вести бізнес, а органам влади втілювати публічний підхід у взаємодії з бізнесом. У 2017 році BRDO презентував Платформу ефективного регулювання PRO, що містить такі складові: «Для бізнесу» (сервіси, які допомагають підприємцям зрозуміти і виконати правила, що встановлює держава, та контролювати, як вони виконуються); «Діалог» (громадське обговорення рішень, що впливають на бізнес, сприяє формуванню ефективних правил на ринках); «Для органів влади» (інструменти для перегляду правил на ринках, онлайн-калькулятори АРВ, М-Тести, розрахунки бюджетних витрат, навігатор про регулювання) [2].

Однією із ключових послуг стало запровадження безкоштовного державного інфо-сервісу «Start Business Challenge» – онлайн-платформи для державного стимулювання розвитку підприємництва в Україні, підтримки старту бізнесу та його подальшого розвитку [3]. Платформа включає покрокові інструкції (бізнес-кейси) щодо відкриття та ведення власної справи з детальною інформацією про дозвільні документи, що необхідні для реєстрації бізнесу, надає можливість впоратися з викликом побудови бізнесу, допомагає підприємцям краще реалізовувати свій потенціал і стимулювати економічне зростання. Інтерактивний сервіс підтримки підприємців включає регуляторні вимоги на національному рівні та нормативні принципи щодо відкриття та ведення різних видів бізнесу, зокрема, курсів іноземних мов, зарядки для електромобілів, фотостудій, енергосервісних компаній, веб-студій, веломайстерень, весільних агентств, навчальних центрів, івент-агенств, виставкових центрів і т.п.

Основними етапами ініціювання бізнесу та його регулювання є: 1) ідея бізнесу, адже будь-який бізнес вимагає не тільки вкладень, а й ретельно сформованого бізнес-плану, що потребує детальної візуалізації та реалізації; 2) обрання товару чи послуги, які плануються продаватися. Продукт має бути що найбільше наділений унікальними та особливими якостями, що допоможе без особливих зусиль набути високої конкурентоспроможності на ринку); 3) обрання клієнта для продукту, для чого обов'язково потрібно аналізувати споживчий ринок, проводити дослідження попиту та пропозиції. Головним є розуміння того, ким є клієнт і яку ціну товару необхідно встановлювати, отже, знати, на кого розрахований продукт, яка цільова аудиторія та який рівень життя; 4) просування товару – встановлення контакту з клієнтом, оскільки на ринку важливим є інформування клієнтів про продукт, що можна зробити за допомогою впровадження активної зовнішньої чи внутрішньої реклами; 5) юридичні аспекти – для здійснення ефективної підприємницької діяльності необхідний вибір форми організації власної справи, реєстрація бізнесу, обрання ефективної системи оподаткування та подальше результативне функціонування з отриманням прибутків.

Отже, Платформа ефективного регулювання Start Business Challenge є спробою надати всю необхідну достовірну інформацію для реєстрації бізнесу підприємцям швидко, доступно і безкоштовно в єдиному місці – без аналізу численних сайтів і дорогих консультацій. Її кредо є те, що відкриття бізнесу в Україні вже не має бути челлендж! Даний державний інформаційний сервіс нині налічує 107 інструкцій з регулювання, відкриття та управління мікропідприємствами в сфері виробництва та послуг в Україні й охоплює 15 міст, серед яких єдиним містом Київської області стала Біла Церква [3].

На нашу думку, з метою розширення кількості бізнес-кейсів державі необхідно активно формувати та вивчати попит на різні види бізнесу, популяризувати серед потенційних підприємців, особливо серед молоді, наявність, зміст та можливості сучасних державних інформаційних послуг.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Better Regulation Delivery Office. Офіс ефективного регулювання : Офіційний сайт. URL: <http://brdo.com.ua/misiya-brdo/> (дата звернення: 13.03.2019)
2. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Платформа ефективного регулювання PRO : Офіційний сайт. URL: <https://regulation.gov.ua> (дата звернення: 13.03.2019)
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Start Business Challenge : Офіційний сайт. URL: <https://sbc.regulation.gov.ua> (дата звернення: 15.03.2019)

ГАЛЄЄВ А.М., магістрант

Науковий керівник – АРБУЗОВА Т.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОСВОЄННЯ ВІТЧИЗНЯНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ РИНКІВ

Розглянуто сучасний стан зовнішньої торгівлі України з Євросоюзом. Обґрунтовано потребу розвивати торгівлю з ЄС у зв'язку з втратою східних ринків. Проаналізовано вимоги Європейського Союзу щодо поставки товарів, проблеми, з якими стикаються вітчизняні підприємства, освоюючи європейські ринки. Досліджено особливості переорієнтації ТОВ «Білоцерківський завод «Трібо» на європейський ринок. Запропоновано заходи розширення присутності українського бізнесу в Європі.

Ключові слова: зовнішньоторговельний оборот, ринок Європейського Союзу, переорієнтація національних підприємств, конкурентоспроможність продукції, якість, стандарти.

Сьогодні необхідність будь-якого національного підприємства бути конкурентоспроможним на світовому, зокрема, на ринку Європейського Союзу, є доволі актуальною темою. У зв'язку з напруженим політичним та економічним станом на Сході України, необхідність переорієнтації українських підприємств з нещодавно головного російського на європейський ринок постає особливо гостро в зв'язку з потребою підтримання ефективної діяльності, збереження робочих місць. Рух в даному напрямі підтверджують дані таблиці 1.

Таблиця 1 – Зовнішньоторговельний оборот товарами України з ЄС, млн. дол. США

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2018 р. до 2015 р.	
					млн. дол. США	%
Експорт	13015,2	13496,3	17533,4	20153	7137,8	154,8
Імпорт	15330,2	17140,8	20799,4	24294	8963,8	158,5
ЗТО	28345,4	30637,1	38332,8	44447	16101,6	156,8

Складено автором за [1]

Як бачимо, з початку військового конфлікту на Донбасі, анексії Автономної Республіки Крим в 2014 році відбулася зміна курсу на європейський ринок. Починаючи з 2015 року торгівля товарами з Євросоюзом набуває все більших масштабів: зовнішньоторговельний оборот України з ЄС у 2018 році зріс майже на 57 % тобто на 16101,6 млн. дол. США проти 2015 року, що є свідченням переорієнтації національних підприємств на європейський ринок.

Однак, незважаючи на позитивну динаміку росту ЗТО України, в цілому маємо досі слабку конкурентоспроможність національних товарів на європейському ринку, що є наслідком проблем, з якими стикаються підприємства при переорієнтації зі східного ринку. До основних проблем передусім слід віднести технологічне відставання від європейських країн, відсутність належних стимулів для розвитку експортної діяльності вітчизняних підприємств, традиційно незадовільний стан забезпечення країни паливно-енергетичними, фінансовими ресурсами, т. і. Не міг не позначитись негативно на конкурентоспроможності національних товарів в ЄС високий рівень залежності від торгівельної політики Росії протягом тривалого періоду часу, що призвело до невідповідності наших товарів вимогам ЄС.

Найбільш очевидними та пріоритетними заходами, аби переломити ситуацію та покращити конкурентоспроможність товарів, є розширення інноваційної діяльності та її підтримка з боку держави [2]. Втілення новітніх технологій у виробничий процес, удосконалення кадрової політики підприємств дозволить запропонувати вибагливому європейському споживачеві продук-

цію з новими характеристиками належної якості, що відповідає вимогам ЄС зі стандартизації та сертифікації, як важливої складової політики управління якістю.

Звісно, подібні кроки є не легкими для національного виробника, однак ми, в тому числі як кінцеві споживачі, від цього лише вираємо, оскільки українські підприємства прагнутимуть досягти кращої якості продукції, з якою вони будуть спроможні вийти на європейський ринок. Всі товари без винятку повинні відповідати певним вимогам ЄС, які спрямовані на забезпечення безпеки споживачів. В залежності від товару ці вимоги відрізняються між собою, їх можна згрупувати так: технічні вимоги, екологічні вимоги, вимоги у сфері санітарних та фітосанітарних заходів. Окрім зазначених, деякі види товарів при ввезенні на територію ЄС вимагають відповідності маркетинговим стандартам та певним імпортом обмеженням з метою захисту європейського ринку від продукції, безпека і якість яких не відповідає встановленим вимогам.

Одним з яскравих прикладів успішної переорієнтації з російського на інші іноземні ринки можна назвати підприємство з виготовлення гальмівних та фрикційних матеріалів ТОВ «Білоцерківський завод «Трібо». Нині підприємство продає свою продукцію в 15 країнах Європи. Своєрідним «вікном» для виходу на європейський ринок стала Чехія, в яку збувається понад 25% всієї експортованої продукції. Також слід згадати партнера компанії «Трібо» – «Triborail». Він включає в себе комерційний офіс і базу збуту в Великобританії. Вся продукція розробляється і виготовляється в спеціально обладнаному технічному і виробничому центрі, який знаходиться в м. Біла Церква. Влітку 2013 року до виробничих потужностей «Triborail» долучилась випробувальна лабораторія, яка містить новий випробувальний стенд і додаткове випробувальне обладнання, здатне відтворювати навантаження на вісь, що допоможе «Triborail» продовжити розробки нових матеріалів для ринку фрикційних виробів. «Triborail» – спеціально побудований новий завод, який у 2017 році сертифікований на предмет відповідності вимогам системи менеджменту якості ISO 9001. У липні 2013 року завод був також сертифікований за схемою RISQS для поставки продукції залізничній промисловості Великобританії. У жовтні 2014 року відбувся аудит Системи управління якістю Центру збуту і технічної підтримки «Triborail» і отримано сертифікат відповідності вимогам стандарту ISO 14001 [3].

Отже, незважаючи на щорічне посилення зв'язків між європейським та українським ринками, національний виробник зустрічається з низкою труднощів і перепон для переорієнтації свого виробництва в країни ЄС, однак не зважаючи на це, є досить успішні приклади досягнення вітчизняними підприємствами поставленої цілі, які підвищують не лише власний імідж серед виробників і споживачів ЄС, а і в цілому імідж країни на європейському ринку. З цією метою передусім необхідно дбати про якість продукції та її неухильну відповідність передбаченим стандартам, що має стати предметом повсякчасної уваги менеджменту українських фірм і чим повинні бути пронизаний як сама продукція, так і кожен виробничий і комерційний процес.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна служба статистики України. Статистична інформація. Економічна статистика. Зовнішньоекономічна діяльність : Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 14.03.2019)
2. Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 р. № 1017-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-p> (дата звернення: 15.03.2019).
3. Товариство з обмеженою відповідальністю «Білоцерківський завод «Трібо» : Офіційний сайт. URL: <https://tribo.ua/ua> (дата звернення: 17.03.2019).

ПАРАСЮК В.О., магістрант

Науковий керівник – АРБУЗОВА Т.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА ЯК ПЕРЕДУМОВА СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ

З'ясовано сутність, основні ознаки класифікації факторів виробництва, їх роль для розвитку міжнародної економіки та вплив МЕВ на використання ресурсів національними господарствами. Представлено тлумачення особливостей застосування факторів виробництва у сучасній світовій економіці та наслідків їх переміщення з однієї країни до іншої. Обґрунтовано, що міжнародна міграція виробничих ресурсів обумовлює формування всеохоплюючої економічної взаємозалежності країн світу і є основою функціонування сучасного світового господарства.

Ключові слова: фактори виробництва, переміщення ресурсів, міжнародні економічні відносини, світове господарство.

Фактори виробництва є тими необхідними ресурсами, які використовуються для виготовлення товару. Набір факторів може бути різним у процесі продукування різних товарів. Класифікація виробничих факторів залишається предметом уваги і науковців, і практиків, не зважаючи на зовнішню аксіоматичність цього питання. Найбільш загальним є поділ на дві узагальнені групи – майнові і людські ресурси. До майнових належать земля і капітал, тобто матеріальні умови виробництва благ, а до людських – праця і технологія як результати діяльності людини. Для усвідомлення особливостей руху факторів виробництва звертає на себе увагу класифікація за критерієм походження: базисні та набуті. Перші – основні, які дісталися країні в силу природних обставин без докладання особливих зусиль (природні ресурси, географічне місце розташування, кліматичні умови, некваліфікована праця). Набуті ж стали результатом напружених пошуків і капітальних вкладень (кваліфікований персонал, новітні технології).

Ступінь спеціалізації дозволяє класифікувати використовувані ресурси виробництва на загальні й спеціальні. Загальні фактори придатні до використання у створенні будь-якої продукції різних галузей (технологія виробництва електроенергії, робоча сила з вищою освітою) і мають тенденцію бути загальними. Спеціальні фактори стосуються виробництва одиничних видів товарів в окремих галузях і тяжіють до набутих (капітал в окремих наукоємних галузях, специфічні новітні технології, викладацька майстерність). Хоча можуть бути й інші комбінації, приміром висококваліфікований програміст – загальний набутий фактор.

На кожен фактор виробництва формується ціна, яка під впливом міжнародних економічних відносин стає результатом балансування попиту і пропозиції на нього не тільки в рамках однієї країни, але і між національними економіками. Різна наділеність держав факторами виробництва обумовлює і різний рівень цін на них. В зв'язку з цим варто класифікувати ресурси за ступенем мобільності як рухомі (мобільні) та нерухомі (імобільні).

Мобільні включають технології, капітал, некваліфікований та кваліфікований персонал. За даними Держкомстату України чисельність населення у 1991 році становила 51,9 млн. осіб, а у 2019 – 42,4 млн. осіб (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя) [1]. Значна частка у зменшенні чисельності населення належить еміграції через пошуки за кордоном кращих умов життя і більших заробітків. Якщо американців називають країною іммігрантів, то українці – нація емігрантів, які завжди своїм розумом і силами будували ту країну, куди вони їхали [2].

Нерухомі фактори – поклади корисних копалин, клімат, земля. В умовах неможливості перемістити такі ресурси з однієї до іншої країни саме міжнародна торгівля замінює рух факторів виробництва. Завдяки транснаціональним корпораціям суттєво зменшилася залежність світового господарства від імобільних ресурсів, адже створення зарубіжних підприємств та пред-

ставництв дозволяє досить легко отримати доступ до них, не вдаючись до переміщень, наприклад через оренду землі за кордоном з використанням місцевої робочої сили. За загальним правилом набуті та загальні наділені високою рухомістю, а базові та спеціальні є факторами низького ступеня мобільності часто через обмежувальні заходи держави щодо руху останніх (заборона на розголошення технологічних секретів).

У сучасному світовому господарстві роль факторів виробництва не залишається незмінною. Факт забезпеченості базовими та спеціальними ресурсами не є запорукою отримання конкурентної переваги на ринку. Сировиною та загальними технологіями (приміром, отримання електрики) можуть одночасно бути наділені як країни, що розвиваються, так і розвинені економіки. Значення їх полягає у забезпеченні основи для розвитку, оскільки не представляється можливим підготувати програміста високої кваліфікації без грамотного випускника школи, що бажає вступити до університету. Набутим та спеціальним факторам належить пріоритет у забезпеченні світового лідерства у конкурентній боротьбі. Лідерські позиції України у виробництві транспортних та військово-транспортних літаків були можливими, зокрема, завдяки функціонуванню наукової школи та підготовці відповідних кадрів [3].

Таким чином, міжнародна міграція виробничих ресурсів обумовлює формування всеохоплюючої економічної взаємної залежності країн світу. Сукупність національних економік, що пов'язані мобільними факторами виробництва, становить сутність світового господарства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна служба статистики України. Статистична інформація. Демографічна та соціальна статистика : Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 14.03.2019).
2. Елла Лібанова: Україна – це країна емігрантів. [Інформаційний портал Znaj.ua. 23.03.2019 р.](https://znaj.ua/news/regions/99025/ella-libanova-ukrayina-ce-krayina-emigrantiv.html) URL: <https://znaj.ua/news/regions/99025/ella-libanova-ukrayina-ce-krayina-emigrantiv.html> (дата звернення: 11.03.2019).
3. Крамар О. Інстинкт виживання. Тиждень. 26 березня 2016 р. : Офіційний сайт. URL: <https://tyzhden.ua/publication/160886> (дата звернення: 14.03.2019).

УДК 339.13:664.12(477)

ЛОБУНЕЦЬ А.Р., студентка 2 курсу

Науковий керівник – ВАВДІЙЧИК І.М., канд. екон. наук

Київський національний торговельно-економічний університет

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ЦУКРУ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто основні складові розвитку ринку цукру в Україні. Досліджено динаміку виробництва та реалізації цукру та виявлено причини скорочення посівних площ цукрового буряка. Проведено аналіз цін на цукор та встановлено причини їх зростання. Зроблено висновки про тенденції у формуванні та розвитку ринку цукру.

Ключові слова: ринок цукру, цукровий буряк, посівні площі цукрового буряка, ціна на цукор.

Одним із найбільш використовуваних видів цукру залишається цукор-пісок. Протягом останніх років виробництво цукру стабільно становило близько 2 млн т. Такий результат є цілеспрямованою діяльністю виробників на підвищення урожайності цукрових буряків, в основному шляхом використання сучасних високопродуктивних гібридів рослини та інноваційних технологій вирощування.

Основними тенденціями в розвитку цукрової галузі є напрям на стабільність у ринковій пропозиції цукру та стійка орієнтація у збуті продукції на зовнішній ринок. Динаміку виробництва та реалізації цукру в Україні подано в таблиці 1 [1].

Таблиця 1 – Динаміка виробництва та реалізації цукру в Україні (тис. т)

Показники	Роки						
	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Виробництво цукру, всього	1805	2143	1263	2053	1459	2021	2043
Імпорт	90	10	11	7	4	5	7
Усього ресурсів	1863	1992	1954	1729	1926	1999	1978
Експорт	65	174	163	40	153	505	617
Фонд споживання	1704	1713	1686	1559	1528	1420	1290
В розрахунку на 1 особу, кг	37,1	37,6	37,1	36,3	35,7	33,3	30,4

На кінець 2017 року обсяг імпорту цукру становив близько 7 тис. т, водночас експортовано було 617 тис. т. Напрямок на експортну орієнтацію в реалізації цукру є виправданою, оскільки зберігається стійка тенденція в скороченні фонду внутрішнього споживання. Так в 2010 р. цей показник становив 1704 тис. т, тоді як у 2015-му він скоротився до 1528 тис. т, а в 2017 р. досяг значення 1290 тис. т. Також спостерігається суттєве скорочення показника споживання цукру в розрахунку на 1 особу населення. За період 2015–2017 рр. цей показник зменшився більш як на 5 кг річному вимірі, що також вплинуло на пріоритети у розвитку ринку.

На думку фахівців, нині Україна має високі шанси закріпитись на міжнародному ринку цукру. Так, за протягом останніх років в Україні створено достатньо конкурентоспроможне виробництво цукрової сировини, але важливо удосконалювати якість виробленої продукції, покращити асортимент пакування, створюючи для покупців альтернативу вибору [2].

Зарубіжні експерти прогнозують світовий дефіцит на ринку в 2019/2020 МР, водночас Україна зменшує виробництво цукру до 1,4-1,6 млн т, а посівні площі скорочено на 11%. Причиною стало збільшення світових цін на зернові, що вплинуло на скорочення посівних площ цукрових буряків через зростання посівів зернових культур в 2019/2020 МР. Проте зниження експортних поставок не передбачається, оскільки відбувається збільшення перехідних запасів цукру за рахунок накопиченого і нереалізованого експортного потенціалу [2].

Аналіз статистичних показників щодо динаміки посівних площ цукрового буряку доводить, що спостерігається їх висока волатильність. Так, у 2018 р. під цукровий буряк було засіяно площу в 279,1 тис. га, що було менше на 12% порівняно з попереднім роком. Проте, у 2010 році цукрові буряки займали 500,9 тис. га, а в 2012 р. – 458,4 тис. га. Основними лідерами щодо посіву цукрових буряків були Вінницька (55,4 тис. га), Полтавській (33,7 тис. га), Тернопільській (33,7 тис. га) і Київській (22,8 тис. га) області [3].

Серед основних українських виробників цукру виділяють Астарта-Київ (505 тис т), Агропродінвест (253 тис т), Агрофірма Світанок (130 тис т) та інші. Аналізуючи динаміку цін ми встановили, що існує різниця між оптовими та роздрібними цінами на цукор. Так за період 2014 р. – 2015 р. спостерігалася тенденція до зростання оптово-відпускних цін на цукор з 6,8 до 10,65 грн/кг, тоді як роздрібна ціна в цей період зросла до 11,18 грн/кг. В 2015 році площі посіву цукрового буряка становили лише 240 тис. га, а відпускна ціна на цукор виросла протягом 2015 року з 7,5 тис. грн за тону до 14 тис. грн., тоді як на початок 2019 р. ціна на розсипний цукор становила 9-10 тис грн/т. [3].

Як висновок зауважимо що вирощування цукрових буряків є досить прибутковим видом сільськогосподарського виробництва. Проте, таке виробництво потребує значних виробничих витрат та є економічно вигідним за умови дотриманні технології вирощування, переробки та налагодження ринку збуту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1.Оцінка кон'юнктури цукру на ринку споживчих товарів. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichniyi-hektar/item/12037-solodkyi-rynok-ukrainy-osnovni-aktentyi-ta-perspektyvy.html> (дата звернення: 20.03.2019).

2. Українська цукрова галузь має нерозкритий потенціал. URL: <http://sugarworld.org/sugarworld2019/> (дата звернення: 21.03.2019).

3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 23.03.2019).

УДК 174:35.08:328.18](076)

ВОРОНА Є.С., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ПАСКА І.М.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕТИКА ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ

Анотація: Державне управління, яке базується на принципах етичної обґрунтованості прийнятих рішень, особистих моральних якостей держслужбовців, їх етичної культури, значною мірою формує ступень довіри населення до державної служби. Діяльність державної служби будь-якої країни повинна бути спрямована на розбудову демократії, дотримання принципів гуманізму, соціальної справедливості, відкритості, прозорості та забезпечення дотримання прав людини. При цьому рівень дотримання етики державними службовцями є одним з основоположних факторів запобігання корупції.

Ключові слова: Державна служба, етика державних службовців, антикорупційна діяльність.

За словами Р.Т.Де Джорджа етика – це систематичне прагнення індивідуума систематизувати свій особистий та суспільний моральний досвід з метою встановлення правил поведінки людей по відношенню одне до одного, виділення цінностей, які варті дотримання, а також розвитку в собі таких рис характеру, які їм необхідно в собі розвинути.

Розглядаючи питання етики в державному управлінні, варто зазначити, що тут її розуміння доволі широке. Це й етичні моменти прийняття державних рішень, і взаємодії між структурами управління різних гілок влади і рівень культури виконання цих рішень і, насамкінець -- етика відносин між представниками державного управління та громадянами.

В наслідок виконання поставлених завдань професійна етика розширює особистий світогляд людини, пояснює індивідууму сенс моральних цінностей та етичних проблем, сприяє розвитку загальної культури мислення та поведінки, тощо.

Професійна етика державного службовця являє собою один із важливих факторів боротьби з корупцією. В свою чергу корупція – це зловживання посадовою особою своїм службовим становищем заради задоволення власних фінансових чи інших інтересів, в результаті чого завдано шкоду інтересам держави та суспільства.

Корупція здебільшого, супроводжується порушенням нормативно-правових актів. Під корупцією розуміють підкуп, дачу або отримання хабара, використання свого службового становища посадових осіб держслужби, громадських і політичних та чиновників всіх рівнів.

З метою боротьби з корупцією в системі державного управління мають бути застосовані різноманітні заходи, серед яких провідне місце займає професійна етика державних службовців.

Професійна етика спрямована не лише на боротьбу з корупцією, а й на всі сторони професійної діяльності держслужбовців.

Основоположними факторами морального життя професійної групи, що включаються в етику державного службовця є:

- ставлення професійної групи і кожного спеціаліста до суспільства в цілому, його інтересів;

- визначення моральних якостей особистості представника державної служби, які забезпечуватимуть найкраще виконання ним професійного обов'язку;
- обґрунтування професіоналізму як моральнісної якості державного службовця;
- усвідомлення специфіки моральнісних відносин кадрового корпусу державної служби і громадян, які є безпосередніми об'єктами їх професійної діяльності;
- розкриття сутності взаємовідносин всередині професійних колективів органів державного управління, специфічних моральних норм, які виражають ці відносини;
- виявлення особливостей, мети, завдань та методів професійного етичного навчання державно-управлінського персоналу.

Таким чином ми бачимо, що ступінь довіри громадян до влади, спроможність державних службовців ефективно та етично коректно виконувати свої соціальні функції є визначальним фактором продуктивних суспільних взаємодій та конструктивного суспільного розвитку а також запобігання корупції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Василевська Т. Е. Суспільний нагляд як елемент етичної інфраструктури державної служби // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К., 2007. – Вип. 10. – С. 352-361.
2. Василевська Т. Етичні аспекти реформування системи державної служби [Електронний ресурс] // Демократичне врядування : електронне наукове фахове видання. – 2011. – №7. – Режим доступу : <http://www.lvivacademy.com/visnik7/fail/vasylevska.pdf>
3. Професійна етика державних службовців (“круглий стіл ІІ”) // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – С.409-462.
4. Величко О.О. Методичні рекомендації. Етика поведінки державного службовця / О.О.Величко, Є.О. Шевченко, А.І. Коба. – Біляївка: Біляївське міськрайонне управління юстиції в Одеській області, 2013.
5. Професійна етика. Норми професійних ділових відносин [Електронний ресурс]. Навчальні матеріали онлайн – Режим доступу: http://pidruchniki.com/10280405/menedzhment/profesiyna_etika_normi_profesiynih_dilovih_vidnosin.

УДК 004.47:378.147

КИРИЛЕНКО Д.Б., КРУГЛЯК К.В., студенти 2 курсу
Науковий керівник – **ТКАЧЕНКО О.В.**, канд. пед. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ЕКОНОМІСТІВ

Анотація. Інформаційні технології – важливий інструмент якісної підготовки спеціаліста у сучасних умовах. Їх використання сприяє активізації комунікативних аспектів навчальної діяльності студентів, підвищує обізнаність, вправність та компетентність майбутнього фахівця. Насамперед можливості інформаційних технологій під час навчального процесу створюють умови для міжособистісної взаємодії студентів, викладачів.

Ключові слова. Інформаційні технології, професійна освіта, фахівець-економіст, студент, заклади вищої освіти.

Сьогодні сучасні інформаційні технології дають можливість задовольнити потреби як в теорії так і в практиці будь-якої діяльності фахівця. Наприклад, у науці – можливість досліджувати, одержувати та обробляти отримані дані; в освіті – корегувати, модернізувати, урізномані-

тнювати підходи професійної підготовки, навчання; виробництво ґрунтується на інтелектуалізаційній діяльності в усіх галузях нашого суспільства.

Тому пріоритетним завданням сучасної освітньої діяльності закладів вищої освіти України є підготовка випускника з широким професійним спектром фахових компетентностей та компетенцій. Зокрема, сучасний спеціаліст-економіст повинен мати не лише теоретичну обізнаність і практичну ерудицію в галузі економічних знань, відкриттів і досягнень, а й в області комп'ютерних технологій, операційних систем, мов програмування, баз даних, уміти працювати в інформаційно-комунікаційних середовищах тощо, тобто вміти раціонально використовувати засоби інформаційно-комунікаційних технологій у власній професійній діяльності.

Розв'язком цих питань може бути розробка нових підходів професійної підготовки – насамперед запровадження процесу їх осучаснення, який охоплює всі сфери.

Наприклад, є декілька напрямів використання так званих Інтернет-технологій, здебільшого – такі, як використання програмних засобів; веб-ресурсів; блогів, сайтів, мережових журналів; соціальних мереж. І важливо не просто використовувати мультимедійний супровід, чи залучати студентів до активного використання пошукової системи, а навпаки навчити користуватись та придумувати нові напрямки роботи. А для представлення своєї роботи, студент може використати будь-який редактор презентацій, який дозволить не лише демонструвати знайдений матеріал, але й вільно керувати інформацією, додаючи інтернет-ресурси та гіперпосилання, графічні матеріали, відео та аудіо інформацію. Також можна колективно створювати проекти, схеми, додавати інформацію, формувати, зберігати та відтворювати у потрібному форматі і т.д..

Отож, працюючи у ритмі інноваційних змін – використовуючи інформаційно-комунікаційні технології, випускник закладу вищої освіти, насамперед, майбутній фахівець-економіст буде більш підготовлений до своєї професійної діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Барасюк Я. М., Стець О. В. Інформаційні системи і технології в економіці <https://studfiles.net/preview/5118185/> (дата звернення: 20.03.2019).
2. Стати економістом або управлінцем – в Україні!: [See you in Ukraine! URL: http://see-you.in.ua/ua/page/stati-ekonomistom-abo-upravlintsem-%e2%80%93-v-ukraini](http://see-you.in.ua/ua/page/stati-ekonomistom-abo-upravlintsem-%e2%80%93-v-ukraini) (дата звернення: 20.03.2019).
3. Ткач Ю. М. Теоретичні і методичні засади фундаменталізації професійної підготовки майбутніх економістів: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Хмельницький, 2018. 651 с.

УДК 338.27

ОСТРОВЕРЖЕНКО М.П., НУЖА Д.О., студентки 4 курсу
Науковий керівник – **ЗАМКЕВИЧ Б.М.** канд. техн. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ ВСТУПНОЇ КАМПАНІЇ УНІВЕРСИТЕТУ

Анотація. Представлено дослідження вступної кампанії університету на прикладі економічного і агробіотехнологічного факультетів одного із університетів України. Запропоновані заходи стимулювання абітурієнтів до отримання освітніх послуг у даному університеті, найважливішими з яких можуть бути гарантії університетом забезпечення випускників першим робочим місцем і надання можливостей навчання за договором про кредит і окремим студентам без оплати за навчання.

Ключові слова: вступна кампанія, освітні послуги, університет, робоче місце, стимул навчання

Стратегічне завдання університетів – відібрати абітурієнтів з хорошим рівнем знань і виконати завдання держави щодо підготовки потрібної кількості фахівців, що зафіксовано даними ліцензійного набору. Важливим компонентом вирішення такого завдання є підготовка і проведення вступної кампанії в університети, с метою відібрати мотивованих до навчання і з достатнім рівнем знань випускників середньої школи в умовах високої конкуренції серед великої кількості університетів в сучасній Україні.

Аналіз динаміки даних проблем досліджено на прикладі економічного і агробіотехнологічного факультетів одного із аграрних університетів (як факультети з різними показниками державного замовлення) України. Дослідження проведено за індексною методикою оцінки вступної кампанії університету. Підсумкові результати дослідження представлені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Динаміка індексу набору студентів в університет^{*}

Роки	2016	2017	2018	2019
Агробіотехнологічний факультет	0,42	0,39	0,41	0,39
Економічний факультет	0,22	0,31	0,20	0,23

^{*}Індекси в таблиці розраховані за даними Інформаційної системи Конкурс [1].

Аналіз отриманих результатів показує, що якщо система набору абітурієнтів залишиться без системних змін, то очікується в перспективі погіршення ситуації щодо набору студентів на досліджуваних двох факультетах.

З метою забезпечення кількісного і якісного набору абітурієнтів в університет рекомендується:

- гарантувати забезпечення випускників першим робочим місцем;
- надавати можливість обмеженій кількості студентів навчання за кошт університету і на кредитній основі;
- проводити мотиваційні бесіди в засобах масової інформації і в середніх навчальних закладах, серед молоді стосовно перспектив працевлаштування після отримання вищої освіти в університеті.

Інформаційна система *Конкурс* Вступна кампанія (архів). Міністерство освіти і науки України, ГО «Центр освітньої політики» (2016, 2017, 2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vstup.info/2016/i2016o27.html>

Секція 2. ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ. ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ. ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 657.421.1/3

БРАЖНИК Т.О., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ГАВРИК О.Ю.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ АКТИВІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ОБЛІКУ

Оцінка є необхідною умовою для єдиного і узагальненого вираження вартості майна і зобов'язань суб'єктам підприємницької діяльності в бухгалтерському обліку, що обумовлено тим, що грошовий еквівалент є невід'ємною складовою подвійного запису. Без нього стає проблематичним існування подвійного відображення записів господарських операцій в облікових реєстрах, що є основою ведення бухгалтерського обліку в суб'єктах господарської діяльності.

Ключові слова: фінансова звітність, справедлива вартість, ринковий підхід, дисконтований потік, грошові кошти, витратний підхід.

Традиційним видом оцінки в бухгалтерському обліку та звітності протягом тривалого часу є оцінка, заснована на історичній собівартості з придбання та виготовлення активів. Вона формує первісну вартість і фактичну собівартість майна та інші похідні від них вартісні показники. Дана інформація акумулюється за допомогою елементів методу бухгалтерського обліку, зокрема подвійного запису, рахунків Плану рахунків бухгалтерського обліку, калькуляції, балансу та інших, а також правил, розроблених в нормативно-правових документах, зокрема Національних стандартів обліку, що регламентують ведення фінансового обліку та складання фінансової звітності. Порівняння доходів від вибуття активів з витратами на їх придбання визначається фінансовий результат.

Необхідно зазначити, що теоретичні основи методу ведення непевного обліку, в основі якого лежить оцінка активів за вартістю їх реалізації на організованому ринку і який згодом був застосований для їх розрахунку за справедливою вартістю, розроблені в 1966 році Р. Дж. Чамберсом [1]. Початком сучасного етапу запровадження подібного методу оцінки в обліковому процесі слід її застосування в діяльності бухгалтерів США щодо оцінки специфічних активів, як фінансових інструментів, за якими в системі US GAAP повинна бути розкрита інформація про їх справедливу вартість. В процесі адаптації стандартів US GAAP до МСФЗ був розроблений проект стандарту, розробленого FASB - SFAS 157 «Вимірювання за справедливою вартістю» [2].

Як свідчить аналіз змісту вищезазначеного нормативного акту, він передає трьохрівневу систему формування справедливої вартості. Даними для її визначення на першому рівні стали ціни котирування на активних ринках, на другому – ціни активів і зобов'язань, котирування, які не здійснюються на біржовому ринку. Інформаційною базою для визначення справедливої вартості на третьому рівні є експертна вартість.

Перший рівень оцінки активів і зобов'язань являє собою розрахунок їх справедливої вартості на звітну дату, що характеризується процесом реалізації чи передачею.

Оплата за справедливою вартістю характерна при умові наявності систематичних торгово-грошових відносин між контрагентами. Визначення справедливої вартості за вимогами першого рівня має базуватися на умові здійснення угод з продажу активів і виникнення зобов'язань відбувається на активному ринку. Відповідно до у фінансовій звітності активи мають бути

відображені за справедливою вартістю першого рівня, тобто за цінами біржового (активного) ринку.

Другий рівень оцінки за справедливою вартістю об'єднує моделі розрахунку такої вартості, засновані на ринкових цінах активів і зобов'язань. Їх можна спостерігати прямо чи опосередковано. При відсутності такої можливості справедливу вартість визначають використанням оцінки за поточними витратами, чи витратами на їх відтворення та заміщення.

Третій рівень оцінки за справедливою вартістю SFAS 157 «Вимірювання за справедливою вартістю» є використанням цін довідкового характеру, що не суперечить ринковим умовам обґрунтування подібної вартості. Особливістю оцінки активів третього рівня є неможливість визначення сукупності витрат на придбання того чи іншого майна при його первинному визнанні. Дана вимога визначено тим, що ціна придбання в більшості випадків не є ціною продажу, оскільки в ній повинна враховуватися поточна оцінка активів на звітну дату, що є обов'язковою для оцінювачів. Крім того, ціна активу по одній угоді не може характеризуватися як його справедлива вартість без аналізу подібної ціни в умовах активного ринку.

Загальна вимога до застосування справедливої вартості в системі US GAAP щодо активів і зобов'язань полягає в максимальному використанні оцінок, які були сформовані на основі цін активного ринку при здійсненні розрахунків. В той же час оцінка, яка сформована на основі експертних оцінювань повинна застосовуватися лише в окремих винятках.

Необхідно зазначити, що у складі МСФЗ відповідний стандарт МСФЗ (IFRS) 13 «Оцінка справедливої вартості», де розкрита методична основа оцінки справедливої вартості [3].

Оцінку за справедливою вартістю відповідно до МСФЗ (IFRS) 13 «Оцінка справедливої вартості» повинні здійснювати: інвестиційна нерухомість після первісного визнання; ідентифіковані нематеріальні активи, придбані за угодою об'єднання бізнесу; основні засоби при переході суб'єктів підприємницької діяльності на МСФЗ; фінансові інструменти.

Розкриття інформації про справедливу вартість активів по МСФЗ (IFRS) 13 «Оцінка справедливої вартості» необхідно проводити: по інвестиційній нерухомості, коли її первісне визнання було оцінено за фактичною вартістю; за фінансовими інструментами, які після первісного визнання були оцінені за амортизованою вартістю.

Для подання у фінансовій звітності вартості біологічних активів їх справедлива вартість коригується на витрати зі збуту. При перевірці нефінансових активів на предмет знецінення з їх справедливої вартості відраховуються витрати на вибуття.

Як свідчать аналіз змісті МСФЗ (IFRS) 13 «Оцінка справедливої вартості» сформульовані методичні підходи і методи щодо визначення справедливої вартості активів. Для визначення справедливої вартості активів можливі ринковий, дохідний і витратний підходи, кожен з яких базується на власному специфічному методі. Для ринкового підходу характерно застосування цін котирування на активному ринку, при прибутковому – використовується метод оцінки відповідно до дисконтованими потоками грошових коштів або доходів. Витратному підходу властиво застосування вартості заміщення активу (заміни експлуатаційної потужності активу) з урахуванням накопиченої амортизації.

Формування справедливої вартості за правилами МСФЗ (IFRS) 13 «Оцінка справедливої вартості» здійснюється, як і в системі US GAAP, за тривірневої системи. Перший рівень об'єднує ціну котирування ідентичного активу в умовах активного ринку. Справедлива ціна на другому рівні представляє котирувальну ціну подібного активу при активному ринку такого майна. Третій рівень оцінки активів за справедливою вартістю обумовлений величиною дисконтованих фінансованих потоків. При віднесенні тієї чи іншої оцінки до другого або третього рівня ієрархії враховують такі обставини: наявність чи відсутність вихідних параметрів спостережень при використанні відповідної техніки оцінки; значимість вихідних параметрів спостережень для визначення справедливої вартості.

Аналіз правил формування справедливої вартості відповідно до МСФЗ (IFRS) 13 «Оцінка справедливої вартості» дозволяє зробити висновок, що її застосування в обліку та фінансовій звітності пов'язано зі значними витратами. Найменші витрати за розрахунком такої вартості по відношенню до активів можливі, коли по ним є активний ринок.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Проняева Л.И. Проблемы учета активов по справедливой стоимости/ Л.И. Проняева // Международный бухгалтерский учет. 2010. № 4. С. 37–44.
2. Statement of Financial Accounting Standards No. 157 Fair Value Measurements - SFAS 157
3. Международный стандарт финансовой отчетности IFRS 13 «Оценка справедливой стоимости». URL: http://minfin.ru/common/img/uploaded/library/no_date/2013/prilozhenie_No_7_-_RU_GVT_IFRS_13_May_2011.pdf.

УДК: 657:658.155

ЯНЧУК А.Т., студентка магістратури
Науковий керівник – **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nastya.yanchuk1997@gmail.com

ОБЛІК ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

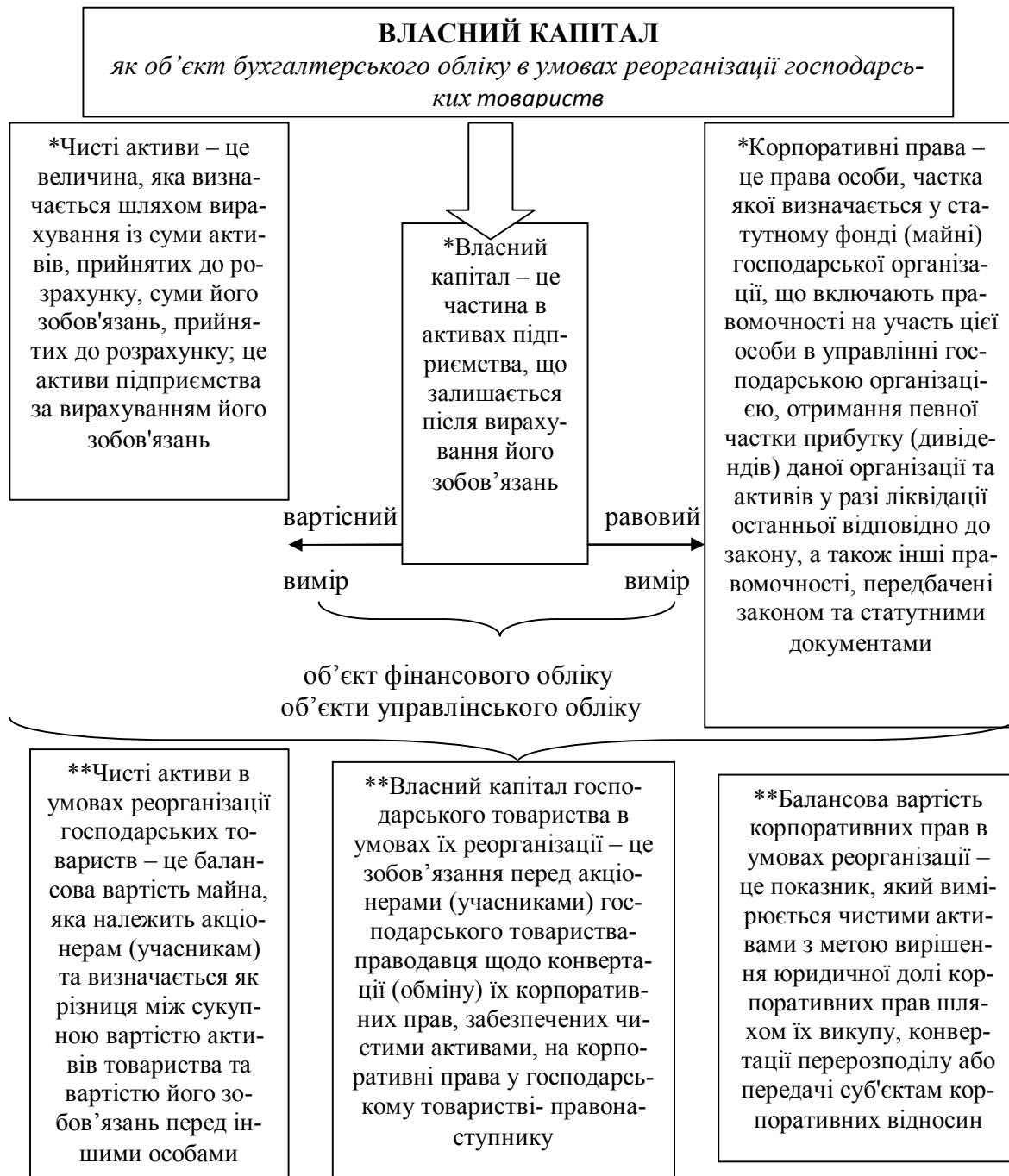
Автором розглянуто комплексний підхід до сутності власного капіталу як об'єкта бухгалтерського обліку. Визначено облікові особливості використання власного капіталу. Надано рекомендації щодо вдосконалення механізму управління процесами формування та використання власного капіталу та виявлення сильних та слабких сторін підприємства, виробітки управлінських рішень, які сприяють підвищенню ефективності функціонування власного капіталу.

Ключові слова: капітал, пасив, структура капіталу, власний капітал, рентабельність власного капіталу, облік, аудит, аналіз, економіко-математичне моделювання.

Процес функціонування будь-якого підприємства залежить від ефективного управління власним капіталом та його структури. Сформований власний капітал – це фінансова основа діяльності кожного підприємства. Він являється одним із найважливіших фінансових показників, адже є безстроковою та початковою основою фінансування діяльності підприємства, крім того джерелом погашення збитків. Власний капітал характеризує ступінь фінансової самостійності, фінансової потужності, а також ступінь кредитоспроможності підприємства. Управління власним капіталом сприяє ефективній діяльності підприємства, збільшення прибутку та підвищення конкурентних переваг підприємства.

Проте за даними Міністерства Фінансів України у структурі пасивів підприємств України доля власного капіталу зменшується з кожним роком. Лише 28% підприємств мають прибутки. Більшість підприємств не слідкують за рівнем захищеності власного капіталу, не створюють резерви, їх власний капітал стає чутливим до «форс-мажорних» обставин, має високий рівень ризику втрати.

У результаті дослідження виявлено специфічну природу власного капіталу, яка дає змогу тлумачити його як зобов'язання перед акціонерами (учасниками) господарських товариств-праводавців щодо конвертації (обміну) їх корпоративних прав, забезпечених чистими активами, на корпоративні права в господарському товаристві- правонаступнику. Такий підхід дозволить збалансувати обліковий та правовий зміст для інформаційного забезпечення управління власним капіталом та використовувати як засіб дотримання майнових інтересів акціонерів (учасників) в умовах реорганізації господарських товариств (рис. 1).

* визначення відповідно до нормативних документів; ** визначення, уточнені автором

Рис. 1. Комплексний підхід до сутності власного капіталу як об'єкта бухгалтерського обліку

Для виконання завдань бухгалтерського обліку власного капіталу необхідно упорядкувати структуру власного капіталу з метою визначення вартості корпоративних прав (номінальна, балансова); визначити сутність чистих активів та корпоративних прав в умовах реорганізації господарських товариств, які забезпечать взаємозв'язок обліку власного капіталу з майновими інтересами акціонерів (учасників) у системі управлінського обліку [1].

Раціональність організації облікового процесу власного капіталу залежить від його гармонізації зі змістовими характеристиками операцій з акціями (частками). Тому з метою ви-

значення комплексу очікуваних облікових операцій з акціями (частками) необхідно систематизувати операції з власним капіталом [2].

Чинні підходи до бухгалтерського обліку власного капіталу не відповідають специфіці процесу господарської діяльності на різних його етапах. Це обумовило доцільність удосконалення організаційного інструментарію обліку власного капіталу. Так, для узгодження облікових операцій з акціями (частками) відповідно до вимог Національної комісії та здійснення контролю за змінами у власному капіталі (в обсягах корпоративних прав акціонерів (учасників) запропоновано систему аналітичних рахунків до субрахунків 451 «Вилучені акції», 452 «Вилучені вклади й паї» для обліку операцій із зупиненими в обігу акціями (вилученими частками), які надалі підлягають анулюванню чи конвертації; до субрахунку 672 «Розрахунки за іншими виплатами» для обліку розрахунків з акціонерами (учасниками), які заявили про обов'язковий викуп акцій (часток) чи подальшу конвертацію (обмін) їх корпоративних прав.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. П'ятак Т. В. Шляхи оптимізації структури капіталу: аналіз теоретичних надбань / Т. В. П'ятак, А. Ю. Гальцов. // Вісник НТУ «ХП». 2018. №49. С. 118–127.
2. Ткаченко Н. Економіко-правовий характер власного капіталу: функції і формування / Н. Ткаченко // Підприємництво, господарство і право. 2015. №5. С. 109-111

УДК 657.422 (043.3)

ПИЛИПЕНКО А.Ю., студентка магістратури
Науковий керівник – **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
anzhelika-reva@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКАМИ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

Автором розглянуто класифікацію розрахунків з покупцями та замовника підприємства, господарських операцій таких розрахунків для цілей бухгалтерського обліку в умовах продажу товарів (надання послуг) через інтернет-магазин. Визначено облікові особливості розрахунків з покупцями і замовниками в інтернет-торгівлі. Обґрунтовано напрями удосконалення організаційно-методичних положень бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовника, зокрема у сфері інтернет-торгівлі.

Ключові слова: бухгалтерський облік, управлінський облік, бюджетування, покупці, замовники, розрахунки, дебіторська заборгованість, реалізація, доходи.

В діяльності кожного суб'єкта господарювання важливе місце належать розрахункам з покупцями та замовниками. Визначаючи місце покупця у системі господарських відносин підприємства, головним є розуміння інтересів покупця та вміння задовольнити його потреби. Стан дебіторської заборгованості в системі розрахунків з покупцями в Україні свідчить про відсутність належного інформаційного забезпечення процесу управління такими відносинами [1]. Так, за даними Державної служби статистики України, за підсумками 2018 р. сума неоплачених покупцями рахунків підприємств за видами економічної діяльності (без врахування банків) становить 1497,5 млрд. грн., а протягом 2012-2018 рр. відбулося збільшення на 716,3 млрд. грн., або на 91,7 % [2]. За таких умов вагомим значення набувають питання, що стосуються генерування інформації для контролю розрахунків з покупцями, а процес їх формування є об'єктом обліку та управління. Основними проблемами, що виникають при веденні бізнесу, є недооцінка важливості формування інформаційного забезпечення управління діяльності щодо розрахунків з покупцями та замовниками підприємства. Саме від

планомірності та безперервності організації таких розрахунків вирішальною мірою залежить фінансовий стан суб'єкта господарювання та його платоспроможність.

Теоретичним підґрунтям обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками підприємства є науково-обґрунтована класифікація. З метою вирішення проблеми неповноти та неякісності інформаційного забезпечення управління відносинами між підприємством і покупцями розроблена класифікація покупців і замовників та їх відносин, що узагальнює існуючі на сьогодні класифікаційні ознаки та розкриває природу економічної взаємодії, враховує основні аспекти розрахунків та різноманітність контрагентів. Виділено наступні класифікаційні ознаки: юридичний статус, територіальне розміщення, форма власності, призначення об'єктів придбання, обсяг реалізації, система пошуку покупців, термін оплати, стан відносин, регулярність відносин, місце здійснення продажу, види валюти для розрахунків, види розрахунків, процедура продажу, наявність договорів, договірні умови щодо покупців [3].

Особливості документування господарських операцій в умовах інтернет-торгівлі, як найбільш розповсюдженої наразі форми торгівельних відносин, обумовлені можливістю вибору форми розрахунку за придбані товари та законодавчими зобов'язаннями продавця надати покупцю розрахункові документи, що підтверджують оплату товару. Встановлено також, що на порядок облікового відображення розрахунків із покупцями і замовниками в умовах інтернет-торгівлі впливає вибір способу доставки товару покупцю. У межах інтернет-торгівлі класифіковано господарські операції із покупцями і замовниками для цілей бухгалтерського обліку (рис. 1), враховуючи варіативність облікового відображення визначених видів операцій із розрахунків з покупцями і замовниками в розрізі форм розрахунків, способів оплати та способів доставки товару.

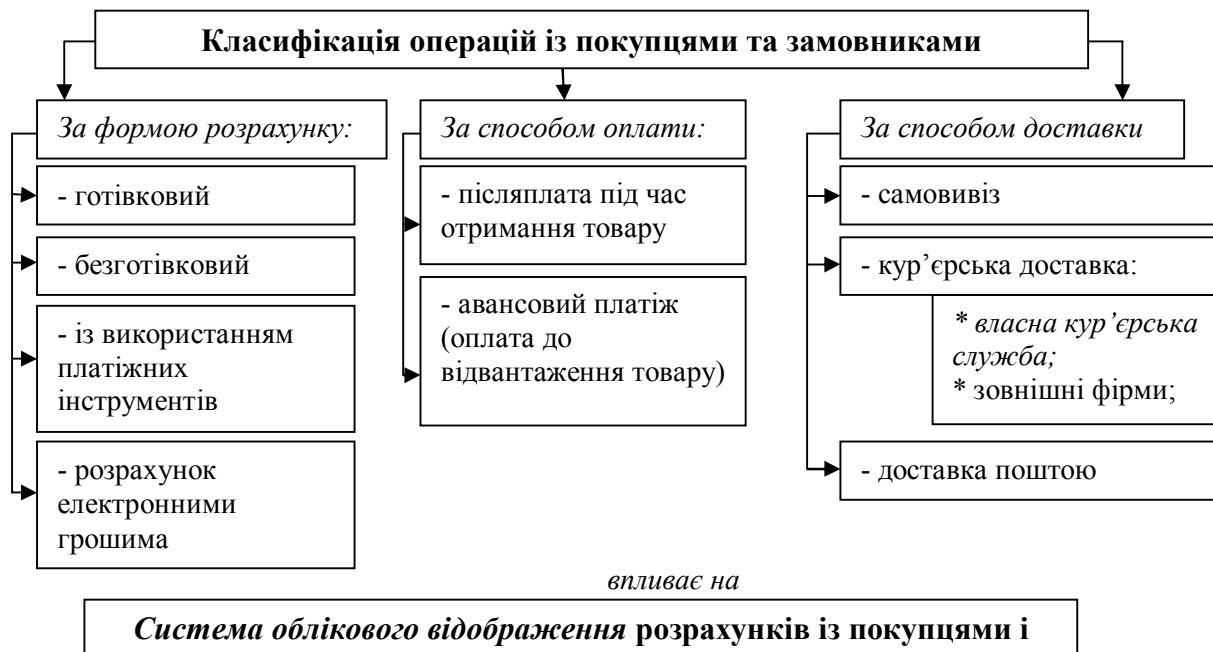

Рис. 1. Класифікація операцій із покупцями і замовниками в умовах продажу товарів (надання послуг) через інтернет-магазин

Впровадження системи обліку розрахунків між підприємством і покупцями та замовниками з використанням інформації центрів фінансової відповідальності дозволяє розв'язати значну кількість проблем, що виникають у збутовій діяльності підприємства у процесі реалізації продукції, товарів, виконання робіт, надання послуг. З метою ефективної організації управлінського обліку та бюджетування розрахунків з покупцями та замовниками розроблено інформаційну модель формування бюджету дебіторської заборгованості. Це створює умови для отримання необхідної інформації про розрахунки з покупцями та

замовниками за потребами управлінців усіх рівнів, а також збільшує обґрунтованість управлінських рішень, що приймаються.

Система управлінського обліку розрахунків з покупцями та замовниками виступає важливим інструментом ефективної діяльності підприємства, що покликаний забезпечити координацію, взаємодію та погодженість окремих елементів управління для досягнення стратегічних цілей управління. Встановлено, що процес управлінського обліку розрахунків з покупцями та замовниками – це система інформаційного забезпечення про розрахункові відносини та здійснює заходи, які охоплюють вирішення завдань пов'язаних із розрахунками з покупцями та замовниками для прийняття управлінських рішень. Враховуючи, що управлінський облік забезпечує внутрішніх користувачів вичерпною оперативною інформацією не тільки про фактичну заборгованість покупців перед продавцем, а й про можливість погасити цю заборгованість у певні терміни, охарактеризовано основні завданнями управлінського обліку в системі розрахунків з покупцями та замовниками, зокрема окреслені завдання в процесі бюджетування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності: навч.-довід. посібник / [Ю. С. Цал-Цалко, Г. Г. Кірейцев, І. В. Луканьов та ін.]. Ж.: ПП «Рута», 2011. 707 с.
2. Мороз Ю. Ю., Цегельник Н.І. Бухгалтерський облік розрахунків із покупцями та замовниками. *Баланс Агро. Школа бухгалтера*. 2017. № 32-1. С. 1-30.
3. Цегельник Н.І. Оцінка факторів впливу на формування доходів від покупців сільськогосподарської продукції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 1. С. 63-66.

УДК: 657.31

ПОДОЛЯНЮК М.О., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ХОМЯК Н.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

Основним завданням бухгалтерського обліку на підприємствах є забезпечення численних користувачів релевантною інформацією, необхідною для прийняття управлінських рішень. В сучасних умовах система функціонування підприємств супроводжується безперервним кругообігом ресурсів, товарно-матеріальних цінностей які надходять від різного роду підприємств-постачальників. Належним чином організована система розрахунків з постачальниками забезпечує уникнення суттєвих проблем, серед яких несвоєчасні поставки необхідних для виробництва запасів, недотримання належного асортименту, некомплектність придбаних активів, відволікання оборотних коштів в результаті прострочених, а не рідко і безнадійних дебіторських заборгованостей та інших. Все це обумовлює актуальність представлених досліджень, їх практичне значення.

Вагомий внесок в теоретичну розробку проблем організації і ведення бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю розрахунків підприємства з постачальниками внесли вітчизняні вчені В.Сопко, Л.Сук, Ф.Бутинець, В.Кужельний, Г.Лінник, Г. Кірейцев, П.Німчинов, С.Пушкар, М.Ткаченко, а також зарубіжні С.Безруких, Ш.Маргуліс, Ф.Палій, І.Поклад, В.Соколов, І.Стражев, О.Щенков та інші.

Однак, значна кількість питань з організації, методичних та теоретичних основ обліку та аудиту розрахункових операцій, в тому числі і розрахунків з постачальниками, залишається не розкритою, потребує розробки нових концептуальних підходів до удосконалення обліку розрахунків з постачальниками на підприємствах

Методичні та організаційні основи ведення обліку і аудиту розрахунків з постачальниками здійснюються в Україні на основі нормативно-правового регулювання, до якого входять Закони України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про аудиторську діяльність», Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти аудиту та інші.

Основними документами, що супроводжують розрахункові відносини при реалізації виготовленої продукції та розрахунків з постачальниками є договори, контракти, рахунки-фактури, накладні, товарно-транспортні накладні, податкові накладні, платіжні доручення, виписки банку, довіреності, сертифікати якості продукції та ін.

Синтетичний облік розрахунків з постачальниками здійснюється на бухгалтерському рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Аналітичний облік розрахунків з постачальниками здійснюється в розрізі кожного постачальника та повністю балансує із даними синтетичного обліку.

З метою вдосконалення стану обліку і аудиту розрахунків підприємства з постачальниками доцільно, на наш погляд, використовувати міжнародний досвід країн з розвинутою ринковою економікою, зокрема таких країн, як Німеччина, Франція, Великобританія, Сполучені Штати Америки та інші.

На основі міжнародного досвіду обліку розрахунків в постачальниками доцільно звертати особливу увагу на облік дебіторської заборгованості та її відображення в звітності підприємства. В балансі підприємства повинна бути відображена лише очікувана чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості тобто сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів. Такий підхід до обліку дебіторської заборгованості відомий як метод нарахування резерву. Він передбачає попередню оцінку можливої величини сумнівних боргів.

З метою підвищення ефективності використання робочого часу облікового персоналу для обліку розрахункових операцій, зокрема розрахунків з постачальниками, а також надання оперативної інформації для забезпечення потреб фінансового та управлінського обліку, підприємству бажано використовувати останню версію Програми «1-С Бухгалтерія».

Для забезпечення потреб аудиторського контролю в сучасних умовах проведення аудиторських перевірок доцільно використовувати вітчизняний програмний комплекс «Турбо Аудит», який сприяє ефективності та забезпечує якість аудиторських перевірок за рахунок:

- зменшення рутинної складової аудиторської роботи шляхом автоматизації процесів підготовки та формування аудиторських документів, розрахунків аудиторського ризику, суттєвості, формування та оцінки статистичних вибірок;
- підвищення надійності аудиторських процедур за рахунок вбудованих в програмні комплекси засобів контролю коректності введених даних;
- більш ефективної організації процесу перевірки за рахунок чіткого розподілу обов'язків усіх членів аудиторської групи;
- автоматичного генерування підсумкової аудиторської документації, здійснення автоматизованих процедур контролю якості та ін.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білик М.С., Загородній А.Г., Кіндрацька Г.І., Корягін М.В. та ін. Облік, аналіз та аудит: Навчальний посібник – Київ: Видавництво «КОНДОР», 2008. – 616с.
2. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 р. №3126- XII (в редакції Закону України від 07 липня 2011 р. № 3610-VI). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/lews/main.cgi?nreg=3125-12>.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. №996-XIV зі змінами і доповненнями.

СКОРЕЦЬКА Н.Є., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ХОМЯК Н.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Розглядаються основи організації обліку і контролю заробітної плати на підприємстві у відповідності до діючого українського законодавства в сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: праця, законодавство, оплата праці, облік, контроль.

В сучасному світі кожна людина має право на працю та достойний заробіток. Заробітна плата знаходиться в центрі уваги різних зацікавлених сторін – найманих працівників, власників, пенсійного фонду, податкових органів, профспілок, державних структур. Для кожної із сторін значення заробітної плати оцінюється по-різному, але правильність нарахування та утримання зачіпає інтереси всіх. Для бухгалтера важливо знати основи законодавства про працю, контролювати правильність застосування менеджерами затверджених тарифних ставок і посадових окладів, заповнення первинних документів про відпрацьований час, виробіток, наявність документів, що підтверджують право на доплати за невідпрацьований час. Раціональна організація обліку та контролю розрахунків з оплати праці завжди є актуальним питанням облікової політики підприємств.

Ряд науковців становить проблему обліку та контролю заробітної плати на головне місце серед інших аспектів облікової системи. Заслужують уваги праці вітчизняних на зарубіжних авторів, серед яких: Г. Башнянин, П. Семюельсон, Н.М. Ткаченко, О.В. Лишиленко, Ф.Ф. Бутинець, В.В. Сопко, Д.П. Богиня, А.М. Колот, А.М. Кузьминський, В.Д. Лагугін та багато інших.

Вдосконалення системи оплати праці є важливим етапом нового облікового механізму, адже на основі первинних документів формуються вторинні, які в свою чергу формують документи по розрахунках з оплати праці.

На основі вивчення теоретичних та практичних аспектів сучасних проблем з обліку та контролю розрахунків із заробітної плати на підприємствах, для поліпшення обліку і контролю, зокрема аудиту, розрахунків з оплати праці нами пропонуються наступні шляхи вирішення цих проблем та покращення системи обліку та контролю розрахунків із заробітної плати на підприємстві:

- щорічно розробляти і затверджувати наказ про облікову політику;
- розробляти та затверджувати Положення про оплату праці;
- реєструвати колективний договір;
- з метою раціонального використання часу працівників бухгалтерії для ведення розрахунків з оплати праці використовувати інформаційні технології, зокрема останні версії програми “1С:Підприємство”;
- використовувати в тарифній системі “гнучкого графіка”, для чого результати роботи кожного працівника оцінюються по трьохбальній шкалі і відповідно з одержаною кількістю балів він може просуватися по вертикалі тарифної сітки на один, два, три ряди;
- в період інфляції в країні індексувати заробітну плату;
- посилювати систему внутрігосподарського контролю підприємства з метою недопущення порушень та встановлення прозорості операцій при веденні обліку;
- виплату заробітної плати проводити двічі на місяць, згідно з КЗпП;
- переводити розрахунки з оплати праці на безготівкову форму, тобто оформляти на працівників підприємства зарплатні картки, які є найбезпечнішим способом розрахунку та ін..

Зазначені пропозиції можуть виявитися корисними в практиці господарської діяльності підприємств. Вони спрямовані на удосконалення стану обліку та внутрішньогосподарського контролю однієї з найбільш відповідальних ділянок обліково-аналітичного процесу на підприємствах – обліку розрахунків з робітниками і службовцями та державними цільовими фондами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білик М.С., Загородній А.Г., Кіндрацька Г.І., Корягін М.В. та ін. Облік, аналіз та аудит: Навчальний посібник – Київ: Видавництво «КОНДОР», 2008. – 616с.
2. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 р. №3126- XII (в редакції Закону України від 07 липня 2011 р. № 3610-VI). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/lews/main.cgi?nreg=3125-12>.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. №996-XIV зі змінами і доповненнями.

УДК 657.36:006.332

КАЧАН А.М., магістрантка

kachananna33@gmail.com

Науковий керівник – **ХОМОВИЙ С.М.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

2serik2@ukr.net

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Анотація. Досліджено низку проблем пов'язаних з дебіторською заборгованістю спричинених неналежною організацією обліку розрахунків з покупцями та замовниками в сучасних умовах. Запропоновано оперативні методи вирішення досліджуваної проблеми.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, покупці та замовники, резерв сумнівних боргів, прострочена заборгованість, методи вирішення.

Облік розрахунків з покупцями та замовниками – це необхідний елемент управління підприємства, він передбачає дослідження виконання виробничої програми, відхилення від плану и по параметрах та перспектив у розвитку підприємства після прийняття управлінських рішень [2].

У ринковій економіці раціональний облік дебіторської заборгованості розраховується на підставі розрахунків з покупцями і клієнтами, оскільки частка таких боргів у структурі оборотних коштів досить висока, що істотно погіршує фінансовий стан підприємства. Це й мобілізація коштів, що дозволяє уникнути зменшення обороту, що призводить до зниження темпів виробництва та ефективної діяльності підприємства, оскільки прострочена дебіторська заборгованість, на яку закінчується термін позовної давності, пов'язана з втратами підприємства.

Проте на сьогодні існує ряд проблем щодо обліку розрахунків з покупцями та замовниками:

- Нерозвиненість обліку взаєморозрахунків;
- Неefективність та непристосованість методів розрахунку резерву сумнівних боргів [1];
- Несвоєчасність надання необхідних документів в бухгалтерію з боку відділу продажів, що сприяє зростанню кількості помилок у розрахунках;
- Невчасне проведення інвентаризації розрахунків [3];
- Відсутність контролю з боку головного бухгалтера та керівника підприємства [4].

З метою вирішення вищезазначених проблемних питань, покращення розрахункової дисципліни та скорочення дебіторської заборгованості необхідно вжити наступних заходів:

- 1) Розробити методичні рекомендації з удосконалення обліку та контролю простроченої та безнадійної заборгованості;
- 2) Необхідно вдосконалити методи визначення суми резерву сумнівних боргів;
- 3) Велике значення для усунення недоліків в обліку на підприємстві має правильна організація внутрішнього документообігу, що затверджується його керівником;
- 4) Робити аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості по кожному постачальнику і покупцеві, а також щодо термінів її утворення та можливого погашення, що дозволить своєчасно показувати прострочену заборгованість та вжити заходів до її стягнення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Белозерцев В.С. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємств оптової торгівлі. Вісник Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара., 2010.
2. Белокоз, О. Відмінності між вітчизняними та міжнародними підходами до оцінки дебіторської заборгованості торговельних підприємств. Галицький економічний вісник, 2010.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навч. закл.; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – [7 вид., доп. і перероб.], Житомир: ЖІТІ, 2009.
4. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік. Навчальний посібник друге видання, перероблене і доповнене, К., 2012.

УДК 657.31

ТКАЧЕНКО А.А., магістрантка

Науковий керівник – **ХОМЯК Н.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТОРСЬКОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВО-МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто актуальні сучасні аспекти методики аудиторської оцінки надійності, фінансової стабільності, платоспроможності підприємства

Ключові слова: економічний контроль, аудит, платоспроможність, стабільність, аудиторський висновок.

В Україні, як і в кожній іншій державі, із розвитком економіки функціонує система економічного контролю. Система економічного контролю в Україні включає державний контроль, муніципальний контроль, контроль власника і аудит [рис.1]. Кризові явища в економіці України, боротьба із корупцією, тіньовою економікою, проблеми неплатоспроможності підприємств, банкрутства потребують посилення дієздатності системи економічного контролю. Проблеми встановлення достовірності інформації, виявлення недоліків обліку, їх локалізації та оцінки, ринкові відносини посилити потребу споживачів в інформації про ділову активність підприємств, підтвердження достовірності даних їх обліку та звітності. Ця потреба привела до застосування незалежної форми фінансово-господарського контролю-аудиту.

Аудит, як складова системи економічного контролю, самий «молодий» в цій системі. Сучасний аудит - це особлива організаційна форма економічного контролю. [1, стор. 420]

Рис.1 – Аудит в системі економічного контролю

Практика його застосування включає на сьогодні 25 років із введенням 22 квітня 1993р. Закону України “Про аудиторську діяльність”, який визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні і спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів власника.[3]

Отже, роль аудиту в системі економічного контролю полягає по суті в тому, що його місія – посилювати контроль в ринкових умовах господарювання, захищати інтереси власника. Під власником слід розуміти і власника самого підприємства, що складає і подає звітність; і власників – користувачів цієї звітності, а саме кредиторів, інвесторів, інших партнерів підприємства.

Всі підприємства зобов’язані, відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-XIV, зі змінами та доповненнями, складати та подавати фінансову звітність. [4] Метою такої звітності є забезпечення загальних інформаційних потреб користувачів під час прийняття економічних рішень.

Виходячи із поставленої мети аудитор повинен вирішити наступні основні завдання аудиту:

- дати загальну оцінку стану облікового процесу на підприємстві;
- визначити, чи забезпечує облік систематичний контроль за фінансово-господарською діяльністю підприємства, збереженням і використанням ресурсів, станом розрахунків;
- установити наявні порушення у бухгалтерському обліку і розробити рекомендації замовнику;
- дати оцінку достовірності фінансової звітності. [1., стор. 433]

Але перед аудитором також стоїть не менш важливе завдання: оцінити підприємство на предмет його надійності, платоспроможності, фінансової стійкості як потенційного партнера користувачів цієї звітності. Тобто в аудиторському висновку аудитору доцільно визначити фінансово-майновий стан підприємства-клієнта та перспективи його подальшої діяльності, надати пропозиції щодо покращення стабільності та платоспроможності.

Отже, сьогодні аудит фінансової звітності не обмежується резюмуванням недоліків у системі обліку та фінансовій звітності клієнта за минулий рік чи декілька років. Від аудитора очікують також оцінки подій, які відбуваються після дати складання останнього балансу; висловлення думки про можливість безперервного функціонування підприємства, яке перевіряється, протягом найближчого перспективного періоду; аналізу прогнозних фінансових показників.

Аудиторська оцінка виробничо-господарської і фінансової діяльності майнового стану підприємства в умовах ринкової економіки, що ґрунтується на даних фінансового аналізу, з кожним роком удосконалюється. Вона є важливим джерелом вивчення та об’єктивної оцінки досягнутих результатів діяльності підприємства. Крім того, висновки незалежного аудитора

спрямовуються на обґрунтування та надання об'єктивних рекомендацій підприємству щодо виявлення реальних можливостей подальшого підвищення ефективності функціонування, для прийняття і реалізації управлінських рішень, забезпечення ефективного менеджменту на підприємстві.

З метою вдосконалення методичних підходів до аудиторської оцінки фінансово-майнового стану підприємства доцільно застосовувати зарубіжний досвід країн з розвинутою ринковою економікою. [8,9] Але при цьому використання таких моделей в українській економіці вимагає великих пересторог, так як вони не зовсім підходять для аудиторської оцінки ризику банкрутства наших суб'єктів господарювання, не враховують специфіку структури капіталу у різних галузях. Тому при використанні міжнародного досвіду слід враховувати особливості вітчизняної Української економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білик М.С., Загородній А.Г., Кіндрацька Г.І., Корягін М.В. та ін. Облік, аналіз та аудит: Навчальний посібник – Київ: Видавництво «КОНДОР», 2008. – 616с.
2. Хома І.Б., Андрушко Н.І., Слюсарчик К.М. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник – Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – 344с.
3. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 р. №3126- XII (в редакції Закону України від 07 липня 2011 р. № 3610-VI). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/lews/main.cgi?nreg=3125-12>.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. №996-XIV зі змінами і доповненнями.
5. МСА 200 " Мета та загальні принципи аудиту фінансової звітності». МСА, надання впевненості та етики. Пер. з англ. - М.: АПУ, 2004р.
6. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Затв. Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству від 23.02.98 №22 // Держ. Інформ. Бюл. про приватизацію. – 1998. – № 7.
7. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій: Затв. Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству від 27.06.97 // Держ. Інформ. Бюл. про приватизацію. – 1997. – № 12.
8. Thomas R. Ittelson Financial Statements: A Step-by-Step Guide to Understanding and Creating Financial Reports Paperback – New Jersey: The Career Press, Inc., 2009. – 285 p.
9. Higgins, Robert C. Analysis for Financial Management. / Robert C. Higgins. - Edition: 10th. – McGraw-Hill, 2011. – 480 p.

УДК 658.152/.153

ВОРОНА Л.С., магістр

Науковий керівник – **ВАРЧЕНКО О.М.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПРОМІСНОЇ МОДЕЛІ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Оптимізація структури капіталу підприємства є складовим етапом процесу управління фінансовою стійкістю та є одним із найбільш значимих функціональних напрямів системи фінансового менеджменту, який досить тісно пов'язаний з іншими системами управління, органічно входить до системи управління доходами та витратами, рухом активів, капіталу і грошових потоків, управління структурою капіталу, показниками ліквідності та платоспроможності, ділової активності, рентабельності, іншими аспектами його діяльності.

Узагальнення теорії структури капіталу є основними при розгляді процесу оптимізації структури капіталу підприємства. Зазначимо, що не всі з них пропонують конкретний алгоритм розрахунку або наочну модель, яка пропонує оптимальне співвідношення власного та позичкового капіталу. Наприклад, теорія ієрархії пропонує лише перелік джерел фінансування, які розташовуються в певному порядку залежно від переваги того чи іншого джерела, найбільш безпечного для власників підприємства. Проте, базові теорії, розроблені починаючи з 1958 р., тобто виходу першої роботи Ф. Модільяні та М. Міллера [1], нині широко застосовуються для оцінки оптимальності побудови структури капіталу окремими компаніями, тобто в прикладних дослідженнях.

Аналіз численних джерел із даної тематики дозволив нам виділити наступні теорії: теорія Модільяні-Міллера та її доповнення із урахуванням вигід від використання «податкового щита»; компромісна теорія; теорія ієрархії. Безумовно, нині в рамках оптимізації структури капіталу можливо також відзначити такі напрями як теорія агентських відносин, а також численні дослідження в сфері поведінкових фінансів, проте при ретельному вивченні з'ясовується, що вони дозволяють виділити лише окремі мотиви поведінки менеджерів при оптимізації левериджу в певній ситуації, тому в прикладних розрахунках як самостійні напрями не використовуються.

Для розгляду компромісної моделі необхідно детальніше зупинитися на теорії Модільяні-Міллера (М&М), а також її модифікаціях. На думку науковців, яку б структуру капіталу не сформувало підприємство, її вартість залишиться незмінною [2]. Безумовно, це твердження засноване на ряді обмежень, які висунуті дослідниками. Проте, при їх дотриманні можливість здійснення арбітражних операцій дійсно призводить до того, що вартість підприємства, яка має у структурі позиковий капітал та у разі його відсутності, вартість вирівнюється.

Розглянемо окремі компоненти теорій, які пов'язані із розробкою підходу до оптимізації структури капіталу протягом життєвого циклу із урахуванням макроекономічних особливостей економіки. Так, компромісна модель («Trade-off model»), одним із компонентів якої є вигоди від використання «податкового щита», що зменшують величину податкових відрахувань при залученні кредитних ресурсів. Вплив на підприємство в цьому випадку відбувається за двома параметрами: з одного боку, під час економічного підйому зменшуються ставки кредитування підприємств банками внаслідок зниження ставок макроекономічними регуляторами. З іншого боку, існує залежність від проведеної в країні податкової політики. В цьому випадку змінюється не величина банківського відсотка, а податкова ставка, виходячи з якої розраховується «податковий щит» підприємства. Отже, внаслідок дії двох цих чинників підсумкова величина «виграшу» підприємства може значно варіюватися. Одним із фундаментальних, але мало досліджених питань в літературі з корпоративних фінансів є взаємозв'язок між життєвим циклом підприємств і розміром «податкового щита». [3]. Очевидно, що по мірі зростання підприємства інший компонент «податкового щита», процентні ставки по кредитах, повинні зменшуватися: з'являється різноманітність джерел фінансування, зростає обсяг залучених коштів, по відношенню до позичальника можливе зменшення заставних зобов'язань. Крім того, допускається і своєрідний «ефект масштабу», коли при збільшенні суми кредиту відносна вартість запозичень знижується.

Розглянемо залежність між макроекономічними циклами і податковою політикою держави. Однією з останніх фундаментальних робіт в цій сфері є публікація К. Вегха і Г. Вулетіна, які довели, що динаміка корпоративних податків неоднакова для розвинених і країн, що розвиваються: якщо в перших при макроекономічному підйомі спостерігається підвищення ставок, то в інших – збільшення під час рецесій [4, с. 12]. Отже, для розвинених країн характерною є проциклічна податкова політика, а для країн, що розвиваються – контрциклічна. Проте, при переході до вивчення окремих країн, було виявлено, що і серед розвинених існують країни з контрциклічною податковою політикою. Цікавим є факт, що проциклічна політика характерна для таких країн як США, Японія і Великобританія, водночас як контрциклічна – в основному для країн континентальної Європи. Окрім того, доцільно проаналізувати, якою була реакція фірм на зміну ставок податків в країні з боку держави. Відповідь міститься в роботі Ф. Хейдер і А. Лінгквіста [5], де розглядається реакція компаній США на зміну податкових ставок з боку регіона-

льної влади штатів. Результати дослідження переконують, що зростання ставок призводить до підвищення леверіджу компаніями, водночас як зниження не відображається в зміні боргового навантаження. Крім того, на думку дослідників, «леверідж як мінімум в чотири рази більш чутливий до підвищення податку, ніж до зміни стандартних детермінант леверіджу ... таких як рентабельність ... розмір компанії, співвідношення ринкової і балансової вартості» [5, с. 1].

Наступною компонентою компромісної моделі є очікувані витрати банкрутства, які знає компанія. Проаналізуємо детальніше останні роботи, які розглядають взаємозв'язок між вартістю банкрутства і леверіджем підприємства. Одним із перших цю проблему розглядав Д. Ворнер [6]. Вивчаючи дані з банкрутств залізничних компаній США, вчений приходять до висновку, що, по-перше, відношення прямих витрат банкрутства до ринкової вартості фірми має тенденцію до зниження в міру зростання вартості компанії» [6, с. 337]. При цьому, за оцінкою дослідника, прямі витрати банкрутства відносно невеликі і «складають ~ 1% від ринкової вартості фірми до банкрутства». По-друге, в праці науковця одним із перших здійснюється поділ між прямими і непрямими витратами банкрутства.

У праці чеського економіста Т. Моравця [7] також вивчається вплив макроекономічних змінних на рівень банкрутства. Науковець вважає, що доцільно співвіднести окремі детермінанти, що характеризують стан економіки, із кількістю заявок про банкрутство і числом самого банкрутства, на основі чого встановлено, що рівень банкрутства залежить від макроекономічних циклів. За результатами побудованих науковцем регресій виявлено, що найбільш вираженою є контрциклічність кількості банкрутств і ВВП з лагом в два роки (коефіцієнт кореляції – 0,68) і проциклічність з показником обсягу залучених кредитів – з лагом в три роки (+ 0,84).

Отже, оптимальна структура капіталу у рамках компромісної моделі визначається співвідношенням вигід від податкового щита (можливості включення плати за позичковий капітал у собівартість) та збитків від можливого банкрутства. Однак, практичне її використання дещо є ускладненим, оскільки чітко визначити прямі та непрямі витрати, пов'язані із банкрутством підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Modigliani F., Miller M.H. The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. The American Economic Review. Jun., 1958. Volume 48, No. 3. pp. 261-297. URL: http://lib.cufe.edu.cn/upload_files/other/3_20140507105115_01.pdf
2. Терещенко О.О. Контролінг поведінки в концепції біхевіористичних фінансів. Фінанси України. №10. 2011. С.104-116.
3. Vegh C., Vuletin G. How is Tax Policy Conducted over the Business Cycle? NBER Working Paper No. 17753. 2012. URL: <http://www.nber.org/papers/w17753>
4. Heider F., Ljungqvist A. (2013). As Certain as Debt and Taxes: Estimating the Tax Sensitivity of Leverage from Exogenous State Tax Changes. AFA 2013 San Diego Meetings Paper. URL: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2024200
5. Warner J. (1977). Papers and Proceedings of the Thirty-Fifth Annual Meeting of the American Finance Association. The Journal of Finance. Volume 32, Issue 2. pp. 337–347.
6. Moravec T. (2013). The bankruptcy in the Czech Republic - influence of macroeconomic variables. URL: <http://www.slu.cz/opf/cz/informace/acta-academica-karviniensia/casopisy-aak/aak-rocnik-2013/docs-3-2013/Moravec.pdf>

ВЕРХОЛАТ В.В., магістрантка

Науковий керівник – **АРТІМОНОВА І.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

РЕЗЕРВИ НАРОЩЕННЯ ПРИБУТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Обґрунтовано важливість нарощення прибутку підприємства для стійкого розвитку підприємства в динамічному ринковому середовищі. Наведено групи резервів підвищення прибутку на аграрному підприємстві. Розкрито концептуальні засади стратегічного управління прибутком.

Ключові слова: прибуток, структура витрат, рентабельність, резерви підвищення прибутку.

В умовах динамічних змін ринкового середовища аграрним підприємствам необхідно розробляти стратегії управління прибутком, які забезпечать як покриття витрат, так і отримання прибутку, достатнього для розширення господарської діяльності. Тому з метою розширення виробничих і технологічних масштабів, аграрні підприємства повинні швидко і вчасно оцінювати результати своєї діяльності і сформулювати чіткі стратегічні напрями стійкого їх розвитку.

Виникає потреба розробки оперативних заходів управління формуванням доходів і прибутку аграрного підприємства з врахуванням усіх стратегічних переваг суб'єкта господарювання, сильних та слабких його сторін, а також аналізі зовнішнього середовища [1].

Вважаємо, що до основних резервів стратегічного зростання прибутку належать:

- підвищення обсягів виробництва продукції за рахунок впровадження досягнень науково-технічного прогресу через використання ресурсозберігаючих технологій;
- мотивація клієнтів, вихід на нові ринки збуту та створення сприятливих умов для підвищення обсягів продажу;
- використання сучасних маркетингових інструментів та технологій, а також вдосконалення розрахунково-платіжних відносин;
- використання стратегій гнучких цін;
- удосконалення структури «вироблена – реалізована» продукція за рахунок підвищення частки рентабельності продажів;
- реалізація продукції через раціональне використання матеріальних, фінансових та трудових ресурсів;
- підвищення якості та конкурентоспроможності продукції;
- збільшення доходів від іншої діяльності підприємства
- оптимізація структури витрат виробництва в т. ч. і за рахунок зростання продуктивності праці [2].

Відмітимо, що резерв – це кількісна величина. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва продукції і її реалізації. Для ефективного функціонування суб'єктів господарювання в умовах перманентних кризових явищ першочергове значення має виявлення і мобілізація резервів зростання прибутку. Враховуючи вищенаведені резерви підвищення прибутку, їх можна згрупувати в тактичні (поелементні) та стратегічні (комплексні) (рис. 1).

Рис. 1 – Основні резерви підвищення прибутковості підприємства

Тактичні резерви є поелементними, відповідальність за їх реалізацію несуть менеджери підприємства. Комплексні резерви є стратегічними і складаються з кількох елементів, зміна яких може мати негативні і позитивні наслідки. Реалізація даних резервів пов'язана з перспективою існування підприємства [2].

Важливого значення при зниженні собівартості та підвищенні прибутку набуває режим економії у всіх процесах виробничо-господарської діяльності аграрного підприємства.

Особливу увагу варто приділити резерву нарощенню прибутку підприємству такому як ліквідація невиробничих виплат по заробітній платі, по оплаті цілодобових простоїв й часів внутрішньозмінного простою, доплат за виконання додаткової роботи в позаробочий час, ліквідація невиробничих витрат і втрат у складі витрат на обслуговування підрозділів виробництва і управління. Також важливим резервом збільшення отриманого прибутку, ліквідності і платоспроможності підприємства, а також його фінансового стану є доцільність встановлення ціни, яка відображає сукупні витрати на виробництво і реалізацію продукції, її споживчі властивості, якість та платоспроможний попит [3].

Процес управління формуванням прибутку відображає результати виробничо-господарської діяльності аграрного підприємства, які сприятимуть отриманню економічного ефекту для освоєння та випуску нових видів продукції [1].

Для доцільності використання резервів і передбачення впливу стримуючих чинників на зростання прибутку варто застосовувати концепцією «центрів фінансової відповідальності». Отже, центр відповідальності – це структурна одиниця, мета якої контроль за певним фінансовим показником таким як доходи, витрати, прибуток, рівень інвестицій. Безсумнівно, що логіка введення центрів відповідальності – це децентралізація контролю та управління витратами підприємства за відхиленнями від запланованих фінансових показників. Метою обліку за центрами відповідальності є накопичення даних про витрати і доходи по кожному центру відповідальності таким чином, щоб відхилення від кошторису могли бути віднесені на відповідальну особу [1].

Отже, прибуток є ключовим показником, який показує ефективність здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства, джерело всіх форм інвестування та сплати податків.

Таким чином, найбільш успішно контролювати використання резервів і попереджати негативний вплив факторів вдається при впровадженні концепції управління на основі «центрів фінансової відповідальності», тобто структурних підрозділів, керівники яких делегують повноваження самостійно прийнятим управлінським рішенням і встановлюють повну відповідальність за виконання цільових показників, в т.ч. і прибутку. Вважаємо, що при виборі методів

управління прибутком необхідно враховувати всі потенційні загрози та рівень їх впливу, вчасно реагувати на ринкові вимоги, що забезпечить стабільний розвиток аграрного підприємства та зміцнення конкурентних позицій на ринку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Лісовий Д. І., Трегубов О. С. Резерви підвищення ефективності управління формуванням доходів і прибутку підприємства // Економіка і організація управління. – 2014. – №3-4.
2. Бершадська І. І., Макалюк І. В. Фактори та резерви підвищення прибутковості на підприємстві // Збірник наукових праць «Сучасні проблеми економіки і підприємництва». – 2017. – № 19.
3. Добровольська О. В., Терещенко В. О. Резерви підвищення прибутковості в умовах ринку // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – №13.

УДК 658.14.011.1:658.87(477)

ХОДАНЬ С.Д., студент магістратури

Науковий керівник – **АРТІМОНОВА І.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

Висвітлено взаємозв'язок між основними складовими фінансових ресурсів підприємства роздрібною торгівлю. Сформовано види фінансових ресурсів залежно від стадії життєвого циклу підприємства. Розкрито особливості управління в напрямі ефективного формування та раціонального використання фінансових ресурсів.

Ключові слова: фінансові ресурси, прибуток, життєвий цикл підприємства, платоспроможність.

В умовах мінливого економічного середовища фінансова діяльність будь-якого суб'єкта господарювання тісно пов'язана з ефективним формуванням й раціональним використанням фінансових ресурсів, через застосування виваженої та цілеспрямованої політики як на рівні підприємства так і на рівні держави. Тому варто розкрити особливості ефективного управління в сфері формування розподілу та використання фінансових ресурсів підприємств роздрібною торгівлю в Україні. Загальновідомо, що фінансові ресурси відіграють ключове значення в менеджменті діяльністю підприємства, оскільки від якості управління ними залежить безперервність процесу виробництва та збільшення обсягів реалізації продукції, ліквідність підприємства, його платоспроможність і рентабельність.

Враховуючи значну кількість наукових публікацій з даної тематики до загальної суми фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва науковці відносять наступні складові елементи: статутний капітал (фонд); додатковий капітал; резервний капітал; амортизаційні відрахування; спеціальні фонди, що утворюються на підприємстві за рахунок прибутку; нерозподілений прибуток; кредиторська заборгованість усіх видів; короткострокові і довгострокові кредити банків; усі види фінансових позик тощо. Однак, якщо детально проаналізувати перелічені елементи, які формують загальну суму фінансових ресурсів, то варто підкреслити, що не усі зазначені вище елементи постійно до них належать [1; 2]. Так як кредиторська заборгованість виступає фінансовим ресурсом лише за умов, коли суб'єкт господарювання отримує від кредиторів економічні ресурси для здійснення господарської діяльності без обов'язкової сплати за них, тобто не уся кредиторська заборгованість є джерелом формування фінансових ресурсів.

Доречно відзначити, що залежно від стадій життєвого циклу підприємства можна визначити й структуру його фінансових ресурсів (рис. 1).

Рис. 1. Види фінансових ресурсів залежно від стадії життєвого циклу підприємства

Розглядаючи поділ фінансових ресурсів, більшість дослідників вважають, що за ознакою призначення їх необхідно розглядати як такі, що спрямовані на просте відтворення (на заміну витрачених факторів виробництва та розширене відтворення (інвестиційні) [3].

Варто зазначити те, що у процесі руху товару від виробників до споживачів кінцевою ланкою, що замикає ланцюг господарських зв'язків, є роздрібна торгівля. Очевидним є той факт, що роздрібна торгівля є стартовим майданчиком для нового циклу виробництва і обігу, оскільки товар перетворюється на гроші. При роздрібній торгівлі товари переходять зі сфери обігу у сферу колективного, індивідуального, особистого споживання, тобто стають власністю споживачів. Покупці через роздрібну торгівлю оптимально задовольняють свої потреби, а роздрібна торгівля, враховуючи в своєму асортименті побажання покупців, може збільшувати обсяги реалізації товарів і досягаючи при цьому комерційний успіх.

Власне кажучи роздрібна торгівля вирішує одразу два питання: мінливі і зростаючі потреби споживачів в товарах та послугах та забезпечує отримання прибутку суб'єкту господарювання [4]. Тож, для отримання прибутку важливою складовою є достатня наявність фінансових ресурсів, які формуються в процесі життєвого циклу підприємства.

Вважаємо, що застосування *виваженого* системного підходу до ефективного формування та раціонального використання фінансових ресурсів на підприємствах роздрібною торгівлі забезпечить безперервність виробничо-господарської діяльності підприємства в умовах жорсткої конкуренції. Разом з тим, достатній обсяг сформованих фінансових ресурсів та оптимальна структура їх розподілу з стабільними джерелами формування сприятимуть зміцненню платоспроможності підприємств роздрібною торгівлі України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Воробйов, Ю. М. Теоретичні засади формування і використання фінансових ресурсів в соціально-економічній системі держави / Ю. М. Воробйов // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2009. – № 4. – С.16–24.
2. Шестова О. О. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства в умовах ризикового ринкового середовища [Текст] / О. О. Шестова // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». – 2011. – Випуск 6/2. – С. 194-197.

3. Малій О.Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти / О.Г. Малій // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2016. – № 2. – С. 71–74.
4. Юдіна С.В. Потенціал подальшого зростання фінансових ресурсів в Україні / Юдіна С.В. / Економіка і суспільство. – 2018. - № 18. – С. 12-18.

УДК 336.717.22

КВАША М.К., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **БАТАЖОК С.Г.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДЕПОЗИТИ ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Анотація. У сучасній економіці банки виконують роль фінансових посередників в залученні вільних грошових ресурсів і заощаджень суб'єктів фінансових відносин та розміщенні їх у різні види активів, які приносять дохід.

Специфіка банківської діяльності полягає в тому, що банк оперує переважно залученими коштами. Залучення вільних грошових ресурсів, заощаджень та виплата процентів для банку є менш витратними джерелами збільшення капіталу, ніж емісія власних цінних паперів або отримання кредитів між банками. Формування залучених банківських ресурсів способом диверсифікації проведення депозитних операцій є вагомим основою організації діяльності комерційних банків. Залучений капітал є значним джерелом формування ресурсної бази комерційного банку для проведення активних операцій.

Ключові слова: ресурсна база комерційного банку, залучений капітал, вклади до запитання, строкові депозити, депозитний сертифікат.

Банківська діяльність характеризується різними видами строкових депозитів і депозитів до запитання. Для комерційних банків насущним є залучення коштів клієнтів на строкові депозити, що є більш постійним методом формування ресурсної бази залученого капіталу ніж вклади до запитання. Прикладом є застосування досвіду зарубіжних банків щодо емісії депозитних сертифікатів. Навіть дострокова передача власником депозитного сертифікату іншій особі на вторинному ринку цінних паперів збереже отриманням процентного доходу та не зменшить ресурсів банку. Дострокове розторгнення строкової депозитної угоди зменшить процентний дохід власника та залучений капітал банку.

В банківській діяльності популярним є депозит, що відкривається при відкритті вкладного рахунку. Такий депозит можна віднести до умовного, оскільки зняття коштів можливо лише при закритті вкладного рахунку. Депозит є безстроковим, це дає можливість банку використовувати кошти як довготривале кредитне джерело.

Комерційні банки залучають ресурси шляхом встановлення залежності між кредитуванням клієнта і нагромадженням коштів на його розрахунковому рахунку. Банківські установи залучають ресурси шляхом емісії з банківських векселів.

Різновиди депозитів впливають на види кредитних операцій та дохідність банку. Ефективна організація депозитних операцій сприяє ліквідності комерційних банків, прискоренню безготівкових розрахунків, здешевленню банківських ресурсів.

На формування ресурсної бази комерційних банків впливає: стан економіки, динаміка цін, рівень інфляції, стан фінансів суб'єктів господарювання, ефективність грошово-кредитної політики НБУ.

Стан економіки впливає на формування ресурсної бази через цикли її розвитку, розмір ВВП на душу населення, обсяги виробленої продукції. В період стану економічного спаду фінансовий стан суб'єктів господарювання погіршується, зменшуються доходи та заощадження

громадян, що спричинює зменшення ресурсів банків. В період економічного росту збільшуються тимчасово вільні ресурси суб'єктів фінансових відносин, що дозволяє банкам розширювати джерела формування ресурсної бази.

При підвищенні рівня цін посилюється зацікавленість у придбанні більшої кількості ресурсів, товарів, послуг, що збільшує витрати на поточне та майбутнє споживання. Інфляційні очікування призводять до зменшення обсягів заощаджень.

Інфляція призводить до знецінювання заощаджень, в результаті знижується тенденція до нагромаджень, послаблюється довіра до банків, зменшується реальний обсяг заощаджень, їх частка в іноземній валюті збільшується та зберігається поза банками.

Вплив фінансового стану суб'єктів господарювання на формування ресурсної бази банків проявляється в наступному: чим він задовільний, тим швидше зростає обсяг грошового обігу підприємства, збільшується потреба в реальному запасі грошей, переважна частина якого зберігатиметься на депозитах у банках, поповнюючи їх ресурсну базу. Підвищення рівня прозорості діяльності та фінансового стану суб'єктів господарювання сприяє зростанню частки їх платіжного обороту, яка здійснюється безготівково, тобто шляхом записів по рахунках у банках.

Основною функцією грошово-кредитної політики НБУ є підтримання на стабільному рівні вартості гривні, її обмінного курсу та підвищення рівня монетизації економіки. Якщо ці функції успішно виконувати, то створюються сприятливі умови для формування ресурсної бази банків: локалізується інфляційний чинник гальмування зростання заощаджень, зростає довіра до національної валюти та банків, що зменшує доларизацію заощаджень, відтік грошей із банків, ринкову ставку по банківських кредитах та збільшує рівень грошово-кредитного мультиплікатора, що прискорює зростання банківських депозитів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз банківської діяльності: Підручник/ А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін. За ред. А. М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2003. – 599 с.
2. Петрук О. М. Банківська справа: Навч. пос./ За ред. др екон. наук, проф. Ф. Ф. Бутинця. – К.: Кондор, 2004. – 461 с.
3. Ревергун С. К. Влада. Банки. Бізнес: політекономія взаємодії і розвитку: Наук. моногр. / С. К. Ревергун, О. М. Ковалюк, М. І. Крупка / За ред. д.е.н. проф. С. К. Ревергуна. - К.: Атіка, 2002.- 320с.
4. Синяк А. А. Можливі напрями удосконалення депозитної політики комерційних банків України на сучасному етапі [Електронний ресурс] / А. А. Синяк. – Режим доступу : <http://www.masters.donntu.edu.ua/2013/iem/sinyak/library/article2.htm>.

УДК 658.87:336.256

БАЗИЛЬ А.В., студент магістратури

Науковий керівник – **ГЕРАСИМЕНКО І.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Анотація: розглянуто наукові основи оцінки прибутковості підприємств роздрібною торгівлі. Формування критеріїв оцінки прибутковості пов'язане із низкою питань, практичного та теоретико-методологічного характеру. Однією з основних проблем для керівників підприємства є правильна оцінка господарської діяльності компанії, та прийняття раціональних управлінських рішень на їх основі. Оцінити ефективність підприємства можна тільки за відносними показниками прибутковості або за співвідношенням темпів зростання основних показників, що в

свою чергу є унікальними для кожного підприємства, тому менеджерам підприємства потрібно пристосувати оцінку прибутковості підприємства саме під індивідуальні особливості умов господарювання яке характерне саме для даного підприємства. Однак лише правильна оцінка діяльності підприємства дасть можливість вирішити основні проблеми з якими може стикнутися підприємство в умовах нестабільної ринкової економіки яка динамічно розвивається.

Ключові слова: прибуток, рентабельність, рівень прибутковості

Основною метою діяльності будь-якого підприємства є отримання максимально можливого рівня прибутку, досягнення даної мети є головним завданням менеджера, який має приймати раціональні рішення у сфері управління прибутком, для цього йому потрібно оцінити прибутковість даного підприємства та можливі варіанти його збільшення. Оцінка прибутковості підприємства є основною складовою системи управління прибутком. Не можливо недооцінити важливість цієї теми для підприємства тому що саме правильна оцінка прибутковості та використання прибутку дає змогу менеджерам підприємств роздрібної торгівлі вчасно реагувати на зміну цих показників та скоригувати діяльність свого підприємства, зменшити за необхідністю його витрати, змінити асортимент товарів, покращити якість надання послуг з продажу товарів, що в свою чергу дасть певні конкурентні переваги для підприємства перед іншими.

Для оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства існують багато показників, ключовими з яких є показники прибутковості й рентабельності що засвідчують, чи є прибутковою (та який має розмір прибутку) діяльність підприємства. Показники прибутку та рентабельності підприємства не є тотожними. Під час оцінювання ефективності фінансово-господарської діяльності ці показники потрібно об'єднати та проаналізувати кожен показник як окремо, так і разом, тому що вони є взаємопов'язані, якщо прибуток відображає скільки підприємство заробило, тобто кількісний об'єм грошових надходжень за мінусом його витрат, то рентабельність – якісний показник, який показує скільки підприємство заробило на одну вкладену гривню, та розраховується у відсотках. Необхідно зазначити що існує багато чинників які безпосередньо впливають на ці показники, наприклад у роздрібній торгівлі цезміна роздрібних цін на товари що значною мірою впливає на розмір прибутку. При підвищенні роздрібних цін зростає прибуток від реалізації товару. І навпаки, зниження роздрібних цін на товари зменшується суму прибутку. Ще одним компонентом який впливає на розмір прибутку є продуктивність праці, його підвищення забезпечує зростання товарообігу, а звідси й прибутку від реалізації товарів.

Рівень рентабельності торгових підприємств практично визначають відношенням прибутку до товарообігу. Цей показник свідчить про те який відсоток прибутку має товарообіг. Необхідно також зазначити що рівень рентабельності слід порівнювати не з балансовим прибутком, а лише з прибутку від реалізації товарів, так як позареалізаційні доходи не перебувають у прямій залежності від зміни обсягів товарообігу. Тобто він знаходиться в прямій залежності від зміни рівня валового доходу, що знаходиться в розпорядженні підприємства, і в зворотній - від зміни рівня витрат обігу.

Інакше кажучи, використання лише одного з цих показників не дасть змоги повністю охарактеризувати основну складову ефективності діяльності підприємства. Наприклад, якщо чистий прибуток підприємства має великий розмір, а рівень рентабельності його фінансово-господарської діяльності може бути невеликим, що свідчить про недостатню ефективність господарської діяльності підприємства, оскільки період окупності капіталовкладень буде величезний. І навпаки, може спостерігатися ситуація, коли при високому рівні рентабельності діяльності підприємства обсяги його чистого прибутку будуть невеликими, тобто такими які не дадуть можливості для оптимального фінансування своєї діяльності. Таким чином можна дійти висновку що оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства може бути лише за умови поєднання оптимальних показників прибутку та рентабельності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Височин І. В. Теоретико-методологічні передумови розробки концепції управління товарооборотом підприємства роздрібною торгівлі. Економіка. Управління. Інновації. 2011. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_2_9
2. Власова, Н. О., Гросул В.А., Чирва Ю.Є. . Діагностика фінансової кризи підприємств роздрібною торгівлі : Монографія. Харків: ХДУХТ, 2007. 209с.

УДК 331.56

КОКАРЕВА Д. С., студентка 3 курсу
Науковий керівник – **ГУТКО Л.М.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ЩЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Анотація: Сьогодні проблема безробіття дуже важлива, вона відображає рівень зайнятого населення та аналіз рівня безробіття з метою ефективного використання робочої сили. Безробіття - це не лише економічна, але й соціальна проблема. Більш того, соціальні аспекти цієї проблеми є більш важливими для суспільства.

Ключові слова: безробіття, зайнятість, рівень безробіття.

Сучасний стан ринку праці характеризується наявністю певних проблем, які є перешкодою для нормального соціально-економічного розвитку як всієї країни, так і окремих її регіонів. Особливе занепокоєння викликає наявність кількісного та якісного дисбалансу між попитом і пропозицією на робочу силу, високим рівнем безробіття, падінням зайнятості, низькою зайнятістю у сільській місцевості.

Безробіття є соціально-економічним явищем, внаслідок чого частина працездатного населення не може знайти роботу, вона стає відносно надлишковою, поповнюючи резерв праці, тобто перевищуючи пропозицію робочої сили над попитом на неї.

Частка зайнятого населення України за I квартал 2018 року становив 16 млн. 035 тис., рівень зайнятості - 55,2%. У порівнянні з першим кварталом 2017 року частина зайнятого населення України - 15 млн. 886 тис., коефіцієнт зайнятості - 55,9% [2].

Кількість безробітного населення за I квартал 2018 р. - 1 млн. 713 тис., рівень безробіття - 9,7%. Порівняно з першим кварталом 2017 року кількість безробітного населення України була 1 млн. 787 тис., рівень безробіття - 10,1% [1].

Обсяг і рівень зайнятості населення за останні 11 років є низькими, а рівень безробіття, на жаль, високий. У 2007 році чисельність безробітного населення становила 1 млн. 416 тис. осіб, при цьому відповідний рівень безробіття - 6,9% це значно менше, ніж нині [1].

З очевидних причин найвищий рівень безробіття серед працездатного населення зафіксовано в Луганській (17,8%) та Донецькій (15,0%) областях. У 15 регіонах рівень безробіття перевищував середній по Україні. Найменш працездатного населення зафіксовано в Харківській та Київській областях, де його рівень не перевищував 7%.

Незважаючи на те, що показники покращилися порівняно з 2017 роком, рівень безробіття в Україні досить високий. Причинами цього є:

- низька заробітна плата, запропонована роботодавцями;
- невідповідність системи підготовки фахівців потребам ринку праці;
- відсутність сприятливих умов для малого та середнього бізнесу;
- відсутність економічних та фінансових стимулів для розвитку промислової та соціальної інфраструктури села, створення нових робочих місць в агропромисловому комплексі;
- низький рівень економічної активності молоді.

Шляхами вирішення проблеми безробіття в Україні є:

1. Легалізація тіньової зайнятості. Щоб зменшити можливості для неформальної зайнятості, уряду необхідно прискорити реформування пенсій та доходів, що допоможе створити стимули для охоплення ринку праці та запровадження системи соціального страхування, а також більш сувору політику щодо посилення відповідальності працівників за ухилення від сплати податків, соціальні внески та поліпшення їхнього управління.

2. Збільшення попиту на робочу силу як з приватного, так і з державного секторів економіки, оскільки основною причиною безробіття сьогодні є дисбаланс попиту та пропозиції на робочу силу.

3. Створення нових конкурентноспроможних підприємств в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна служба зайнятості. Аналітична та статистична інформація. Ситуація на ринку праці та результати діяльності державної служби зайнятості у січні-березні 2019 року. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/68>.
2. Державний комітет статистики. Аналітична та статистична інформація. Основні показники ринку праці (річні дані). URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> .
3. Тарасова К.І. Статистичне дослідження проблем безробіття в Україні в регіональному розрізі. Науковий журнал економіка і суспільство. 2018. № 14. С. 745 – 751. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/14_ukr/106.pdf.

УДК 336.77:658.15

ОХРИМОВИЧ Т.С., студентка магістратури
Науковий керівник – **ГУТКО Л.М.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПЛАТІЖНИЙ КАЛЕНДАР ЯК ІНСТРУМЕНТ ОПЕРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація: Наведено важливість оптимізації грошових потоків, зміст та мета процесу оптимізації грошових потоків, розглянуто сутність платіжного календаря як інструмента оперативного управління грошовими потоками підприємства, його структуру, види та порядок ведення.

Ключові слова: оптимізація грошових потоків, платіжний календар, грошові надходження, фінансова стабільність.

Фінансово-господарська діяльність підприємства пов'язана з формуванням грошових потоків, які представлені надходженнями та витрачанням грошових коштів в процесі його господарської діяльності. Саме завдяки ефективному управлінню грошовими потоками забезпечується розвиток підприємства та його фінансова стійкість, оскільки дозволяє раціонально використовувати власні фінансові ресурси та зменшити залежність від залучених ресурсів.

Процес оптимізації грошових потоків підприємства є важливим елементом в процесі їх управління. Її зміст полягає у виборі найкращої форми організації потоків грошових коштів враховуючи умови й особливості діяльності підприємства. Мета такої оптимізації полягає у забезпеченні фінансової стабільності підприємства без допущення надлишкової ліквідності, а задання – в ефективному розподілі платіжних засобів.

Для оперативного управління грошовими потоками доцільно складати платіжний календар. Він складається, як правило, на місяць з розбивкою на декади або тижні. Ведення платіжного календаря забезпечує контроль за станом ліквідності підприємства [1].

Користувачами інформації, яка міститься в платіжному календарі, крім керівників і фінансової служби також виступають фахівці служби внутрішнього аудиту підприємства. Це обумовлено тим, що:

По-перше, платіжний календар дає уявлення про заплановані витрати, і службавнутрішнього аудиту має можливість стежити за структурою витрат і їх об'єктивністю з метою оперативного запобігання помилок і порушень;

По-друге, інформація про надходження грошових коштів на рахунки або в касу підприємства дозволяє перевіряти своєчасність надходження і їх обсяг. Тим самим це дає можливість мінімізувати дебіторську заборгованість і прострочення платежів;

По-третє, платіжний календар дає об'єктивну інформацію про виконання підприємством плану і загальних тенденцій функціонування в розрізі показників ліквідності, платоспроможності і т.д.

Ведення платіжного календаря є необхідним елементом політики управління грошовими потоками, планування діяльності підприємства в цілому та служить як гарантія майбутніх платежів працівникам, постачальникам, державним фондам та іншим контрагентам підприємства [2].

Платіжний календар складається на основі фактичної інформації про рух грошових коштів та відображає очікувані грошові надходження і витрати у плановому періоді і призначений для планування змін обсягу грошових коштів та майбутніх фінансових потреб.

При складанні платіжного календаря можна виділити шість етапів (рис. 1) [3].

У випадку позитивного сальдо можна розраховувати на отримання додаткового доходу. Якщо ж на стадії планування виявлено нестачу коштів, то у керівника є час для прийняття необхідних заходів.

Отже, для повноцінного функціонування підприємству необхідно в будь-який момент часу мати достатню кількість грошових коштів, щоб здійснювати операційну діяльність, підтримувати свою ліквідність і платоспроможність. Платіжний календар дозволяє управляти і контролювати рух грошей на підприємстві, як у короткостроковій (день, тиждень), так і в довгостроковій (місяць, рік) перспективі. Важливою функцією платіжного календаря є можливість лімітування витрат за статтями витрат. Також він дозволяє управляти не тільки грошовими коштами, а й договірною діяльністю, виконавською дисципліною співробітників тощо.

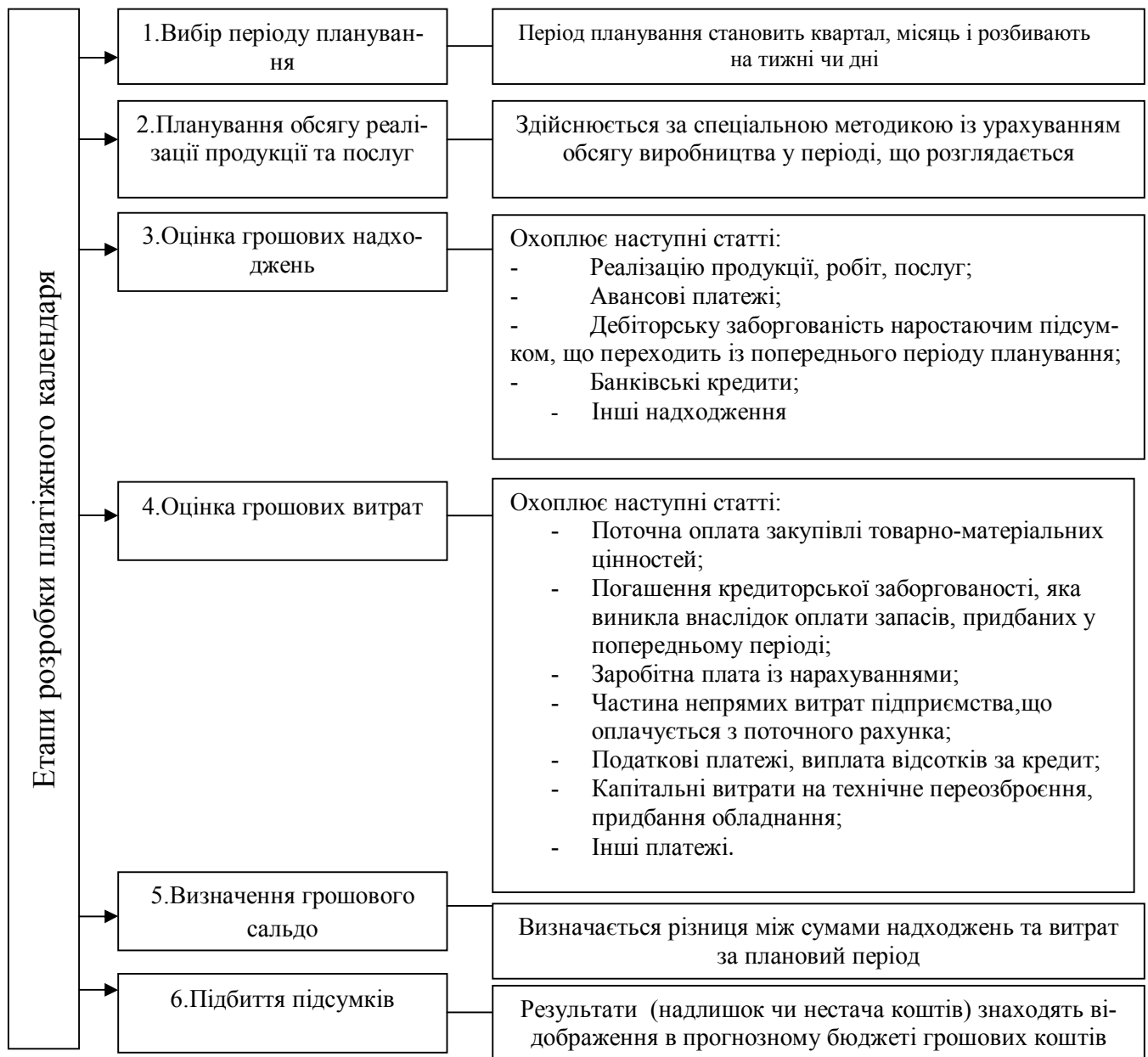

Рис. 1. Етапи формування платіжного календаря підприємства

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Малигіна Е.А. Сутність і методи управління грошовими потоками організації // Молодий вчений. - 2014. - №21.
2. Баликіна Т. І. Способи і стимули мінімізації дебіторської та кредиторської заборгованості // Наукові записки. - 2016. - №1 (13)
3. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / за ред. проф. Г.Г. Кірейцева. – К.: ЦУЛ – 2011.

СМИЧОК С.П., студентка 3 курсу
Науковий керівник – **ГУТКО Л.М.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ

Анотація. Проаналізовано мотиви, тенденції та причини міграційних процесів, що відбуваються в Україні, фактори впливу міграції. Обґрунтовано негативні наслідки для економіки України, необхідність термінових заходів зі стабілізації міграційних процесів.

Ключові слова: міграція, причини еміграції, фактори впливу на міграцію, грошові перекази, наслідки міграції.

Міграція стала однією з головних тенденцій і проблем України останнього часу. Після 2013 року в Україні відбувся сплеск зовнішньої трудової міграції через погіршення економічної ситуації в країні, девальвації національної валюти та опосередковано – з військовими діями. Але протягом 2017-2018 років міграція відносно стабілізувалася. Її зростання припинилося або значною мірою сповільнилося порівняно зі сплеском 2014-2015 років. В даний час загальна кількість трудових мігрантів з України оцінюється в 2,7 млн. чоловік.

Польща перебуває на першому місці за кількістю трудових мігрантів (38,9%), на другому Росія (26,3%), хоча кількість українців, що там працюють, після 2014 року стабільно зменшується. Італія (11,3%) та Чехія (9,4%) займають відповідно третє і четверте місце [1]. В основному виїжджають кадри з професійно-технічною освітою (33,9%), повною загальною середньою (30,1%) освітою. Частка мігрантів з повною вищою освітою становить 16,4%.

Грошові перекази стають все більш важливим джерелом валютних надходжень в Україні. За даними Світового банку, з 2016 року їх обсяг стійко перевищує 10% ВВП [2]. Національний банк України прогнозує подальше збільшення обсягів грошових переказів у країну з боку трудових мігрантів. Якщо в 2018 році українці переказали з-за кордону \$ 11,6 млрд. доларів США, то в 2019 році ця сума може зрости до 12,2 млрд. доларів [3].

За даними НБУ, четвертий рік поспіль зростає обсяг грошових переказів з Польщі - з 1,4 до 3,6 млрд. доларів США. З Росії за останні роки відбулося значне скорочення переказів - з 1,7 млрд. дол. до 1,1 млрд. Зросли надходження з США (від 0,5 до 0,8 млрд дол.) та Чехії (від 0,3 до 0,8 млрд дол.). Спостерігається зростання грошових переказів з Італії, Великобританії, Німеччини, Кіпру, Ізраїлю та інших країн [3].

У 2019 році Національний банк прогнозує стабілізацію кількості трудових мігрантів з України на рівні 2018 року [3].

Україна для суттєвого скорочення трудової міграції повинна створити сприятливі умови для ведення бізнесу та залучення іноземних інвестицій, що допоможе створити нові робочі місця. Важливо також подолати корупцію та завершити судову реформу з метою захисту приватної власності та стимулювання бізнесу. Такий комплекс заходів сприятиме поліпшенню економіки, підвищенню заробітної плати та добробуту українців, яким більше не доведеться шукати кращого життя за кордоном [2].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. <https://ua.112.ua/ekonomika/u-2019-rotsi-trudovi-mihranty-perevedut-v-ukrainu-122-miliarda-dolariv-nbu-479850.html>
3. Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/679-14/page>.

ФУНГ Хамі, студентка магістратури
Науковий керівник – **ГУТКО Л.М.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В ПРОЦЕСІ СТРАТЕГІЧНОЇ ОЦІНКИ ЙОГО ФІНАНСУВАННЯ

Анотація: В даній роботі розглянуто структуру капіталу та можливості її оптимізації. На основі проведеного аналізу структури капіталу підприємства був запропонований один з методів її оптимізації за критерієм максимізації фінансової рентабельності.

Ключові слова: структура капіталу, оптимізація, власний капітал, позиковий капітал, фінансова стійкість.

В процесі діяльності суб'єкта господарювання виникає необхідність вибору ресурсів для фінансування його необоротних та оборотних активів, тобто рішення стосовно структуризації капіталу. Оптимальна структура капіталу представляє собою таке співвідношення власного й позикового капіталу, при якому забезпечується ефективна пропорційність між дохідністю та фінансовою стійкістю підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість.

Фінансова стійкість – це рівновага між власними та залученими засобами, надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури та партнерів, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування, довіру кредиторів та інвесторів, а також рівень залежності від них [2].

Здійснивши аналіз структури капіталу ПСП «Слобода» за 2015-2017 рр. було виявлено, що його капітал на 94-95% сформовано за рахунок власних джерел. Якщо підприємство планує оновлювати основні засоби виробництва, розширювати масштаби своєї діяльності, удосконалювати технічну і технологічну базу виробництва, йому потрібні додаткові позичені кошти. Тоді в підприємства розширюються можливості для збільшення обсягів виробництва продукції, розширення асортименту, придбання нового обладнання. Все це забезпечує підприємству високий фінансовий потенціал за рахунок приросту активів, а також можливості збільшення фінансової рентабельності внаслідок наявності ефекту фінансового левериджу, однак більшою мірою генерує фінансовий ризик і загрозу банкрутства. Найбільш прийнятною для підприємства є така ситуація, за якої забезпечується компроміс між ефективним функціонуванням у поточному періоді та успішною діяльністю у перспективі. Для знаходження такого компромісу необхідно приділяти значну увагу питанням оптимізації структури капіталу.

Оптимізація структури капіталу є одним із найважливіших і найскладніших завдань, які виконують у процесі стратегічної оцінки фінансування підприємства в сучасних умовах [3, с. 298]. Процес оптимізації структури капіталу вимагає певної логічної послідовності, зокрема проведення аналізу складу і структури капіталу підприємства за низку періодів. При цьому аналізують такі параметри, як коефіцієнти фінансової незалежності, заборгованості, співвідношення між короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями, показники оборотності й дохідності активів і власного капіталу. Надалі слід вивчити основні чинники, що визначають структуру капіталу, а саме: галузеві особливості фінансово-господарської діяльності підприємства, рівень поточної діяльності, податкове навантаження на підприємство, стадії його життєвого циклу, що особливо актуально для сільськогосподарських виробників.

Одним із основних критеріїв при оптимізації структури капіталу аграрних підприємств є максимізація рентабельності власного капіталу. Даний критерій базується на використанні ефекту фінансового левериджу – приріст рентабельності власного капіталу, який досягається завдяки використанню позикового капіталу.

Результати оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації фінансової рентабельності ПСП «Слобода» наведено в табл. 1.

Таблиця 1 – Оптимізації структури капіталу ПСП «Слобода» за критерієм максимізації фінансової рентабельності

Показники	Варіанти					
	1	2	3	4	5	6
Сума власного капіталу, тис. грн	16097,5	16097,5	16097,5	16097,5	16097,5	16097,5
Можлива сума позикового капіталу, тис. грн	-	3219,5	6439,0	9658,5	12878,0	16097,5
Загальна сума капіталу, тис. грн	16097,5	19317,0	22536,5	25756,0	28975,5	32195,0
Коефіцієнт фінансового левериджу	-	0,2	0,4	0,6	0,8	1
Коефіцієнт валової рентабельності активів, %	29,25	29,25	29,25	29,25	29,25	29,25
Ставка відсотку за кредит без ризику, %	-	18	18	18	18	18
Премія за ризик, %	-	0,5	1,0	1,5	2,0	2,5
Ставка відсотку за кредит з урахуванням ризику, %	-	18,5	19,0	19,5	20,0	20,5
Сума валового прибутку без відсотків за кредит, тис. грн	4708,52	5650,22	6591,93	7533,63	8475,33	9417,04
Сума сплачених відсотків за кредит, тис. грн	-	595,61	1223,41	1883,41	2575,6	3299,99
Сума валового прибутку без врахування виплати відсотків за кредит, тис. грн	4708,52	5054,61	5368,52	5650,22	5899,73	6117,05
Рентабельність власного капіталу, %	0,29	31,4	33,35	35,1	36,65	38,0

Джерело: розрахунки автора.

На сьогодні існує два основних варіанти співвідношення власного та позикового капіталу. На думку вітчизняних вчених оптимальним є співвідношення 50%:50%, при якому досягається найменша середньозважена вартість капіталу або найменша його гранична вартість у випадку додаткового залучення коштів. Зарубіжні науковці оптимальним називають співвідношення 60%: 40%, тобто 60% власного капіталу та 40% позикового, при якому забезпечується високий рівень фінансової стійкості та рентабельності капіталу.

Найоптимальнішим для ПСП «Слобода» є варіант 70%:30%, при якому наведені коефіцієнти фінансової стійкості не тільки повністю відповідають нормативному значенню, але є вищими, що забезпечить підприємству залишитись фінансово стійким при негативних тенденціях в економіці. За даного співвідношення власного та позикового капіталу, підприємство може залучити кошти для модернізації обладнання, впровадження новітніх технологій, здійснення інвестицій, формування додаткового обсягу активів та розвитку підприємства в цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Варченко О. М., Даниленко А. С., Крисанов Д. Ф., Бистрова І. О., Карпенко А. М. Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник. К.: «Хай-Тек Прес», 2011. – 396 с.
2. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз. 2009. URL: http://pidruchniki.ws/15840720/ekonomika/ekonomichniy_analiz_-_grabovetskiy_bye
3. Ткаченко А. М. Управління фінансовими ресурсами підприємства та оптимізація вартісної структури капіталу – Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2006. – №5. – С. 297–299

UDK: 336.72

VOLUTSKA A.O., 1 year student

Scientific supervisor – **DRAGAN O.O.**, Candidate of Economic Sciences

Bila Tserkva National Agrarian University

THE MECHANISM OF MANAGEMENT OF RECEIVABLES OF THE ENTERPRISE

Abstract. The analysis of the constituent elements of the mechanism is carried out, the influence of the factors, which have a significant influence on functioning, is considered. The result of the functioning of the mechanism of management of accounts receivable is the receipt of cash and minimization of receivables.

Key words: mechanism of management of accounts receivable; management monitoring.

The acute problem for each economic entity is the ability of receivables to be quickly repaid in cash. To do this, it is necessary constantly to maintain a balanced for a specific enterprise volume of accounts receivable, to ensure the turnover of accounts receivable, to track its real status and quality. The repayment of arrears in the planned terms of a credit policy is an opportunity to increase the solvency of the enterprise through the filling of working capital.

The structure of the mechanism of management of accounts receivable contains certain components that can provide sufficient profit for the enterprise through the implementation of credit policy, which will increase the volume of sales, as well as balance the amount of debt, creating conditions for its timely repayment. The mechanism of implementation of the strategy of management of accounts receivable will depend on the effective use of its components.

The subjects of management of accounts receivable of the enterprise are defined concrete persons, specifying its purpose.

Objects are receivables in general, namely: for products, goods, works, services; on calculations (with budget, on issued advances, from accrued income, from internal settlements); secured by promissory notes; loans granted; other accounts receivable.

The effectiveness of the mechanism of managing receivables is based on certain principles: completeness; The effectiveness of the mechanism of managing receivables is based on certain principles: completeness; authenticity; efficiency; phantom dynamism; continuity; balance. All principles are important for building an effective mechanism for managing receivables of an enterprise.

The main components of the mechanism are a set of defined functions: setting goals, planning, organizing, motivating, accounting and controlling the management of accounts receivable.

The mechanism of management of accounts receivable is based on the use of various methods for reducing overdue or doubtful receivables, in particular [1, p. 301]:

- psychological - reminders by phone, fax, mail, use of the media or distribution of information among related suppliers, which threatens the debtor with loss of image;

- economic - financial sanctions (fines, penalties, penalties), pledging of property and property rights, suspension of supply;
- legal - pretentious work, pre-judicial correspondence, filing an action in the economic court;
- alternative tools - netting, restructuring, repayment of receivables by taking into account payments to the budget.

Special tools are available for debt management: clearing, factoring, forfaiting, billing, mortgage, outsourcing, discounts to customers, debt restructuring.

In our view, an important component of the mechanism is the monitoring and corrective action to introduce changes in the management of accounts receivable. Monitoring, monitoring and making adjustments is not only the last, but also an important element that affects the financial stability of the enterprise by making the necessary adjustments.

With the help of control it is possible to find out how efficiently and timely repayment of receivables is, as proposed delay in payment meets the requirements of the market and the state of the enterprise [2, p. 415].

Establishing special units for strengthening control at each enterprise is another way of reducing receivables. In large enterprises, this may be the management of problem receivables, and in the medium and small - a special department or management [3, p. 228].

The activities of the structural unit of accounts receivable should be concentrated in the following areas:

1. characteristic of the status of accounts receivable;
2. development of effective payment schemes with clients;
3. development and implementation of repayment schemes receivables;
4. evaluation of proposals of the company in relation to reduction of the volume of prolonged accounts receivable, prevention of its formation in the future and strengthening of payment discipline at the enterprise, presentation of the plan of the developed measures on debt restructuring and coordination in this sphere;
5. realization of the developed measures on restructuring of accounts receivable;
6. evaluation of proposals of other domestic enterprises, as well as foreign experience in ensuring efficient management of accounts receivable [4, p. 75].

The effectiveness of managerial decisions is based on the timely processing of analytical accounting information. In this case, the basis of decisions taken during the current management is to assess the effectiveness of various methods for its optimization, as well as the fair value of receivables [5, p. 100].

The management of accounts receivable management should be monitored through the continuous receipt and use of information about the financial state and tracking the dynamics of changes for timely management decisions.

The effectiveness of management of accounts receivable depends on the availability of the company's strategy, balanced sales policy, optimal parameters of receivables. Organization of management, ongoing work with accounts receivable requires constant attention of management and managers and is one of the most effective ways to optimize the costs of the enterprise.

REFERENCES

1. Dubrovska Y.V. Methodical tool for managing receivables. Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute of KNTEU. Series: Economic Sciences. 2017. No. 3 (35). P.299-308.
2. Lep'okhin O. V. Management of accounts receivable as a prerequisite for ensuring the life of enterprises. Scientific herald of NLTU of Ukraine. 2011. Vip. 21.17. Pp. 223-231.
3. Ruzhitsky A.V. Tomchyshen O. O. The use of modern forms of refinancing receivables to increase the level of economic security of the enterprise. Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". 2015. No. 720. p. 411-415.
4. Saranyuk A. Management of receivables of enterprises of housing and communal services of Ukraine. Regional aspects of the development of the productive forces of Ukraine. 2015. Issue 20. P. 71-77.

5. Ball E. Y., Titarenko O. V. Optimization of receivables at Ukrainian enterprises: accounting aspect. *Scientific Herald of the National University of the State Tax Service of Ukraine (Economics, Law)*. 2011. No. 2 (53). 95-100 pp.

UDC 631.162(477)

VONSARIVSKA A.O., 4 year student

Scientific supervisor – **DRAGAN O.O.**, Candidate of Economic Sciences

BilaTserkvaNationalAgrarianUniversity

THEORETICAL ASPECTS OF THE FINANCIAL RESULTS OF ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES UKRAINE

The peculiarities of agricultural production, which influence the process of formation of financial results, are presented. The importance of the analysis of financial results for the purpose of effective management decisions is emphasized.

Key words: financial results, profit, loss, incomes, expenses, economic content of financial results, agricultural enterprise.

The general economic concept of financial results is the final result of the enterprise's activity during the reporting period, which is expressed in profit or loss, is reflected in the financial statements and is determined in a consistently calculated way, taking into account all types of income and expenses received in the course of conducting business operations .

The essence of financial results in the general economic sense is the result of a comparison of incomes of the reporting period with costs. Also, revenues can be equated to the consumer value of manufactured products, and costs - with their actual cost.

The overwhelming majority of scientists of the emergence of the concept of "profit" is credited to the time of the initial forms of capital and the emergence of commodity production.

Representatives of the classical economic school - well-known British economists W. Petty , A. Smith and D. Ricardo - treated the profit as a special category of financial results, and investigated it in conjunction with the process of accumulation of capital and factors of wealth of society. They considered the source of profit not to circulate, but production. A. Smith [1] argued that the primary sources of any income are wages, profits and rent. A. Smith indicates that labor determines the value of not only its prices, but also profits and rents.

D. Ricardo continued the theory of A. Smith, he argued that profit and wages are components of value, and not its sources, and the cost itself is created by labor. D. Ricardo relates wage earnings, arguing that its growth leads to a reduction in profits and vice versa [2].

Based on the achievements of the classical school, the neo-classical theory of profit, formed under the influence of the theory of marginal utility and the concept of labor capital, had a double interpretation. According to Mazur V.P. [3], L. Walras and JB Clark defined profits as rewards, the price of one production factor, capital, while not taking into account other important factors such as land and labor. Another interpretation of the profits of the classical school was its consideration as a comprehensive income of all involved production factors.

Mostly, paying attention to the above-mentioned interpretations of scientists, all subsequent studies in the field of interpreting the economic content of financial results were developed and disseminated.

No less interesting are the views of PJ Atamas [4] on the theory of labor income, which advanced economist of the twentieth century. A. Marshall This theory refers to the existence of a group of workers working alongside the workers. The main function of entrepreneurs is organizing, and profits are treated as the remuneration of entrepreneurs along with the wages of employees. That is, profit is the payment of an entrepreneurial function.

Considering the scientific teachings of V.G. Bilyk [5], we can draw attention to the significant contribution made by the prominent German scientist K. Marx, he disclosed the concept of added value. This value is created by the work of hired workers over the cost of labor, and a source of profit, is an additional product that is created in the process of production and is implemented in the sphere of circulation. K. Marx believed that the transformation of the newly created added value into the value of profit, such as the excess of the sale of goods over the cost of its production, is impossible without the scope of circulation. The essence of profit German economist interpreted in terms of sources of creation of a social product: consumed funds, and additional labor is needed.

In domestic practice of analyzing financial results, there are such methods of analysis of indicators, which are determined by the information of financial statements.

The assessment, analysis and forecasting of financial and economic performance is an integral and very important component of the financial condition of an agricultural enterprise. The most important indicators that characterize the performance and profitability of an enterprise are the level of profit and profitability.

The analysis and evaluation of financial results of the enterprise is carried out in accordance with the data of financial and statistical reporting. The quality of the analysis of financial reporting indicators depends, first of all, on the competence of the management, which makes managerial decisions.

In the analysis of financial results, the enterprise can use a host of techniques, methods and models. Their number and scope depend on the specific objectives of the analysis, assessment and determination of their objectives in each individual case .

Depending on the quality of the analysis of financial results, the main criteria and factors are determined, and their subsequent impact on the performance of the enterprise will be determined.

Hence, profit is a general economic category. It is part of the income of an enterprise acquired under the influence of internal and external factors and the scope of entrepreneurship development, and is the difference between the income received as a result of economic activity and the expenses incurred by the enterprise in the process of obtaining these revenues.

Profit from agricultural activity is an increase in economic benefits directly from the receipt of assets derived from separation from a biological asset intended for sale and a reduction in liabilities that result in an increase in equity for the reporting period and also create an economic basis for covering all types of current expenses. The natural and climatic conditions also have an important impact on these benefits.

REFERENCES

- Smyt, A. (1935) "Study on the nature and causes of wealth of peoples", Lenynhrad, USSR.
1. Olijnyk, O. V. (2003) "Formation of financial results of agricultural production", *The Economy of Agro-Industrial Complex*, vol. 8, pp. 52-57.
 2. Mazur, V. P. (2011), "Economic content of the concept of financial results of agricultural activities", *Oblik i finansy APK*, vol. 3, pp. 52-57.
 3. Atamas, P. J. (2014), "Profit: economic essence, problem definition and accounting reflection", *Academic Review*, vol. 1 (40), pp. 50-55.
 4. Bilyk, V. H. (2014), "Accounting and reflection in the reporting of financial results of agricultural enterprises in the conditions of reform", *Formuvanniarynkovykhvidnosyn v Ukraini*, vol. 1, pp. 127-129.

KAMINSKA N.V., 1 year student

Scientific supervisor – DRAGAN O.O., Candidate of Economic Sciences

BilaTserkva National Agrarian University

FINANCIAL STABILITY AND FACTORS THAT AFFECT IT

Deals with the questions of methodological approaches to the definition of "financial stability" of the enterprise, takes into account the main internal and external factors that significantly affect the financial stability of the enterprise.

Key words: financial stability of the enterprise, internal factors of financial stability, external factors of finances, secondary stability, basic factors, derivative factors, detailed factors.

There are many views on the concept of "financial stability" of the enterprise.

Financially sustainable is an enterprise characterized by the following features: high solvency (the ability to meet its obligations); high creditworthiness (ability to pay for loans, pay interest on them and repay them exactly in time); high profitability (profitability, which allows the firm to develop normally and steadily, while solving the problem of the relationship of shareholders and managers through the support of a sufficient level of dividends and stock prices of the enterprise); high liquidity of the balance (the ability to cover its liabilities assets with the corresponding and exceeds the urgency of turning them into money).

Having examined the views of different authors, one can notice that there is no single definition for the notion of financial stability, which implies that financial stability is a broad concept.

1. Financial stability determines the financial security of the enterprise, as well as its financial independence from investors and creditors.

2. Financial sustainability of an enterprise is the ability of the financial system to maintain cash flow regardless of external and internal factors that affect it.

3. Financial stability is formed in the process of operational, financial and investment activities of the enterprise, is the result of the interaction of all elements of the system of financial relations of the enterprise, and therefore there is

the main component of the overall economic viability of the enterprise.

4. Financial sustainability of an enterprise is the ability to carry out economic activities in conditions of entrepreneurial risk and a changing business environment in order to strengthen the competitive advantages of the organization taking into account the interests of society and the state and maximize the welfare of owners.

5. The financial sustainability of the enterprise in the long-term is characterized by the ratio of its borrowed and own funds. The essence of financial stability is determined by the effective formation, distribution and use of financial resources[1].

An analysis of the interpretation of the concept of "financial stability" of the enterprise makes it clear that this definition is considered, both in narrow and broad definition.

The financial stability of an enterprise is influenced by various factors, which are partly or completely dependent on the enterprise. There is no general classification of factors that affect financial stability, as many sources provide different classifications of these factors. The most common types of factors affecting the financial sustainability of the enterprise[2].

The most significant external factors that shape financial sustainability of an enterprise include:

- the position of the enterprise in the market of goods and services;
- economic conditions of economic activity;
- solvent demand of consumers;
- economic and financial-credit policy of legislative and executive power;

- social and ecological situation in a society, etc. But the specificity of external factors lies in the fact that the company is not able to correct them. That is why the main emphasis in managing financial sustainability of an enterprise should be directed to internal factors, that is, those factors which fully depend on the enterprise itself.

Defining internal factors of influence are:

- composition and structure of property and financial resources, including stocks and reserves;
- the amount of paid-up share capital;
- the structure of products or services produced by the enterprise, its share in total solvent demand;
- branch affiliation of the entity. Consequently, the influence of external and internal factors on financial stability of the enterprise may be different, which it is necessary and possible to manage in certain limits.

Basic factors, or factors of level I, are generalizing factors that are the result of the influence of factors II and III and act as a generator of interaction of smaller factors. The basic factors include:

- Stage of the company's life cycle;
- phase of economic development of the system.

Depending on the phase of the economic development of the system will be different rates of production, sales of products, their ratios, as well as the level of enterprise investment in inventories, incomes of the company and the population.

The stage of the company's life cycle is a fundamental factor in determining the overall economic goal of the enterprise, for the achievement of which will be directed all other its strategies (strategy for managing own and borrowed capital, the strategy of managing the volume of activities, financial strategy).

The derivative factors (level II) are the result of the action of the underlying (basic) factors. They include:

- demographic situation;
- social and tax policy of the state;
- average income level of the population;
- general level of stability;
- monetary policy;
- asset and capital management strategy;
- cash flow management strategy.

Factors (level III) are:

level of inflation, level of competition, strategy of risk management, composition and structure of assets. With the help of them, they find out and detail the mechanism of influence on the financial condition of the enterprise factors of the second level.

It should be noted that all of the above-mentioned factors are closely interconnected, but their impact on the financial stability of the enterprise is different, that is, some may have a negative impact, while others have a positive impact [3].

Financial stability of an enterprise is a state of financial resources, in which the financial independence of the enterprise from borrowed funds is achieved, its solvency and stable productivity are ensured. At the same time, both external and internal factors of influence should be taken into account, continuous monitoring of financial stability indicators should be conducted, and the probability of bankruptcy according to different methods should be assessed. The basis for achieving internal sustainability of the enterprise is timely and flexible management of internal and external factors of its activity, the main role in the system of crisis management should belong to the wide application of internal mechanisms of financial stabilization.

REFERENCES

1. Pavlovskaya O.V. Financial analysis: Teaching and methodological sampling for self-study. / O.V. Pavlovskaya, N.M. Pritulak, N.Y. Immortal – K. .: KNEU, 2012. - 388 p.

2. Bilyk M.D. Essence and assessment of the financial state of enterprises / M.D. Bilyk // Finance of Ukraine. - 2005. - No. 3. - P. 117-128.
3. Efimova O.V., Melnyk M.V. Financial analysis from Parity, 4th ed., Correction. and add - M.: Omega-L, 2018. - 451 pp.

UDC 657.658

RESHETNIUK B.S., 1 year student

Scientific supervisor – **DRAGAN O.O.**, Candidate of Economic Sciences

Bila Tserkva National Agrarian University

EQUITY CAPITAL: THEORETICAL ASPECT

A generalization of the economic content of the concept of "equity of the enterprise" is based on the literary sources of domestic scientists. The recommendations and suggestions on improving the system of financial management of the company's own capital are presented and the necessity of efficient use of own resources of the enterprise in the conditions of their limited is determined.

Key words: equity capital, financial position, financial management, share capital, retained earnings, and additional capital.

In the conditions of the volatile current economy, which has created a crisis of non-payment, high cost of credit resources, loss of investor confidence, equity of the enterprise is the main source on which the main financial and investment activity of the enterprise is based. Hence, qualitative financial management in the field of own capital is the key to its successful activity due to the lack of other financial resources.

In tabl. 1 presents a morphological assessment of the concept of "equity capital".

Table 1 – **Morphological assessment of the concept of "equity capital"**

Author	Definition	Keywords
FF Butinets [1, p.317]	Equity - is the total value of the assets of the company that it owns and which is used by it to form its assets	Total cost of the enterprise
OH. Shepherd [2, p. 147]	Financial resources invested by an enterprise for the organization and financing of economic activities things	Financial resources
AA Gorbatenko [3, p. 195]	Capital represents the total amount of funds in monetary, tangible and intangible forms, invested in assets of the enterprise	The funds are invested in the property of the enterprise
Ya.P. Ishchenko [4, p. 147]	Equity - a necessary factor of production-tion, it includes components of debt, retained earnings, preferred shares and ordinary shares	Necessary factor of production
LI Katan [5, p. 147]	Equity - this is a certain expression of financial relations that arise between a joint-stock company (corporation) and other entities of its formation and use.	The expression is financial relations

T.M. Korolyuk [6, p. 6]	Equity - a set of economic benefits in monetary, material and intangible forms, which are involved in the economic process of the business entity without determining the term of return to their owners and able to generate income	Economic benefits without a definite term for the return of their own nicks
O.A. Needed [7, p. 500]	Equity - is the total cost of own funds of an enterprise owned by him on the property rights and used by him to form his assets	Total cost of own funds under enterprises
VV Sopko [8, p. 48]	Equity - is the sum of own funds of the enterprise, obtained as a result of its activity, or from owners (participants) in the form of extracts, purchased shares, shares, etc., or left at the enterprise free of charge	Amount of own funds
AV Khmelevskaya, G.M. Nezboreskaya [9, p. 193]	Equity - is the modified value of the company's debt to its founders in the value of the assets they provide	The value of the acts led

Consequently, each stage in the development of economic thought characterizes different views on equity, but they all agree in one way: equity is associated with the ability to generate income. Most scientists consider the money form of equity capital. Most theoretical definitions of equity capital mainly characterize composition and structure of equity, reflecting the order of calculation of this economic category.

The financial position of the economic entity is considered to be the best when the share of equity capital prevails in the structure of the entire capital of the enterprise. This indicator is conditioned by external factors of the environment of functioning and types of financial and economic activity of the enterprise.

Equity holds special, protective, functions in the company, such as:

1. Independence - a sufficient share of equity capital provides the enterprise with independence in making managerial decisions;
2. long-term self-financing - it is at the expense of own capital that the enterprise is able to finance its activities without a specified term;
3. Risk financing - a sufficient amount of equity allows you to carry out more risky, and therefore more profitable financial activity of the company;
4. Liability to creditors - lending to enterprises that have sufficient equity capital is made on more favorable terms, as the company has its own financial resources to cover its liabilities, so it can be assumed that the creditor's rights are protected in this case;
5. Involvement of investors - an enterprise can be considered more investment-attractive for a sufficient amount of equity, because a potential investor in such circumstances feels more secure, therefore, it makes a decision on investing easier.

Consequently, it can be determined that the company's own capital plays a special role in the functioning of the enterprise, since its sufficient volume indicates the qualitative management of the financial state of the enterprise in the context of limited resources, which enables potential investors to consider such an investment as attractive investment.

Capital is one of the fundamental economic categories, the essence of which has been exploring scientific thought for many centuries. Equity - is the basis for the beginning and continuation of the economic activity of the enterprise, it is an essential and important indicator that characterizes the financial condition of the enterprise. The key to the profitability of any economic entity is the availability and efficient spending of equity capital, which is formed at the expense of its own financial re-

sources, and therefore the amount of equity capital serves as an indicator for external consumers of information on the protection of the rights of creditors and the degree of liability in economic relations.

REFERENCES

1. Butinets F.F. Accounting financial accounting: [textbook] / Ed. FF Buttons; 8th appearance, additional. and processing. - Zhytomyr: Ruta, 2009. - 912 p.
2. Shevchar O. Own capital as a financial source for the operation of the enterprise / O.Vivchar, V. Savarin // Scientific herald of NLTU of Ukraine. - 2009. - Vip. 19.5 - pp. 146-150.
3. Gorbatenko A.A. Features of the formation of own financial resources of enterprises in Ukraine / A.A. Gorbatenko // Economic Bulletin of the Pereyaslav-Khmelnysky GPU named after Gregory Skovoroda. - 2010 - Voip. 15/1. - P. 195-201.
4. Ishchenko Y.P., Galida L.V. Theoretical Basis of Formation of Own Capital of the Enterprise / Ya.P. Ishchenko, L.V. Galid // Scientific Bulletin of Kherson State University. - 2015. - Issue 15. - Part 1. - P. 146-148.
5. Katan L.I. Financial resources of the enterprise and peculiarities of their formation / L.I. Katan // Bulletin of the Dnepropetrovsky State Agrarian and Economic University. - 2014. - No. 6. - P. 38-44.
6. Korolyuk T.M. Accounting of own capital and analysis of its influence on investment attractiveness of joint-stock companies: author's abstract. dis ... BC : special 06/08/06 "Accounting. accounting, analysis and audit" / T.M. Korolyuk - K., 2005. - 22 p.
7. Need O. Own capital of agricultural enterprises: interpretation, classification, structure / O. Needed // Collection of scientific works of Lutsk National Technical University. Economic Sciences. Series "Accounting and Finance". - 2012. - Exp. 9 (33). - Ch. 2 - pp. 498-507.
8. Sopko V.V. Equity capital of joint-stock companies: features of determination and accounting / VV Sopko // Scientific Bulletin of the National Forestry University of Ukraine. - 2007. - Vip. 17.6. - pp. 246-253.
9. Khmelevskaya A.V. Nezboreskaya G.M. Equity according to the attributes of the object of accounting / A.B. Khmelevskaya, G.M. Non-Bourgeois // Sustainable development of the economy. - 2011. - No. 2. - P. 192-194.

УДК 368.9-044.337

КРЯКОВА В.В., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ТКАЧЕНКО К.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Анотація. Розглянуто перспективи розвитку особистого страхування в Україні. Проведено оцінку послуг з обов'язкового та добровільного особистого страхування на прикладі СК «Перша». Запропоновано впровадження закордонного досвіду системи страхування для забезпечення високої якості страхових послуг в Україні.

Ключові слова: особисте страхування; страхове зобов'язання; добровільне страхування; обов'язкове страхування.

Кожного року в Україні стан здоров'я осіб працездатного віку погіршується і кількість економічно активного населення скорочується. Через це важливим постає питання зменшення ризику виникнення подій, які негативно впливають на життя та здоров'я людей. Цього можна досягти заохочуючи використання страхових послуг.

Об'єктом особистого страхування є страховий інтерес певної особи, який полягає в її прагненні отримати майнове забезпечення, пов'язане із життям (смерть, втрата годувальника),

втратою здоров'я, працездатності, виходом на пенсію (за віком чи за станом здоров'я). Особисті немайнові блага, які виступають об'єктом страхування, не мають вартісної оцінки, оскільки стосуються безпосередньо фізичної особи, а не її майна. Тому за договором особистого страхування в разі настання страхового випадку не відбувається компенсація матеріальної шкоди, а мають місце виплати страховика на користь страхувальника чи його родини, які мають характер фінансової допомоги.

Оскільки при особистому страхуванні виконання страхового зобов'язання пов'язане з особистістю чи з обставинами життя застрахованої особи, то умови виконання цього зобов'язання в окремих видах особистого страхування залежать від віку, стану здоров'я, професії особи, що застрахувалася чи від обставин її життя.

Договір особистого страхування є безпосередньою підставою для виникнення зобов'язань з добровільного або обов'язкового страхування.

В Україні особисте страхування зазвичай досить стандартизоване та не передбачає незвичних страхових ризиків. СК «Перша» надає добровільні та обов'язкові страхові види послуг з особистого страхування по своїй території України.

Проте, в деяких країнах не дивлячись на те, що страхування передбачає дотримання чітких умов, іноді виникають досить незвичайні ризики:

1. Незвичайний але небезпечний ризик покривається в Австралії. В цій країні особливу увагу приділяють страхуванню людей від укусу комах та рептилій. Кожного року на даній території сотні людей гинуть від укусів комах. Страхове відшкодування виплачується лише у разі смерті застрахованої особи. Страхова сума – від 10 000 до 45 000 €.

2. Страховим ризиком у США є викрадення інопланетянами. Ризик такої крадіжки людини покривається деякими страховими компаніями. Такі виплати не здійснювалися, проте існування таких ризиків допомагають страховим компаніям здійснювати стабільну фінансову діяльність на ринку.

3. Жителі США можуть не хвилюватися, щодо спадщини. На даному страховому ринку представлено вид ризику,- збереження захисту майнових та фінансових інтересів, якщо при оформленні документів з'явиться претендент на майно (спадщину).

4. Компанія Hullberry Insurance (Амстердам) здійснює страхування ризиків, на випадок якщо особа застрягла в ліфті. Оскільки клаустрофобія в наш час досить розповсюджена і люди все частіше бояться замкнутого простору, то даний страховий ризик набуває все більшої популярності. Страхова сума коливається від – 100 до 180 €.

5. В США також можна застрахуватись від відмови біля вівтаря. Страхове відшкодування в такому разі за умови оформлення такого страхового полісу становить 10 000 \$.

6. Деякі страхові компанії Європи страхують ризик незаслуженого ув'язнення. Довести несправедливість вироку досить складний і трудомісткий процес, але виплата в межах 50 000 € допоможе пережити шок.

Але навіть на такі незвичайні ризики є велика кількість покупців страхових послуг.

Для впровадження закордонного досвіду системи страхування та забезпечення високої якості страхових послуг в Україні необхідно проводити такі заходи:

- вдосконалення економічного механізму державного регулювання надання якісних послуг страхування населенню;
- розширення асортименту та забезпечення якості послуг страхування;
- удосконалення системи страхування на основі світового досвіду;
- створення конкурентоспроможної системи особистого страхування, яка забезпечила б надходження іноземних інвестицій у систему страхування.

Не дивлячись на велику кількість переваг, особисте страхування (особливо добровільне) не є особливо поширеним, тому необхідно розширювати та удосконалювати програми особистого страхування (в т. ч. враховуючи закордонний досвід) для заохочення добровільного страхування громадян та дотримання умов обов'язкового страхування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про страхування»
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. – К.:Товариство «Знання», КОО, 2002.-203 с.
3. Вовчак О.Д. Страхові послуги: навч. посіб. / О.Д. Вовчак. – Л.: Компакт – ЛВ, 2005. – 656 с.

УДК 336.221.2/4(477)

ГАРКУША-ОМЕЛЬЧЕНКО К.С., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **АНДРІЮЩЕНКО О.В.**, викладач екон. дисциплін

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ, ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ТА НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ

Анотація. У науковій роботі сформованосутність та розвиток податкової системи України, принципи її побудови, визначено види податків та їхні характеристики. Розкрито функції та основні напрямки діяльності державної фіскальної служби України. На основі ТОВ «ДОБРОТВОР» досліджено нарахування та сплату податків. Автором визначені основні проблеми податкової системи України та напрями реформування.

Ключові слова: Податкова система, нарахування та сплата податків, Державна фіскальна служба, Податковий кодекс.

Сьогодні податкова система посідає важливе місце в економіці України. Розвиток і зміна форм державного устрою завжди супроводжуються вдосконаленням системи податків, адже вони є платою суспільства за виконання державою її функцій. Держава шляхом встановлення ставок податків та їх видів стимулює чи обмежує розвиток окремих галузей або сфер економіки. Саме податкова система сприяє постійним, стабільним і повноцінним надходженням коштів до бюджету. Тому аналіз функціонування податкової системи набуває великого значення.

Об'єкт дослідження: нарахування та сплата податків на прикладі підприємства ТОВ «ДОБРОТВОР».

ТОВ «ДОБРОТВОР» є платником загальної системи оподаткування, нараховує та сплачує такі податки та внески: податок на прибуток підприємства, податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, військовий збір.

Формули розрахунку податків, внесків та зборів:

1) Податок на прибуток = (Об'єкт оподаткування – Прибуток звільнений від оподаткування) * 18.00 / 100[2]

2) ПДФО = (ЗП – Псп) * 0.18

3) ЄСВ = ЗП * 0.22[5]

4) ВЗ = (ЗП – Псп) * 1.5 %

Аналіз фінансового стану ТОВ «ДОБРОТВОР» показав, що сума господарських коштів з кожним роком зростає, що свідчить про збільшення майнового потенціалу підприємства. Основні фонди зношені у 2015 році на 16%, 2016 та 2017 роках – 14%. На підприємстві основні фонди, протягом аналізуючого періода, оновлюються. Морально застарілі або зношені і непридатні для подальшого використання основні засоби вилучають з товариства. Підприємству потрібно надалі оновлювати основні засоби, замінити частину основних засобів та вводити нові в експлуатацію.

У товариства недостатньо оборотних запасів для покриття боргів. У 2015 та 2017 роках на підприємстві не достатньо ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за короткостроковими зобов'язаннями.

Підприємство не може виконувати довгострокові зобов'язання. Проте підприємство має додаткові резерви підвищення ефективності, але за рахунок залучення позикових коштів. Підприємство має залежність від зовнішніх кредиторів.

Тип фінансової стійкості ТОВ «ДОБРОТВОР» - нестійкий фінансовий стан, тому що запаси і витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат. Товариство фінансово стає. Власний капітал і кошти, залучені на довгостроковій основі, спрямовані на фінансування необоротних засобів, тому для фінансування оборотних активів необхідно звертатися до позикових джерел фінансування.

ТОВ «ДОБРОТВОР» є прибутковим та рентабельним. Товариство найбільш ефективно використовує активи у 2015 та 2016 роках. Ефективне використання власного капіталу, зростання на підприємстві ефективності господарської діяльності, а також зростання ефективності реалізації продукції відбувалося у 2015 році.

Основними проблемами в сфері податкової політики залишаються:

- нестабільність та недосконалість податкового законодавства;
- високий податковий тиск;
- безсистемне та невиправдане надання податкових пільг та звільнень, що звужує базу оподаткування та призводить до нерівномірності податкового навантаження та викривлень структури економіки;
- зростання податкового боргу;
- невідповідність окремих норм діючого податкового законодавства вимогам законодавства ЄС;
- неузгодженість бухгалтерського і податкового обліку;
- несвоєчасне відшкодування ПДВ з бюджету поряд з наявністю численних випадків безпідставного декларування платниками до відшкодування від'ємного значення податку.

Напрямок реформування податкової системи України:

- забезпечення детальної законодавчої регламентації всіх аспектів податкових правовідносин з метою запобігання вирішенню спірних питань на розсуд контролюючих органів;
- забезпечення встановлення остаточного переліку прав, обов'язків і відповідальності як платників, так і контролюючих органів, з метою запобігання розширенню функцій і прав однієї сторони та обмеженню другої;
- формування податкових правовідносин між суб'єктами господарської діяльності і державою на засадах забезпечення рівних умов господарювання для суб'єктів різних форм власності, організаційно-правових форм і видів економічної діяльності.
- скасування неефективних (затратних) податків і зборів;
- запровадження податку на нерухоме майно;
- поступове зменшення частки податку на прибуток підприємств та зростання частки податку з доходів фізичних осіб в структурі податкових надходжень;
- зростання частки місцевих податків і зборів в структурі доходів місцевих бюджетів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України від 28 червня 1996 року, із змінами і доповненнями.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755 – VI, із змінами і доповненнями.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 «Про Державну фіскальну службу України».
4. Положення про Державну фіскальну службу України, Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236.
5. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 зі змінами і доповненнями.

НИКОНЕНКО С.С., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **АНДРІЮЩЕНКО О.В.**, викладач екон. дисциплін

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

РОЛЬ СВОЄЧАСНОГО ТА ЯКІСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПОГ «БІЛОЦЕРКІВСЬКЕ УВП УТОС»)

Анотація: У науковій роботі сформованосуть, мету, функції та завдання аналізу фінансового стану підприємства. Розкрито види та методи фінансового аналізу; інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. На основі підприємства УВП «УТОС» розраховано показники фінансового стану підприємства. Досліджено зарубіжний досвід аналізу фінансового стану підприємства. Проаналізовано фінансовий стан підприємства. Визначено проблеми аналізу фінансового стану. Розроблено перспективи та пропозиції щодо аналізу фінансового стану підприємства.

Ключові слова: фінансовий стан, баланс, фінансові результати, звітність, показники фінансового стану, показники ліквідності, показники платоспроможності, показники ділової активності, показники майнового стану, показники ділової активності, показники фінансової стійкості, показники рентабельності.

У сучасних умовах кожне підприємство повинно чітко орієнтуватись у складному лабіринті ринкових відносин, правильно оцінювати виробничий та економічний потенціал, стратегію подальшого розвитку, фінансовий стан як свого підприємства, так і підприємств-партнерів.

Важлива роль приділяється аналізу фінансової діяльності підприємств. З його допомогою виробляється стратегія й тактика розвитку підприємства, складаються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і працівників.

Фінансовий аналіз навіть найблагополучнішого підприємства є постійною необхідністю, бо не можна вести господарство без аналізу його доходів і витрат.

Об'єктом дослідження є аналіз фінансового стану на прикладі ПОГ «Білоцерківського учбово-виробничого підприємства УТОС».

Оцінку і аналіз фінансового стану ПОГ «Білоцерківського учбово-виробничого підприємства УТОС» розраховують за допомогою таких показників: показники майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, рентабельності, прибутковості, ділової активності на основі фінансової звітності.

В 2016 році відносно до 2015 року зросли основні показники діяльності ПОГ «УТОС»:

- Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 10150 грн. або 12,25%

- Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 10699 грн. або 20,12%.

В 2016 році відносно до 2015 року зменшився чистий прибуток на 1393 грн. або 16,33%.

В 2017 році відносно до 2016 року зросли основні показники діяльності ПОГ «УТОС»:

- Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 42351 грн. або 45,54%;

- Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 29185 грн. або 43,16%;

- Чистий прибуток на 4103 грн. або 57,48%.

Зростання собівартості продукції обумовлене зростанням цін на ресурси та послуги. Внаслідок збільшення виробництва, собівартості реалізованої продукції та наданих послуг, збільшення кількості виготовлення продукції, зріс чистий дохід підприємства.

В 2016 році відносно до 2015 року зменшився чистий прибуток внаслідок збільшення собівартості.

Рентабельність продукції у 2015 році становить 8%, у 2016 – 6%, у 2017 – 7%. У 2015 році, порівняно з 2016 та 2017 роками, цей коефіцієнт найбільший, що свідчить про ефективність реалізації продукції.

Аналіз фінансового стану показав збільшення валюти балансу. На підприємстві достатня кількість активів, які з кожним роком збільшуються. Ізнос основних фондів у 2015 році складає 50%, у 2016 – 51%, у 2017 – 52%. Проводиться оновлення основних фондів та вибуття морально застарілих або зношених і непридатних до використання і ведення в експлуатацію нових матеріальних активів для підвищення ефективності роботи підприємства.

На підприємстві достатньо оборотних запасів для покриття боргів. У 2015–2017 роках у Білоцерківського учбово-виробничого підприємства УТОС достатньо ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями, достатня частка зобов'язань підприємства, яка може бути негайно погашена. Підприємство не тільки може погашати свої короткострокові зобов'язання, але і має резерви для розширення діяльності.

На підприємстві відсутній фінансовий ризик, що свідчить про уникнення банкрутства. У товариства відсутні додаткові резерви для підвищення ефективності. Підприємство забезпечене власними обіговими коштами, що свідчить про підвищення стійкості компанії і про зниження залежності від короткострокових джерел фінансування.

У Білоцерківського учбово-виробничого підприємства УТОС достатньо власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних. Підприємство фінансово стійке і незалежне від кредиторів. Воно повністю фінансується за рахунок власного капіталу. Деяку частину основних коштів та інших позаоборотних активів профінансовано зовнішніми інвесторами.

На підприємстві більш ефективне використання активів у 2015 та 2017 роках ніж у 2016 році. За період 2015–2017 роки, у 2017 році коефіцієнт рентабельності капіталу найвищий, що вказує на більш ефективне використання власного капіталу. Рентабельність діяльності найбільша у 2015 році, що свідчить про ефективність господарської діяльності підприємства. За період 2015–2017 роки, у 2015 році коефіцієнт рентабельності продукції найвищий, що свідчить про ефективність реалізації продукції.

Проблеми формування та розвитку фінансового стану:

- підвищення ефективності функціонування підприємств;
- забезпечення економічного зростання в умовах посилення конкуренції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках;
- нестабільність економіки;
- нестабільність національної валюти;
- нерозвиненість фондового ринку;
- слабкість та неритмічність використанн низки прийомів і методів фінансового аналізу.

Шляхи покращення фінансового стану:

- мобілізація внутрішніх резервів підприємства;
- збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків;
- збільшення виручки від реалізації;
- розробляти нові методи оцінки фінансового стану;
- адаптувати закордонні методики аналізу фінансового стану;
- проводити методичні семінари;
- нормалізувати, стабілізувати, привести до міжнародних норм фінансове та податковезаконодавство;
- удосконалювати інформаційно-методичне забезпечення аналізу та уніфікувати методики форм фінансової звітності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затвердженим наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26 січня 2001 р. № 49/121.

2. Бандурка О. М. Фінансова діяльність підприємства / М. Я. Коробов – К. : ЛИБІДЬ, 2015. – 258 с.

3. Бень Т. Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства : підручник / Довбня С. Б. : 2016. 353 с.
4. Буряк Л. Д. Фінансово-економічний аналіз : навчальний посібник – К. : ВД «Професіонал», 2015. – 528 с.
5. Измайлова К. В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. К. : МАУП, 2015. – 152 с.

УДК 336.717:338.2

СІДОРОВА В.М., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **АНДРІЮЩЕНКО О.В.**, викладач екон. дисциплін

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

КРЕДИТНІ ОПЕРАЦІЇ БАНКУ, РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ

Анотація. В науковій роботі розглянуто теоретичні аспекти здійснення кредитних операцій. Визначено етапи проведення кредитного процесу. Проаналізовано структуру кредитів, наданих банками України. Автором визначені основні проблеми та перспективи розвитку кредитних операцій

Ключові слова. Банківське кредитування, банківські послуги, субординований борг, кредитний процес, фінансові інструменти

Ефективність кредитування на сьогоднішній день - це одне з найважливіших і найактуальніших завдань банківської системи України. Кожній фінансово-кредитній установі саме кредитні операції приносять найбільші доходи і від того, наскільки правильно будуть обрані методи і дотримані умови кредитування, в значній мірі, залежить результат кредитної операції.

Чітке розуміння сутності кредитного процесу та принципів його організації, вміння їх використання на практиці має важливе значення для ефективної діяльності банку, тому кредитування є основною функцією комерційного банку. Всі питання, що пов'язані з банківським кредитуванням, вирішуються позичальником і банком шляхом укладання кредитного договору.

Об'єктом дослідження наукової роботи є кредитна діяльність банків України на прикладі ПАТ «Райффайзен Банк Аваль».

Банк знаходиться за адресою м. Київ вулиця Лескова, буд. 9.

В своїй діяльності керується Конституцією України, законодавчими і нормативно-правовими актами, Статутом і колективним договором.

Предметом діяльності банку є здійснення банківських послуг на підставі банківської ліцензії НБУ, яка видана 05 жовтня 2011 року під реєстраційним номером 10. Здійснення валютних операцій відбувається на підставі банківської ліцензії НБУ, яка видана 05 жовтня 2011 року під реєстраційним номером 10.

Було здійснено оцінку якості кредитного портфеля та визначення динаміки кредитів ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», в залежності від ступеня їх ризику, виходячи з даних наведених у таблиці 1.

**Таблиця 1 – Оцінку якості кредитного портфеля ПАТ
«Райффайзен Банк Аваль»**

Категорія	Значення станом на						
	01.01.2016р.		01.01.2017р.		Відхилення		
	млн. грн.	% до під- сумку	млн. грн.	% до під- сумку	2017/2016		Питома вага
				абс. млн. грн.	в % до бази		
Стандартні	13155441	63	27455122	76,2	14299681	68,5	94,3
Під контро- лем	7282408	34,90	8128322	22,5	845914	4,1	5,6
Субстандартні	206235	1	59210	0,2	-147025	-0,7	-1,0
Сумнівні	201797	1	364424	1,0	162627	0,8	1,1
Безнадійні	36102	0,2	45877	0,1	9775	0,0	0,1

Аналіз таблиці 1 показав, що якість кредитного портфелю банку підвищилась. Так, на 01.01.2017 року питома вага стандартних, субстандартних кредитів та кредитів під контролем зросла на 13,2% і досягла 98,9 % при одночасному зниженні сумнівних і безнадійних боргів. Також слід відзначити, що темпи приросту стандартних кредитів перевищують темпи приросту кредитного портфеля в цілому. Це дозволило ВАТ "Райффайзен Банк Аваль" підвищити ефективність кредитної політики.

Аналіз основних показників діяльності показав, що регулятивний капітал у 2015 році становив 6081857 тис. грн., у 2016 році – 7896958 тис. грн., у 2017 році – 9634759 тис. грн..

У 2015-2017 рр. банк був здатен своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що впливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру; спроможний захистити кредиторів і вкладників від непередбачуваних збитків, яких може зазнати у процесі своєї діяльності залежно від розміру різноманітних ризиків; здатен забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань за рахунок високоліквідних активів. У банку були збалансовані строки і суми ліквідних активів та зобов'язань банку. Банк мав мінімальний кредитний ризик, що виникає внаслідок невиконання окремими контрагентами своїх зобов'язань та мінімальний кредитний ризик за окремим контрагентом або групою пов'язаних контрагентів.

У 2015-2016 рр. банк мав високий ризик, який виникає під час здійснення операцій з інсайдерами, що може призвести до прямого та непрямого впливу на діяльність банку. У 2017 р. проводилися вигідні для банку операції з інсайдерами.

При дослідженні даної теми виявлені такі проблеми банківського кредитування, а саме:

- високий ризик, який пов'язаний з механізмом надання і погашення банківських кредитів;
- недостатній розвиток лізингових послуг, які надаються комерційними банками;
- неналежне державне регулювання ринку кредитування;
- існуючі недоліки у сучасних системах оцінки кредитоспроможності позичальників;
- відсутність майна під заставу;
- значна частка низькоякісних кредитів у портфелях банків;
- дефіцит позикового капіталу.

Під час дослідження теми були виявлені такі шляхи вирішення проблем кредитування:

- розширення ринку банківського кредитування;
- формування системи кредитної кооперації;
- сприяння використанню нових кредитних продуктів у банківській, у тому числі й в кооперативній, кредитній системі;
- розвиток системи гарантування повернення кредитів шляхом створення спеціального гарантійного фонду;
- запровадження нових фінансових інструментів;
- створення систему інформаційного забезпечення кредитування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності / А. М. Герасимович, М. Д. Алексе-єнко – К. : КНЕУ, 2015. – 599 с.
2. Дмитренко М. Г. Управління фінансами комерційних банків : навч. посібник – Черкаси, 2014. – 175 с.
3. Кириленко В. В. Кредитна політика комерційного банку. Банківська справа – 2015. - №2. – С. 29-33
4. Кіреєв К. М. Проблеми забезпечення якісного розвитку банків України. Статистика України – К., 2014. – №1. – С. 76-80
5. Лагутін В. Д. Кредитування : теорія і практика: навч. посібник –К.: Знання, 2014. – 215 с.

УДК 336.221:631.11

ШЕСТОПАЛ А.О., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **АНДРІЮЩЕНКО О.В.**, викладач екон. дисциплін

Технологіко-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. У науковій роботі розглянуто систему податкового навантаження на сільськогосподарські підприємства України: ставки податку, механізми та види податків, які повинні сплачувати сільськогосподарські підприємства. Досліджено теперішній стан системи оподаткування сільськогосподарських підприємств та наслідків підвищення податкового тягаря для платників IV групи єдиного податку.

Ключові слова: єдиний податок, аграрний сектор, сільське господарство, оподаткування.

Аграрний сектор відіграє важливу роль в економіці України. Агропромисловий комплекс є одним із вагомим важелем подальшого економічного розвитку держави, в де налічують майже третину основних виробничих фондів, виробляється понад 20% ВВП та третина національного доходу.

Об'єкт дослідження: Товариство з обмеженою відповідальністю сільськогосподарське підприємство «Володар». ТОВ СП «ВОЛОДАР» є платником спрощеної системи оподаткування, нараховує та сплачує такі податки та внески: єдиний податок, орендну плату за земельні ділянки, податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, військовий збір.

Розмір фіксованого сільськогосподарського податку в 2015 році обчислювався за формулою:

Фіксований сільськогосподарський податок = $Pr \cdot Gr \cdot X/100 + Ps \cdot Gc \cdot X/100 + Pp \cdot Rp \cdot X/100 + Pb.n \cdot Gb.n \cdot X/100$

Єдиний податок обчислюється за формулою:

Єдиний податок = $Pr \cdot Gr \cdot X/100 + Ps \cdot Gc \cdot X/100 + Pp \cdot Rp \cdot X/100 + Pb.n \cdot Gb.n \cdot X/100$

[2]

Аналіз фінансового стану ТОВ СП «Володар» показав, що сума господарських коштів з кожним роком спадає, що свідчить про зменшення майнового потенціалу підприємства. Зношення основних засобів щорічно зростає: у 2015 році становить 20%, у 2016 році – 23%, у 2017 році – 26%. Підприємству потрібно вжити заходів, щодо їх оновлення та збільшення інвестицій підприємства у власні необоротні активи. Коефіцієнт вибуття більший коефіцієнта оновлення. Це означає – звужене відтворення основних фондів. Чим більший коефіцієнт вибуття основних фондів, тим менше термін служби елементів основних фондів і навпаки.

На підприємстві достатньо оборотних запасів для покриття боргів. Частина поточних зобов'язань може бути погашена не тільки за рахунок грошових коштів, але й за рахунок очікуваних фінансових надходжень. Проте, показники абсолютної ліквідності вказують на неможливість підприємства негайно погасити поточні зобов'язання. Перевищення обігових коштів над короткостроковими зобов'язаннями це означає, що підприємство не тільки може погасити свої короткострокові зобов'язання, але і має резерви для розширення діяльності. Підприємство платоспроможне і не залежить від зовнішніх джерел фінансування та від залучених коштів.

Тип фінансової стійкості ТОВ СП «Володар» - нестійкий фінансовий стан, тому що концентрація власного капіталу зростає, що вказує про фінансову сталість підприємства. Фінансова залежність підприємства знижується. Незважаючи на значний рівень фінансового ризику - на підприємстві достатньо власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних. Динаміка руху коефіцієнта рентабельності активів свідчить про більш ефективне використання активів підприємства в 2015 та 2017, в 2016 році підприємство було нерентабельне. Протягом аналізованого періоду, у 2017 році підприємство має найвищі показники рентабельності, що говорить про більш продуктивне використання власного капіталу, зростання на підприємстві результативності господарської діяльності та збільшення реалізованої продукції підприємства.

Основними недоліками сільськогосподарських підприємств є:

- проблеми розвитку сільських територій, оскільки на сьогодні, на жаль, населення цих територій працевлаштоване переважно у сільському господарстві і не має вибору щодо працевлаштування в інших сферах, окрім як виїхати з села.

- проблема забезпеченості трудовими ресурсами. При досить великій кількості працівників, що залишилися працювати на підприємствах після структурних перетворень їх продуктивність праці знизилася.

- сезонність та залежність від погодних умов. Сьогодні постає проблема глобального потепління та змін у кліматичних умовах.

- глобалізація економіки також, розширені ринки збуту та можливість продавати продукцію по світовим цінам.

З метою досягнення максимальної ефективності реформування податкової системи, у механізм оподаткування сільськогосподарських підприємств України включено ряд суттєвих правових та регулятивних аспектів, що вимагають детального роз'яснення для суб'єктів господарювання, а саме:

- наявність ринку землі. Власники землі повинні мати повну владу над своїм майном, тобто земля повинна стати товаром, що має вільний обіг і має не номінальну, а реальну цінність.

- підтримка сільського населення. На сьогодні потреби сільського населення, оскільки воно живе далі від органів влади, ніж міське, а також менш платоспроможне, не досліджуються і тим паче не задовольняються, в порівнянні з ситуацією в містах.

- режим оподаткування сільськогосподарства. Оподаткування повинне бути таким як і для іншої промисловості, з пільговим режимом тільки для малих підприємств. Це забезпечить більш активну економічну діяльність сільськогосподарських підприємств, адже існуючий єдиний податок ніяк не стимулює підприємства до ефектної діяльності.

- державне регулювання сільського господарства. Державне регулювання повинне полягати у встановленні прозорих правил, а не заважати функціям ринку або накладати надмірно високі бар'єри для дій учасників відносин у сільському господарстві та у сільській місцевості.

- диверсифікація господарської діяльності на сільських територіях.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України).
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755 – VI (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України).

3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України).
4. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України).
5. Лекарь С. Особливості розвитку податкової політики в Україні на сучасному етапі / Економіст: - 2017. – 7 с.

УДК 338.2:336.226

ПІНЧУК А.С., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **АНДРІЮЩЕНКО О.В.**, викладач екон. дисциплін

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

ЕКОНОМІЧНА СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Анотація. У науковій роботі сформовано сутність та розвиток прямих податків, їх значення, класифікація та види (податок на прибуток підприємств та податок на доходи фізичних осіб). На основі ТОВ «ГУМАТЕХ» досліджено нарахування та сплата прямих податків. Автором визначені основні проблеми прямого оподаткування в Україні та напрями реформування.

Ключові слова: Прямі податки, нарахування та сплата прямих податків, Податковий кодекс, пряме оподаткування.

Дослідження прямого оподаткування підприємств є досить важливим тому, що ці податки стягуються безпосередньо з доходів і майна платника. Прямі податки впливають на ціну продажу, дохід від реалізації та собівартість продукції, операційний та чистий прибуток підприємств, платоспроможність та фінансову стійкість підприємств, інвестиційну діяльність, конкурентоспроможність продукції та інше.

Також за допомогою прямого оподаткування держава може впливати на підприємницьку діяльність. Так країна може надавати пільги в оподаткуванні підприємствам певної галузі, щоб стимулювати їх розвиток.

Нарахування та сплата прямих податків регламентується Податковим кодексом.

Об'єктом дослідження є нарахування та сплата прямих податків підприємствами на прикладі ТОВ «ГУМАТЕХ».

ТОВ «ГУМАТЕХ» нараховує та сплачує такі прямі податки: податок на прибуток підприємств та податок на доходи фізичних осіб.

Податок на прибуток підприємств ТОВ «ГУМАТЕХ» нараховує та сплачує щорічно, податок на доходи фізичних осіб – щоквартально.

Прямі податки ТОВ «ГУМАТЕХ» сплачує за такими формулами:

Податок на прибуток = (Об'єкт оподаткування – Прибуток звільнений від оподаткування)

* Ставка ПДФО

$$\text{ПДФО} = (\text{Заробітна плата} - \text{Податкова соціальна пільга}) * \text{Ставка податку на прибуток підприємств} \quad [1]$$

При створенні механізму прямого оподаткування досить складно уникнути помилок, тим паче досить молодій країні, у якої недостатньо власного досвіду.

Основними недоліками у податковій системі, які впливають на справляння податку на прибуток підприємств є:

- безконтрольне, не обгрунтоване надання економічно пільг по податку на прибуток;
- значне податкове навантаження;
- складний порядок справляння податку,
- заниження податку;
- складність адміністрування та контролю за сплатою даного виду податку тощо.

Також існує ряд проблем, які впливають на сплату податку на доходи фізичних осіб:

- не повна база оподаткування ПДФО;
- негнучкість національної системи оподаткування ПДФО та її низька ефективність;
- система оподаткування не враховує досвід країн ЄС;
- відсутність прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб;
- низький рівень податкової культури;
- високий рівень корупції в сфері оподаткування;
- загальноприйнята практика ухилення від сплати ПДФО;
- практично відсутня практика впровадження заходів щодо легалізації доходів громадян у тіньовому секторі економіки.

Система прямого оподаткування потребує переорієнтації з переважно фіскального спрямування на поєднання фіскальної, регулюючої та стимулюючої складових.

Необхідно щоб збільшення виробництва призводило до зменшення податкового навантаження, а збільшення доходів бюджету відбувалося за рахунок збільшення прибутку суб'єктів господарювання.

Кожен з податків повинен стимулювати фізичних та юридичних осіб до підвищення діяльності. Це головні умови до здійснення повноцінної реформи прямого оподаткування в Україні.

Для здійснення ефективної податкової реформи необхідно:

- зменшити податкове навантаження на суб'єкти оподаткування завдяки поступовому зниженню податкових ставок та розширенню баз їх оподаткування;
- збільшити податкову базу, що доцільно проводити зі значної кількості ефективних податків;
- покращити систему податкового адміністрування податків і зборів, забезпечити її прозорість;
- здійснити помірне зниження і рівномірність розподілу податкового навантаження між платниками залежно від виду діяльності;
- удосконалити систему податкового контролю, яка запобігала б ухиленню платниками сплати податкових платежів;
- зменшити й ефективно використовувати податкові пільги (зниження загальної кількості податкових пільг сприятиме формуванню справедливої податкової системи);
- створити умови для активізації інвестиційних та інноваційних процесів у пріоритетних галузях економіки (збільшення кількості інвестицій у господарську діяльність підприємств розширить масштаби їх діяльності та доходи суб'єктів господарювання).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Податковий кодекс України №2755-VI за редакцією від 10.09.2017
2. Андрущенко В.Л. Податкова система : навчальний посібник – Київ : Центр навч. літ., 2016. – 416 с.
3. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
4. Лекарь С. Особливості розвитку податкової політики в Україні на сучасному етапі / Економіст : - 2017. – 7 с.
5. Шемшученко Ю.С. «Юридична енциклопедія».

ПІЛЬКЕВИЧ К.О., магістрант

Науковий керівник – **БАБИЦЬКА О.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ІНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено інституційне середовища забезпечення інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств у частині рамкових нормативно-правових актів. Вивчено стан реалізації інновацій у сільському господарстві України. З'ясовано стримуючі чинники реалізації інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки. Обґрунтовано напрями інвестиційно-інноваційного розвитку сільського господарства з урахуванням особливостей його розвитку.

Ключові слова: аграрний сектор, інноваційна діяльність, проект.

Відомо, що будь-яка діяльність повинна мати інституційне підґрунтя до її забезпечення. Не виключенням є й інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств. У цілому, інституційне забезпечення інноваційної діяльності розглядають як сукупність державних та недержавних інституцій, які нормативно забезпечують правові, організаційні та економічні параметри, що потребують регулювання в процесі реалізації інноваційної діяльності [1]. До основних законодавчих актів з формування інституційного забезпечення інноваційної діяльності в Україні відносять Постанову Верховної Ради «Про концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України», Закони України «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» та ін. [2].

Так, відповідно до ст. 3 Закону України «Про інноваційну діяльність» головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових засад формування, розвитку й ефективного використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва й реалізації нових видів конкурентоспроможної продукції. Ключовими положеннями державного регулювання інноваційної діяльності визначено формування й реалізація інноваційних програм на державному та місцевому рівнях; створення нормативно-правової бази та економічного механізму забезпечення інноваційної діяльності; фінансова підтримка виконання інноваційних проектів; економічне стимулювання фінансово-кредитних установ, що кредитують суб'єктів з виконання інноваційних проектів; встановлення пільгового оподаткування підприємств, що здійснюють інноваційну діяльність; підтримка функціонування й розвитку сучасної інфраструктури забезпечення інновацій тощо [3].

Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» визначено, що одним із стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності на 2011-2021 рр. є технологічне оновлення та динамічний розвиток агропромислового комплексу [2]. Проте, одним із важливих аспектів інституційного забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки є відсутність у рамкових законах окремих положень, котрі враховують особливості розвитку суб'єктів і фінансування об'єктів інноваційної діяльності аграрного сектору. Зокрема, неврегульованим залишається питання саме інноваційного розвитку аграрного сектору, адже в Законі України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» зазначено, що фінансування наукових досліджень з проблем соціального розвитку села та агропромислового виробництва здійснюється в основному за рахунок державного бюджету [2]. На нашу думку, суперечність діючих нормативних актів призвели до їх низької ефективності, а окремі положення не відповідають сучасним світовим тенденціям та потребують удосконалення.

Ведучи мову про світову модель розвитку інновацій, слід зазначити, що співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями, яке здійснюється відповідно до «Концепції планування, залучення, ефективного використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги та співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями» дає змогу реалізовувати в Україні проекти міжнародної технічної допомоги [4]. Станом на 01.01.2019 р. триває робота над упровадженням 252 проектів, 4 з яких припадає на аграрний сектор, зокрема: «Розвиток молочного бізнесу в Україні» (термін виконання – до 2021 р.), «Український проект бізнес-розвитку плодоовочівництва» (до 2021 р.), «Програма підтримки аграрного і сільського розвитку в Україні» (до 2020 р.) та «Кредитування сільськогосподарських виробників» (до 2020 р.) [5]. Отже, лише 1,6% усіх проектів припадає на аграрний сектор економіки.

Крім того, у Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року [4] зазначено, що недостатнє стимулювання впровадження інноваційних технологій та інвестицій в агропромислове виробництво стримує розвиток сільського господарства [79]. Так, за даними Державної служби статистики України, у 2017 р. кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок у сільському господарстві, знизилась проти 2010 р. майже вдвічі і становила 7,5 тис. осіб. Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП аграрного сектору економіки в середньому за 2010-2017 рр. становила менше 0,3%, у той час як сільськогосподарська галузь забезпечує понад 10 % загального обсягу ВВП країни [6].

Зважаючи на це, серед основних напрямів інвестиційно-інноваційного розвитку сільського господарства України вбачаємо: створення правових, економічних та організаційних умов для розвитку сільського господарства й сільських територій; забезпечення державної підтримки програм розвитку агропромислового комплексу; розвиток соціальної та інженерної інфраструктури у сільській місцевості; розгортання системи банківського кредитування на селі та сільськогосподарської кооперації; впровадження з урахуванням принципів районування науково обгрунтованої системи землеробства, запровадження ефективних і ощадливих сівозмін, упровадження новітніх досягнень аграрної науки; забезпечення пріоритетного розвитку племінного тваринництва та елітного насінництва [7]. У разі забезпечення позитивних рішень стосовно представлених вище питань можливим є перехід аграрного сектору економіки на інноваційну модель розвитку, яка зумовить впровадження заходів по модернізації виробництва, підвищенню конкурентоспроможності та зменшити вплив світової кризи на розвиток економіки країни в цілому тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України: Постанова Верховної Ради України від 13 липня 1999 р. № 916 – XIV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/916-14>
2. Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
3. Про інноваційну діяльність: закон України: від 04.07.2002 № 40-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
4. Сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
5. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
6. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Уркевич В.Ю. Правові питання інноваційного розвитку агропромислового комплексу України / В.Ю. Уркевич // Економіка та право. – 2013. – № 3. – С. 17-19.

КІБАЛЕНКО О.С., студентка 5 курсу
Науковий керівник – ПОНЕДІЛЬЧУК Т. В., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Анотація: дослідивши сутність поняття «економічна ефективність», встановлено, що під ефективністю слід розуміти економічну категорію, яка відображає виробничі відносини щодо економії сукупних затрат уречевленої та живої праці на отримання кінцевого позитивного результату. Доведено, що підвищення економічної ефективності будь-якого суб'єкта господарювання відіграє визначну роль у його діяльності, тому існує потреба постійного контролю та пошуку шляхів її зростання.

Ключові слова: ефективність, виробництво, підприємство, ефективність виробництва, економічна ефективність, витрати, управління,

Важливим стратегічним завданням на етапі розвитку підприємства будь-якої галузі є досягнення належного рівня його економічної ефективності як основи його конкурентоспроможності на сучасному ринку. Дієвий вплив на результат здійснюють різноманітні зовнішні та внутрішні фактори, які залежать від виду діяльності підприємства та галузі, у якій воно її проваджує.

Ефективність є однією з головних характеристик результативності управління діяльністю підприємства, що зумовлює необхідність її детального вивчення. Забезпечення ефективності напряму пов'язано з його оцінюванням. Розв'язання питань підвищення та підтримки ефективності управління діяльністю підприємства неможливо без комплексного оцінювання її рівня.

Питання трактування економічної ефективності на сучасному етапі розвитку відносин як ключової категорії в економічній науці і практиці зумовлює необхідність визначення її сутності та змісту.

Економічна ефективність – це отримання максимально можливих благ від наявних у розпорядженні ресурсів. Проблемою економічної ефективності найчастіше є проблема вибору, що стосується того, що, як і яким чином проводити, як розподіляти ресурси, капітал і прибуток.

Як економічна категорія ефективність має різновиди, зокрема:

- економічна ефективність, що відображає відповідність витрат і результатів діяльності підприємства цілям та інтересам його учасників у грошовій формі;
- соціальна ефективність, що відображає відповідність витрат і соціальних результатів діяльності підприємства цілям і соціальним інтересам суспільства;
- екологічна ефективність, що відображає відповідність витрат і екологічних результатів інтересам держави й суспільства.

Від рівня економічної ефективності багато в чому залежить вирішення низки соціально-економічних завдань, таких як підвищення рівня життя населення, швидке зростання економіки, вдосконалення умов праці та відпочинку, зниження рівня інфляції.

Відповідно, економічна ефективність підприємства визначається основними факторами:

- 1) запровадження максимально досяжних економічних цілей, орієнтованих на весь потенціал підприємства;
- 2) виявлення змін, необхідних для повного розкриття потенціалу підприємства;
- 3) проведення необхідних змін, досягнення поставлених стратегічних цілей.

Об'єктивна оцінка ефективності діяльності підприємства має винятково велике значення, оскільки характеризує успішність менеджменту підприємства, формує його імідж, сприяє доступу на ринки капіталу й обґрунтовує доцільність інвестицій. У цих умовах уміння менеджмен-

ту оцінити потенціал підприємства та визначити шляхи його реалізації з максимальною ефективністю є головним завданням. Підвищення економічної ефективності будь-якого суб'єкта господарювання відіграє визначну роль у його діяльності, тому існує потреба постійного контролю та пошуку шляхів її зростання.

Під час здійснення контролю ефективності діяльності підприємства необхідно постійно аналізувати показники фінансово-господарської діяльності, визначати місце підприємства на ринку та шукати можливості для його подальшого розвитку з урахуванням усіх факторів впливу.

Отже, розглянувши сутність економічної ефективності, встановили, що на її результативність впливає низка позитивних і негативних факторів. Позитивні – це такі фактори, вплив яких покращує показники діяльності підприємства, а негативні – навпаки. До шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства відносять сукупність конкретних заходів як в технічному, організаційному, так і соціально-економічному напрямках діяльності, адже тільки тоді за їх допомогою можна буде досягти поліпшення якості та конкурентоспроможності продукції підприємства й економії їхніх ресурсів.

Підвищення економічної ефективності діяльності суб'єкта господарювання залежить не лише від зовнішніх чинників та факторів впливу але й від стратегії розвитку самого підприємства, його ефективної системи менеджменту на усіх рівнях.

Таким чином, ефективність виробництва (діяльності) підприємства – це комплексне поняття, що відбиває кінцеві результати використання ресурсів за певний проміжок часу, головною ознакою якого може бути необхідність досягнення мети виробничо-господарської діяльності підприємства з найменшими витратами суспільної праці або часу.

Успішна реалізація стратегії розвитку підприємства передбачає здійснення результативної, ефективної та конкурентоспроможної господарської діяльності.

Проблема підвищення ефективності виробництва та діяльності підприємства в цілому полягає в забезпеченні максимально можливого результату на кожен одиницю затрачених трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Основні чинники підвищення ефективності роботи підприємства полягають в підвищенні його технічного рівня, вдосконаленні управління, організації виробництва і праці, зміні обсягу та структури виробництва, поліпшенні якості природних ресурсів тощо. Лише вміле використання всієї системи названих чинників може забезпечити достатні темпи зростання ефективності виробництва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, практика, аналіз: [монографія] / В.Г. Андрійчук .- К.:КНЕУ, 2005. - 292 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / І.М. Бойчик. – [2-ге вид.]. – К.: Атіка, 2007. - 528 с.
3. Економіка підприємства: [підручник] / За заг. Редакцією С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2011. - 451 с.

УДК 331.1

ПЕТРЕНКО А.В., магістрант

Науковий керівник – **ПОНЕДІЛЬЧУК Т. В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МОТИВАЦІЯ, ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ

Анотація: Розглянуто теоретичні основи розуміння сутності продуктивності праці. Було розглянуто і проаналізовано роль мотивації, як один із способів підвищення продуктивності праці персоналу.

Ключові слова: підприємство, продуктивність, продуктивність праці, мотивація праці, персонал підприємства.

Питанням підвищення рівня продуктивності праці належить важлива роль серед проблем, пов'язаних з відновленням економіки України, оскільки від цього показника та його динаміки різною мірою залежать і інші показники ефективності господарської діяльності підприємства (собівартість продукції, чисельність працівників, рівень оплати праці тощо). Низький рівень мотивації персоналу часто є обмежуючим причиною, яка не дозволяє підприємству реалізувати свої можливості і знижує рівень продуктивності праці. Це пояснює підвищення інтересу до проблем мотивації персоналу і, залежності продуктивності праці від мотивації персоналу [3].

Мотивація – це постійний процес спонукання людини до праці, що передбачає використання мотивів поведінки людини для досягнення особистих цілей або цілей організації. Отже, мотивація отримала одне з провідних місць у системі управління персоналом і являє собою опосередковане управління, непряме, яке здійснюється через інтереси працівників з використанням специфічних методів та форм забезпечення їх зацікавленості до праці, задля досягнення високих результатів на індивідуальному рівні та в цілому підприємства. Мотивація персоналу, займаючи одне з центральних місць в управлінні персоналом є також одним із головних чинників підвищення продуктивності їхньої праці [2].

В процесі мотивації виділяють такі основні етапи:

- виникнення потреб;
- розробка стратегії і пошук шляхів задоволення потреб;
- визначення тактики діяльності і поетапне її здійснення;
- задоволення потреб й одержання матеріальної чи духовної винагороди.

Провідна роль у процесі мотивації належить потребам людини, які можуть розглядатися як сукупність трьох основних груп: матеріальних, трудових і статусних. Тому й мотивацію правомірно розподілити на матеріальну і нематеріальну (трудова, статусна) [2].

Під матеріальною мотивацією розуміють прагнення достатку, певного рівня багатства, матеріального стандарту життя, що являє собою систему матеріальних стимулів праці (заробітна плата, премії, відпускні та інші) метою є забезпечення співвідношення винагороди працівників з кількістю і якістю виконаної ними праці. Прагнення людини до поліпшення свого добробуту зумовлює потреба збільшення трудового внеску, отже, і збільшення кількості, якості та продуктивності праці [1].

Але прийоми матеріальної мотивації, досягнувши значного поширення, у зв'язку з науково технічним прогресом, піднесенням рівня добробуту і освіти людей, починають слабшати. Люди починають звертати увагу і на інші фактори підвищення ефективності праці. Практика господарювання свідчить, що роль нематеріальних мотивів та стимулів постійно зростає [2].

Не менш важлива роль у практиці управління персоналом займають статусні мотивації, які насправді є внутрішньою рушійною силою поведінки, пов'язаної з прагненням людини зайняти якомога вищу посаду, виконувати престижнішу, відповідальнішу роботу, працювати у сфері яка вважається престижною, значущою для суспільства. Проте існує й інший бік статусної мотивації, оскільки статус людини визначається не тільки її місцем у суспільстві. Людині притаманне прагнення до лідерства в колективі, до якомога вищого неофіційного статусу. Отже суть статусної мотивації часто пов'язана із прагненням людини бути визнаним фахівцем своєї справи, неофіційним лідером, користуватися авторитетом [5].

Нематеріальна мотивація направлена на підвищення лояльності співробітників до підприємства одночасно із зниженням витрат на компенсацію таким працівникам їх трудовитрат. Традиційно виділяють чинники нематеріальної мотивації, що не потребують інвестицій з боку підприємства і чинники, що потребують інвестицій. Слід зауважити, що важливим поштовхом до використання нематеріальної мотивації є обмеженість фінансових можливостей підприємств та потреба постійного скорочення витрат, в тому числі і на мотивацію працівників.

Прийнято вважати, що найголовнішим чинником, що визначає рівень продуктивності праці є матеріальне стимулювання працівників підприємства. Та слід звертати увагу і на

соціальну складову працівника, тому що із збільшенням розміру заробітної плати задоволеність від грошей з часом знижується і на перше місце виступають соціальні та емоційні інтереси персоналу. Однієї лише заробітної плати недостатньо для ефективного стимулювання працівників. Персонал, незадоволений умовами праці, соціально-психологічним кліматом в колективі, культурою організації, не буде зацікавлений працювати заради вигоди та добробуту підприємства, що в свою чергу, призведе до втрати конкурентоспроможності підприємства та негативно вплине на динаміку економічного росту країни в цілому[4].

Очевидно, що для успішної діяльності будь-якого підприємства є необхідність використання методів як матеріальної, так і нематеріальної мотивації персоналу. Механізми мотивації, що існують на сьогоднішній день, далекі від ідеалу, але вони дієві і продовжують активно використовуватися на практиці.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / І.М. Бойчик. – [2-ге вид.]. – К.: Атіка, 2007. - 528 с.
2. Гетьман О.О. Економіка підприємства: [навчальний посібник] / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – К.: Центр учбової літератури, 2010. — 488с.
3. Економіка підприємства: [підручник] / За заг. Редакцією С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2011. - 451 с.
4. Сизоненко Віктор Онисимович. Сучасне підприємництво: [довідник.] — К. : Знання-Прес, 2007. — 440с
5. Шаповал О.Ф. Економіка підприємства: [навч. посіб. для дистанц. навчання] / О.Ф Шаповал. - Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". — К. : Університет "Україна", 2008. — 213с.

УДК 336.74 «19» - 043. 86

БАЛЦЬКА Н.І., студентка 1 курсу
Науковий керівник – **РИБАК Н.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕВОЛЮЦІЯ ГРОШЕЙ В ХХ СТОЛІТТІ

Анотація. Досліджується роль сучасних грошей без власної вартості і зв'язку із золотом, які дозволяють розвивати грошово-кредитні відносини і реалізацію виробленого в країні ВВП.

Ключові слова: золотий стандарт, девізний стандарт, масштаб цін, товарні гроші, кредитні гроші, електронні гроші.

Гроші - одне із самих найвагоміших винаходів людської думки. Не будучи ніякою цінністю, вони служать мірилом вартості всіх речей, які нас оточують і володіють здатністю «перетворюватися» в будь-яку з них.

Припинення розміну банкнот на золото, тобто так звана « криза золотого стандарту» відбулося на початку ХХ ст. Причиною стало те, що із зростання масштабів товарного виробництва золота було вже недостатньо для виконання функції засобу обігу. Надмірна емісія грошей призводила до зменшення запасів золота в країні, внаслідок його відпливу за кордон. Постає потреба постійного та ефективного контролю за грошовим обігом з боку держави та потреба в заміні золота на більше ефективний стандарт.

Після Генуезької конференції (1922 р.) поряд із золотом, міжнародним платіжними засобом, функцію засобу обігу та платежу виконували і інші валюти провідних країн світу. Цей принцип отримав назву золото - девізного стандарту.

Остаточного краху ця система зазнала під час економічної кризи 1929-1933 рр., яка ознаменувала крах ринкової системи, заснованої на вільній конкуренції та ціноутворенні. Поступово посилювався та якісно розвивався штучний характер масштабу цін.

Роль загального еквівалента дедалі більше закріплюється за кредитними грошима, які перебирають на себе більшість функцій товарних грошей, та стають дедалі популярнішими. Суперечності між функціями грошей є також причиною їх еволюції

Сьогодні гроші диверсифікуються, буквально на очах множаться їх види. Новим етапом еволюції грошей стала поява "електронних грошей". Це абсолютно нова та розвинена система грошового обігу, яка за допомогою нових комп'ютерних систем та систем зв'язку дозволяє легко переводити кошти з одного рахунку на інший та проводити різноманітні грошові операції.

УДК330.322-027.63(477)

КОКАРЕВА Д.С., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **ЗАДОРЖНА Р.П.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Анотація. У статті проаналізовано рівень залучення іноземних інвестицій в українську економіку, що сприяє розвитку національної економіки в цілому, що є стимулом для активізації підприємницької діяльності. Обґрунтовано необхідність пошуку нових сучасних підходів до створення сприятливого інвестиційного середовища в українській економіці.

Ключові слова: інвестиційне середовище, інвестор, галузева структура інвестицій, іноземні інвестиції, національна економіка.

В Україні іноземні інвестиції наразі є однією з передумов розвитку національної економіки та важливим показником умов підприємництва, тому необхідно зосередитися на питаннях іноземних інвестицій. Особливої гостроти проблеми іноземного інвестування набувають саме зараз, коли українське суспільство, а не тільки національна економіка, опинилося в стані загострення та поглиблення кризових явищ.

На поточному етапі головним завданням для України є створення сприятливих умов для інвесторів. Важко робити довгостроковий інвестиційний прогноз, але можна говорити про чинники, від яких залежатиме обсяг інвестицій. Якщо процес ефективних реформ продовжиться, він стане важливим аспектом привабливості для іноземних інвесторів.

Економічна активність іноземних інвесторів в Україні незначна. Так, у 2017 р. в економіку України іноземними інвесторами з 76 країн світу було вкладено 1,730,4 млн. дол. США прямих інвестицій (власний капітал) [1].

Обсяг залучених з початку інвестицій прямих іноземних інвестицій (статутний капітал) в економіку України на кінець 2017 р. склав 39144,0 млн. дол. США. Інвестиції вкладаються у вже розвинуті сфери економічної діяльності.

Серед ключових країн-інвесторів – Кіпр - 25,6%, Нідерланди - 16,1%, Російська Федерація - 11,7%, Великобританія - 5,5%, Німеччина - 4,6%, Віргінські острови (Великобританія) - 4,1%, Швейцарія - 3,9. %. Обсяг капітальних інвестицій підприємств України у 2017 р. склав 412,8 млрд. грн., що на 22,1% більше обсягу капітальних вкладень за відповідний період 2016 р.

Провідними сферами економічної діяльності за обсягами розвитку капітальних інвестицій у 2017 році залишаються:

- промисловість - 33,1%;
- будівництво - 12,3%;

- сільське, лісове та рибне господарство - 14,0%;
- інформаційні та телекомунікаційні - 4,1%;
- оптова та роздрібна торгівля, ремонт автомобілів - 7,0%;
- транспортна, складська, поштова та кур'єрська діяльність - 8,7%;
- державне управління та оборона, обов'язкове соціальне страхування - 7,4%.

У рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності (GIC) 2017/2018 Україна поліпшила своє становище на 4 пункти і посіла 81 місце з 137 країн, що досліджувалися (у GIC 2016/2017 – 85-е місце серед 138 країн) [2, с. 78].

З метою поліпшення умов для здійснення інвестицій в Україні актуальним на сьогодні є питання вдосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату та формування основи збереження та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Низку позитивних кроків у цьому напрямі вже здійснено:

1. Сьогодні в Україні створено правову базу для інвестування та розвитку державно-приватного партнерства.

2. На території України до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, тобто забезпечуються рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами.

3. Міжурядові угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій з більш ніж 70 країнами світу, підписані та ратифіковані Верховною Радою України.

Що до можливих шляхів поліпшення інвестиційного клімату в Україні та більш активного залучення прямих іноземних інвестицій у пріоритетні галузі національної економіки доцільно здійснювати такі заходи:

- розвиток національної фінансової системи у напрямку створення механізмів довгострокового інвестиційного кредитування, конкурентного розподілу державних інвестиційних ресурсів, ефективної концентрації заощаджень населення для фінансування цілей економічного розвитку;

- прискорення реформування амортизаційної системи шляхом її лібералізації та посилення інвестиційної спрямованості;

- запровадження механізмів участі індивідуальних інвесторів у операціях на фінансовому ринку;

- створення надійної правової бази для стимулювання та залучення приватних інвестицій в інститути розвитку;

- розробка програм довгострокового кредитування окремих інвестицій, включаючи підвищення енергоефективності житла, освіти, житлового будівництва тощо.

Враховуючи те, що українська економіка перебуває на етапі переходу від відновлювального зростання до нового циклу розвитку, надзвичайної актуальності набуває проблема закладення достатнього інвестиційного фундаменту для майбутнього сталого розвитку національної економіки. Стимулювання надходження прямих іноземних інвестицій в українську економіку має стати ключовим елементом державної політики і включати вдосконалення нормативно-правової бази для інвестиційної діяльності.

Розглянуті проблеми іноземних інвестицій в Україні вимагають термінового прийняття відповідних рішень та реальних кроків відцентральних та регіональних органів влади. Ці кроки мають бути спрямовані на досягнення паритету між короткостроковими інтересами деяких приватних іноземних інвесторів та одержанням довгострокових ефектів для національного господарства та населення України в цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

2. Герасименко О.В., Перун І.В. Особливості державного управління інвестиційною політикою України. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 25. С. 74-80.

3. Концепція розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013-2018 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2ad2bd1f-908a-4b10-a090-b7179649a0ea&title=KontseptsiiiaRozvitkuDerzhavnoprivatnogoPartnerstvaVUkrainiNa2013-2018-Roki>

4. Національні проекти в стратегії економічної модернізації України / Я.А. Жалило Д.С., КатриськаЯ.В. Бережний, А.П. Павлюк [та інші]. – К.: NISS, 2013. – 144с.

УДК 658.8:659.11

ПЕТРЕНКО А.В., студент 5 курсу
Науковий керівник – **ЗАДОРОЖНА Р.П.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИГОДИ БРЕНДУ ДЛЯ ВИРОБНИКА ТА СПОЖИВАЧА

Анотація. Досліджено поняття бренду та брендингу. Визначено роль та особливості бренду. Проаналізовано основні переваги бренду як для компанії-виробника, так і для покупця.

Ключові слова: бренд, брендинг, виробник, споживач, товар.

Бренд являє собою сукупність візуальних, стилістичних, рекламних образів, пов'язаних з конкретним товаром. В процесі свого розвитку успішний бренд може набувати великої цінності для його власника як актив компанії, який має свою ціну на ринку.

В бренді втілюється історія окремої компанії, її злетів і падінь. Створюючи новий бренд компанія гарантує якість товару, який реалізується під цим брендом.

Брендинг являє собою складний та тривалий процес створення візуального обличчя товару та його "душі", націлений на створення тривалої прихильності споживачів до цього товару за допомогою різноманітних маркетингових засобів. Процес брендингу має за мету створення унікальної оболонки, яка буде яскраво виділяти товар серед конкурентів.

Можливості використання брендингу визначені багатьма перевагами, котрі отримують одержують власник, виробник, продавець провідної торгової марки. Для споживача бренд, безумовно, також несе визначені вигоди: по-перше, робить легшим вибір на перенасиченому товарному ринку, дає впевненість в його правильності, стає втіленням довіри та надає можливість самовираження. Для виробника це головний метод, завдяки якому відбувається створення довгострокової споживчої переваги даної марки з-поміж конкуруючих [2].

Брендинг допомагає в наступному:

- виходити на визначений обсяг продажів в конкурентному середовищі і реалізовувати свою програму зі створення та закріплення у свідомості споживачів образу товару або товарної групи;

- одержати збільшення прибутковості внаслідок розширення асортименту товарів і знань про їхні унікальні властивості;

- використовувати головні чинники, важливі для покупців: історичні корені споживачів, національний менталітет, релігійні обставини, сучасні реалії і прогнози на майбутнє [1].

Зазвичай брендовані товари коштують більше, ніж аналогічні товари під невідомими марками. Споживачі брендів платять додаткові гроші не тільки за якість товару, а й за "легенду бренду", що має для споживача наступні вигоди:

- зменшення витрат часу покупця на пошуки потрібного товару та ідентифікація товару серед інших;

- зменшення сприйняття покупцем ризику, забезпечення гарантії якості; забезпечення додаткової впевненості, психологічної винагороди від купівлі бренду;

- отримання певного суспільного статусу та престижу;

- уникнення певних соціальних і психологічних ризиків, пов'язаних з пошуком та купівлею, користуванням інноваційними або нестандартним товарами.

Могутній, вдалий бренд буде матиме наступні переваги для виробника:

- виробник зможе отримувати додатковий прибуток;
- виробник отримає захист в процесі роботи з компаньйонами;
- отримає полегшену процедуру вибору товару клієнтом;
- ідентифікує компанію-виробника і її товари серед товарів конкурентів;
- спрощує вихід виробника на нові ринки та впровадження нових товарів на старих ринках з прив'язкою до існуючого бренду ;
- визначає кордони, в яких вініснує;
- забезпечує розвиток цілих галузей виробництва і категорій товарів;
- забезпечує прямий зв'язок з покупцем.

В сучасному висококонкурентному світі бренд став надзвичайно важливим для покупців: вони надають перевагу широко відомим торговим маркам, причому ця тенденція особливо помітна в непродовольчій сфері (одяг, автомобілі, телефони тощо). Бренд наразі є навіть не стільки гарантією якості, скільки засобом підвищити престиж; методом виділитися, продемонструвати свій статус.

Відповідно до цього власники відомих брендів отримують колосальні прибутки. Бренд є надзвичайно важливим нематеріальним активом для будь-якої компанії, оскільки він допомагає їй диференціюватися від конкурентів та позитивно впливає на покращення фінансових результатів її діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Балабанова Л.В. Бренд-менеджмент підприємств на основі маркетингу: [навч. посібник] / Л.В. Балабанова, Я.В. Приходченко. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2011. – 287 с.
2. Бренд-менеджмент: теорія і практика. – навч. посібник / укл.: І. В. Струтинська. – Тернопіль: Прінт-офіс, 2015. – 204 с.
3. Шевченко О.Л. Бренд-менеджмент К.: КНЕУ, 2010. – 400 с.
4. Ястремська О. М., Ястремська О. О. Бренд-менеджмент. – Харків: ХНЕУ, 2010. – 164 с.

УДК336.142.3

СМИЧОК С.П., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **ЗАДОРОЖНА Р. П.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

БЮДЖЕТ 2019: СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ КІЛЬКІСНІ ПАРАМЕТРИ

Анотація. Висвітлено сутність поняття «державний бюджет». Виконано аналіз доходів та видатків Державного бюджету України. Розглянуто структуру та динаміку основних доходів та видатків державного бюджету за останні два роки. Визначено основні проблеми створення та використання бюджетних коштів.

Ключові слова: державний бюджет, витрати, доходи, прожитковий мінімум, дефіцит бюджету.

Державний бюджет відіграє важливу роль в економіці та суспільстві, оскільки ефективне функціонування держави, виконання притаманних їй функцій нерозривно пов'язане зі своєчасним і повним фінансуванням, що можливо завдяки налагодженому процесу формування і використання бюджетних коштів. Цього можна досягти за умови своєчасного прийняття Закону про Державний бюджет, забезпечення його високої якості та належного виконання [1].

У порівнянні з 2018 р. основні показники проекту держбюджету в 2019 р. зросли. Доходи заплановані на рівні 1 трлн 008,4 млрд. грн., що на 15% більше. Витрати також зростуть на 15,4% - до 1 трлн 094,4 млрд грн. [2].

Зростання валового внутрішнього продукту залишиться на тому ж рівні – 3%, проте інфляція встановлена на рівні 7,4% (у проекті бюджету цього року – 7%). Курс долара Кабмін прогнозує на рівні 29,4 гривні, що на 2,3% менше, ніж у попередньому році.

Проект бюджету також передбачає збільшення прожиткового мінімуму. З 1 липня – 1936 грн. (+ 8,9%), а з 1 грудня – 2727 грн. (+ 9,4) і раніше анонсоване зростання мінімальної зарплати: з початку року її розмір становитиме 4 тисячі 173 гривень, підвищення на 12,1%, у погодинному розмірі: з 1 січня – 25,13 гривні.

Граничний обсяг бюджетного дефіциту закладено 90 млрд. грн. У минулому році було 77,9 млрд. грн. Граничний розмір державного боргу підвищився на 3% - до 2 трлн. 060,1 млрд. грн., а граничний розмір гарантованого державою боргу скоротився майже вдвічі – до 388,6 млрд. грн. [2].

У наступному році, за рахунок бюджету, Україна сплатить близько 417,5 млрд. грн. державного боргу, плюс 36,5% від суми проекту на 2018 рік.

Обсяг платежів за обслуговування державного боргу у 2019 році заплановано на суму 145,2 млрд. грн. плюс 5% від суми проекту на 2018 рік. Обслуговування зовнішнього державного боргу буде коштувати Україні 56,4 млрд. грн., а внутрішнього – 89 млрд. грн. [2].

В результаті, згідно з планом погашення державного боргу за 2018-2020 роки, Україні в 2019 році доведеться заплатити 5 млрд. доларів.

У проекті бюджету на наступний рік знову закладено значне зростання витрат на національну безпеку і оборону. Фінансування Міністерства оборони планує залучити до 101,4 млрд. грн. (+ 21,8%).

Як завжди, питання боротьби з корупцією в Україні є актуальним. Антикорупційні відомства повинні будуть отримати фінансування майже на рівні минулого року. Національне антикорупційне бюро - 867,5 млн. грн. (+ 1,2%), Національне агентство з питань запобігання корупції - 758,4 млн. грн. (+ 11%) [2].

У порівнянні з міністерствами, середній рівень фінансування Міністерства тимчасово окупованого територіального та внутрішньо переміщених осіб - до 209,2 млн. грн. (+ 197,9%). На Міністерство економічного розвитку і торгівлі планується виділити 8,7 млрд. грн. (+ 74,4%) [3].

З усіх Міністерств лише 4,4 млрд. грн. (-0,4%) витрачено на Міністерство закордонних справ. Зменшення фінансування планується, крім того, в державному управлінні. Верховна Рада може отримати 0,04%, а Державний департамент України - на 3,8% менше.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бюджетна система: підруч. / за ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 624 с

2. Закон України Про Державний бюджет України на 2019 рік № 2696-VIII від 28.02.2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>.

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

ПАЛАТНА Г.Є., студентка 4 курсу
Науковий керівник – САТИР Л.М., д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА – ЯК ВЕКТОР РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЗМІН ГЛОБАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація: У роботі висвітлена сутність циркулярної економіки як альтернатива традиційній лінійній економічній системі. Обґрунтований новий принцип використання ресурсів за концепцією 3R в умовах змін глобального середовища. Показаний практичний досвід застосування циклічних принципів щодо повторного циклу виробництва і доведено, що циркулярна економіка – це зміни в напрямку розвитку, які мають в Україні початок відліку.

Ключові слова: циркулярна економіка, циклічні принципи, кругова економіка, модель, економічний розвиток, лінійна економіка.

Людина – єдина істота на землі, яка залишає після себе мільйони тонн сміття і останні сто років вона все більше перетворює землю на смітник.

Десятиліттями людство накопичувало відходи і з часом до нас прийшло усвідомлення того, що потрібно запроваджувати рішучі зміни, адже ми втрачаємо не лише території під сміттєзвалищами, а й здоров'я людей і довкілля. Саме такі думки підштовхнули багатьох до зміни економічних підходів щодо використання ресурсів людством.

Нині розвинуті країни світу відходять від так званої традиційної економіки, гаслом якої було «видобути, використати і викинути», на відміну від якої, циркулярна економіка керується протилежним принципом, так званою концепцією 3R – «reduce, reuse, recycle», (скорочення, повторне використання, перероблення) (Рис.1).

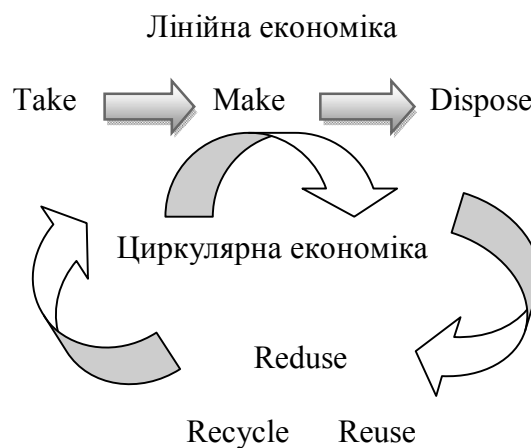

Рис.1 – Принципи лінійної та циркулярної економіки.

Отже, на разі лідерські позиції завойовує кругова економіка, принципом якої є повторне використання ресурсів, де так зване «сміття» насправді може слугувати вторинною сировиною, переважну більшість якої можливо переробити для створення нового продукту.

Поняття циркулярної економіки було введено у 1990 році, яке було запропоноване в рамках вирішення актуальних проблем сьогодення, таких як погіршення стану навколишнього середовища і нестачі різноманітних ресурсів.

Циркулярна економіка – модель економічного розвитку, заснована на відновленні та раціональному споживанні ресурсів як альтернатива традиційній економіці.

Циклічні принципи на сьогодні стосуються початкового дизайну продукту і передбачають можливість повторного використання компонентів, їх ремонт та вдосконалення. До прикладу, керівництво відомих компаній таких як Philips, Vodafone, H&M та Renault дійшло висновку щодо повторного використання ресурсів. Так, використані товари споживачі мають право повернути безпосередньо виробникам, з тим щоб вони мали можливість використати їх в повторному циклі виробництва, або випустити на їх основі нову модель, створити зовсім інший продукт, використовуючи старі матеріали.

Принципи кругової економіки активно впроваджуються у США, Японії та Китаї, відповідні заходи розглядаються у Європі. Україна також не відстає. Восени минулого року уряд схвалив стратегію управління відходами, головна мета якої – змінити підхід до поводження з сміттям та почати сортувати його, а не спалювати чи накопичувати. То ж початок вже покладений. Ми маємо надію, що у майбутньому ми наздоженемо інші країни, які працюють у тому ж напрямку.

Отже, на нинішній день циркулярна економіка як новий вектор економічного розвитку, стає досить популярною, адже тільки так людство може рухатись у правильному напрямку щодо збереження навколишнього середовища, здоров'я людей і більш раціонального використання наявних ресурсів.

УДК 005.591.1

ПАЩЕНКО А. М., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **САТИР Л.М.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АУТСТАФІНГ ТА АУТСОРСИНГ ЯК НОВІ ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ

Анотація: Актуальність роботи обумовлена дослідженням нових форм використання персоналу з метою підвищення конкурентоспроможності і зміцнення фінансового стану підприємств. Проведений компаративний аналіз кадрових інструментів таких як аутстафінг і аутсорсинг задля визначення відмінностей, особливостей та ефекту від їх застосування.

Ключові слова: Аутстафінг, аутсорсинг, персонал, ефективність витрат, оптимізація оподаткування.

В умовах динамічного розвитку ринку та загострення конкурентної боротьби успішна діяльність будь-якого підприємства передбачає постійну оптимізацію його витрат з метою підвищення розміру отриманого ним прибутку. При цьому, для підвищення ефективності витрат, пов'язаних з утриманням персоналу, все більшим попитом користуються аутстафінг та аутсорсинг.

Аутсорсинг і аутстафінг – два іноземних терміна, які протягом кількох років активно застосовуються в бізнес-середовищі України. І хоча українське законодавство практично не регулює такі відносини, про те на практиці багато суб'єктів господарювання активно їх застосовують.

Для того щоб знайти відмінність між цим поняттями, необхідно визначитися із значенням цих термінів.

Аутсорсинг (від англ. «Outsourcing») – означає «використання чужого ресурсу». Тож можна сказати, що – це передача однією компанією на підставі договору певних бізнес-процесів на обслуговування іншій компанії (аутсорсеру), яка спеціалізується у відповідній галузі. В результаті підприємство може зосередитися на виконанні своїх основних функцій і виконувати їх більш ефективно.

Аутстафінг (від англ. «Outstaffing») – дослівно означає «позаштатний» – це виведення персоналу за штат компанії замовника та оформлення його в штат компанії провайдера. Він допомагає компаніям регулювати кількість працівників, не змінюючи офіційну чисельність персоналу. При цьому компанія провайдер бере на себе повну юридичну відповідальність за персонал, а саме ведення кадрового діловодства, бухгалтерії й виплату заробітної плати.

Як бачимо, операції з аутстафінгу та аутсорсингу дуже схожі між собою: в обох випадках частина працівників виводиться за штат підприємства. Відмінність між ними полягає в наступному:

- при аутсорсингу проводиться виконання робіт або надання послуг «під ключ», виводиться певна функція підприємства. Найчастіше передають такі функції як: послуги перекладачів, бухгалтерію, рекламні, охоронні та транспортні послуги, а при аутстафінгу один суб'єкт господарювання надає співробітників (фахівців) для виконання робіт іншому суб'єктові господарювання, в тому числі на певний термін. Він передбачає не передачу функцій, а передачу конкретних фахівців (робітників). Часто застосовується в будівництві, торгівлі, харчовій промисловості, індустрії моди, спорту і т.д.;

- за договором аутсорсингу винагороду отримують по факту, а при аутстафінгу працівники отримують щомісячну заробітну плату;

- співпраця за договором аутсорсингу проводиться за одним принципом, замовник передає певний процес, а компанія аутсорсера використовує. За аутстафінгу існує два варіанти взаємодії із замовником:

- а) компанія-замовник звільняє своїх робітників, а компанія- аутстафер наймає їх у свій штат;

- б) компанія-аутстафер надає своїх кваліфікованих співробітників для виконання певних робіт на визначений термін.

Як вже зазначалося, законодавство України не регламентує ні відносини аутстафінгу ні аутсорсингу. Відповідно ст. 39 ЗУ «Про зайнятість» діяльність аутстафінгу здійснюється на підставі дозволу, що надається Центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері зайнятості населення і трудової міграції. Порядок видачі дозволу регулюється відповідною Постановою КМУ №359 «Про порядок отримання дозволу на наймання працівників для подальшого виконання ними роботи в Україні в іншого роботодавця».

Нерідко поширюються думки про збільшення податкових ризиків щодо нових форм використання персоналу, що, звичайно є помилковими. Навпаки, аутстафер і аутсорсинг приносять компаніям очевидну вигоду:

- податок на прибуток розраховується за максимально вигідною схемою, адже компанія отримує статус малого підприємства;

- зменшуються витрати із відрахування на заробітну плату співробітників, які виводяться за штат компанії.

Таким чином, за рахунок податкової оптимізації витрати підприємства мають тенденцію до скорочення, делегування обов'язків кадрового менеджменту дозволяє керівникам компаній підвищити продуктивність основної діяльності, що веде до збільшення доходів і забезпечує підприємству досягнення максимальний фінансових результатів.

У світовій практиці послуги аутсорсингу та аутстафінгу надаються давно і все більшого поширення вони набувають в Україні. Так, вісімнадцять українських компаній-аутсорсерів потрапили у світовий ТОП-100, про що свідчить Міжнародна асоціація IAOP, яка опублікувала щорічний рейтинг кращих аутсорсингових компаній – The 2018 Global Outsourcing 100.

Отже, аутсоринг і аутстафінг сприяє оптимізації оподаткування, яку не пов'язують з податковими ризиками, забезпечує скорочення витрат і збільшення доходів підприємства і вважається панацеєю для компаній, які володіють великим бізнесом і значними штатними ресурсами. Проте, при виборі компанії, яка надає подібні послугу, важливо орієнтуватися на ті, які протягом тривалого періоду роботи зарекомендувати себе позитивно.

ПИЛИПЕНКО І.М. магістр 1 курсу
Науковий керівник – **ТКАЧЕНКО М.В.**, канд. с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА РІЗНИХ ВАРІАНТІВ ВЕЛИКОМАСШТАБНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

Анотація. В умовах ринкової економіки основною метою великомасштабної селекції повинен бути прибуток. Тому з різних варіантів селекції для впровадження відбирається оптимальний варіант, який забезпечує отримання максимального генетичного прогресу за надоем при мінімальних витратах на заходи з племінної роботи. Крім того, цей варіант повинен бути реальним для впровадження, тобто урахувати генеалогічну структуру популяції, методи розведення тварин, вірогідність племінного і зоотехнічного обліку в стадах активної частини популяції, рівень годівлі і утримання, реакцію на них різних генотипів, створених в процесі селекції.

Ключові слова: великомасштабна селекція, генетичний прогрес, популяція, бугаї-плідники, племінна цінність.

В ринковій економіці перед великомасштабною селекцією стоїть завдання не тільки одержати максимальні темпи генетичного поліпшення тварин, але й при цьому зробити щонайменші витрати на заходи з племінної роботи. Тому кожен альтернативний варіант програми великомасштабної селекції, кожен її захід необхідно оцінювати за допомогою економічних параметрів. Для цього нами використовувалися величина чистого доходу, як в цілому в популяції, так і в розрахунку на одну корову в рік, а також показник відносної економічної оцінки програми селекції, виражений у відсотках до варіанта з максимальним чистим доходом.

Економічна оцінка результатів використання бугаїв-плідників показала, що генетичний прогрес в породі на 90-95% реалізується через дочок бугаїв станцій штучного осіменіння (оцінка та добір матерів бугаїв, батьків бугаїв і батьків корів), тому економічна ефективність селекційної програми зумовлюється в основному цією категорією племінних тварин. Дані вказують, що на практиці в основному інтенсивність використання бугаїв не залежить від їх племінної цінності, тому що більшість з них використовують не чекаючи оцінки за потомством. З цієї причини в області від високоцінних бугаїв з племінною цінністю +1000 кг молока і більші було отримано не велика кількість дочок і чистий дохід, а від погіршувачів з мінусовою племінною цінністю за молочною продуктивністю отримано дочок в 5 разів більше, що привело до збитковості селекційної роботи. В деяких господарствах великий дохід від племінної роботи був отриманий за рахунок використання високоцінних бугаїв-плідників, у яких вдало поєднувався рівень племінної цінності і інтенсивність їхнього використання. Якщо враховувати витрати не тільки на утримання, оцінку і створення банку сперми самого бугая, а ще й на двох перевірених плідників (після оцінки за потомством трьох перевірених відбирається один поліпшувач), то екстенсивне використання (5000 спермодоз) навіть поліпшувачів з високим рівнем племінної цінності буде збитковим, тому що витрати не компенсуються доходом.

Аналогічним чином проводилося моделювання за допомогою комп'юторної програми альтернативних варіантів програми селекції і їх генетико-економічна оцінка за всіма перемінними факторами і їх взаємодіями.

Аналіз впливу перемінних факторів на економічну оцінку програми селекції вказав, що на економічну оцінку програми великомасштабної селекції впливають ті ж фактори, що і на генетичний прогрес в популяції: інтенсивність добору батьків бугаїв, батьків корів, величина створюваного банку сперми на перевірених бугаїв, вірогідність оцінки бугаїв та інші.

У всіх альтернативних варіантах програми селекції, збільшення інтенсивності добору батьків бугаїв з 50 до 5 голів підвищує економічну ефективність селекції на 20-30%, а збільшення інтенсивності добору батьків корів за рахунок збільшення банку сперми з 5 до 50 тис. доз – на 5-10%. Одночасно, підвищення вірогідності оцінки бугаїв за потомством при збіль-

шенні величини активної частини популяції, заплідненою спермою перевірених бугаїв завжди зменшує економічну ефективність програми селекції. Пояснюється це тим, що при цьому зменшується кількість корів активної частини популяції, заплідненою спермою бугаїв-поліпшувачів, відібраних після оцінки їх за потомством, що й приводить до зниження величини доходу. Із-за цієї та інших причин не співпадають варіанти програми селекції з максимальним генетичним прогресом і економічною оцінкою.

Оптимальний варіант програми селекції з урахуванням структури 4-х категорій племінних тварин в залежності від питомої ваги в популяції крові голштинської породи, дає змогу збільшити генетичний прогрес в популяції з 13,2 кг до 83,4 кг молока в розрахунку на одну корову в рік та отримати величину доходу на 20-30% більші.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ткаченко М.В., Ткаченко С.В. Удосканалення генеалогічної структури племінних стад української чорно-рябої молочної худоби шляхом виявлення і використання бугаїв-лідерів//Збірник наукових праць «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» Білоцерківського національного університету – Біла Церква, 2014 р. – Вип. 1(110). – С. 43-46 .

2. Ткаченко С.В., Ткаченко М.В. Моделювання різних варіантів селекції у популяції української чорно-рябої молочної породи // Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва: зб. наук. праць. – Біла Церква. - № 1 (116). – 2015. – С. 75-78.

3. Полупан Ю.П. Молочна продуктивність корів різних порід і типів / Ю. П. Полупан, М. С. Гавриленко // Розведення і генетика тварин НААН України. – 2010. – № 44. – С. 156-161.

УДК 336.76

ЖУПАНИК В.М., магістрант

Науковий керівник – **ШЕВЧЕНКО А.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ПОСЕРЕДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто сутність та види посередницької діяльності, професійну діяльність брокерів та дилерів на ринку цінних паперів, специфіку діяльності страхових та митних брокерів, озвучено проблеми правового забезпечення посередницької діяльності в Україні та можливі шляхи їх вирішення.

Ключові слова: посередницька діяльність, брокерів та дилерів на ринку цінних паперів, страхові агенти, митні брокери.

В умовах конкурентного середовища відбувається неухильне посилення ролі посередницької діяльності як елементу ефективної економіки. Посередники-це фізичні або юридичні особи, які пов'язують між собою покупців та продавців. Особливо важлива роль посередницьких структур на фінансовому ринку, зокрема, на фондовому ринку, де професійні посередники-торговці цінними паперами відіграють ключову роль.

На вітчизняному фондовому ринку торгівля цінними паперами станом на 01.01.2018 року здійснюють 270 торговців [1]. Серед них – брокери та дилери, для яких посередництво – це професійний вид діяльності.

Брокерська та ділерська діяльність полягає в укладанні цивільно-правових договорів торговцем цінними паперами від свого імені, від імені іншої особи, за дорученням, з метою перепродажу, крім випадків, передбачених законом. Він може надавати консультації клієнтам щодо купівлі-продажу цінних паперів та інших фінансових інструментів. [2].

На нашу думку, аналіз національного законодавства показує, що воно не дає чіткого визначення, хто виступає другою стороною договору, який обумовлює надання брокерських послуг.

Брокерська та дилерська діяльність на фондовому ринку виконується на підставі ліцензії, яку видає Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). За даними НКЦПФР у 2017 році на вітчизняному ринку цінних паперів мали ліцензії на здійснення брокерської діяльності п'ять, а дилерської-шість професійних учасників. За цей же період не пройшли перевірку регулятора за напрямом брокерської діяльності і залишилися без ліцензій 37, а дилерської -36 посередників[2].

Брокер складає цивільно-правові угоди по купівлі-продажу цінних паперів, вони консультують поручителів та зберігачів цінних паперів. Брокери повинні мати власний мінімальний капітал, який гарантує виконання угод клієнтів.

Страховий ринок неможливий без страхових посередників та страхових брокерів. Стаття 15 Закону України "Про страхування" говорить, що страхова діяльність в Україні може проводитись за участю страхових посередників, їх діяльність регламентується положенням. Страхові брокери за винагороду здійснюють посередницьку діяльність у страхуванні як суб'єкти підприємницької діяльності та від свого імені на підставі брокерської угоди. Страхові агенти діють від імені та за дорученням страховика, укладають договори страхування, одержують страхові платежі, виконують роботи, пов'язані з виплатами страхових сум і страхового відшкодування. Вони є представниками страховика і діють у його інтересах за комісійну винагороду на підставі договору зі страховиком.[3].

На сьогоднішній день діяльність страхових брокерів та агентів в українській страховій практиці не знайшла широкого розповсюдження і їх кількість з кожним роком неухильно зменшується. Загальна кількість страхових компаній станом на 01.01.2018 року становила 294. Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так за 2017 рік порівняно з 2016 роком, кількість компаній зменшилася на 16 СК, порівняно з 2015 роком зменшилася на 67 СК[4].

Є недовіра широких верств населення до діяльності вітчизняних страхових компаній. Страхове посередництво в Україні знаходиться іще в стані становлення. Діяльність страхових агентів та брокерів покликана просувати страхові послуги з метою поліпшення та забезпечення досконалого функціонування страхового ринку.

Страхові агенти-громадяни або юридичні особи, які діють від імені та за дорученням страховика і виконують частину його страхової діяльності (укладання договорів страхування, одержання страхових платежів, виконання робіт, пов'язаних з виплатами страхових сум і страхового відшкодування). Страхові агенти є представниками страховика і діють у його інтересах за комісійну винагороду на підставі договору із страховиком.

Страхові брокери – громадяни або юридичні особи, які зареєстровані у встановленому порядку як суб'єкти підприємницької діяльності та здійснюють посередницьку діяльність на страховому ринку від свого імені на підставі доручень страхувальника або страховика[3].

Діяльністю страховиків в Україні опікується **Ліга страхових організацій України (ЛІСОУ)** — найвпливовіше об'єднання учасників ринку страхових послуг України, яке створене у 1992 році з метою захисту інтересів своїх членів та інших учасників ринку страхових послуг.

Основним фактором успішного проведення зовнішньоторговельних операцій з мінімальним ризиком, мінімальними витратами часу та грошових коштів є оперативне митне оформлення вантажів. Важливу роль в цьому процесі відіграє кваліфікований та професійний митний брокер. Митний брокер-це посередник, що здійснює діяльність з декларування товарів або вантажів, які перетинають український митний кордон і має ліцензію на право здійснення митно-брокерської діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23 лютого

2006 року № 3480-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268(зі змінами).

2. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>

3. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: // <http://www.rada.gov.ua>.

4. Ліга страхових організацій України. Офіційний сайт / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: // <http://uainsur.com/>

УДК 336.71 (477)

ОЛЕНЧЕНКО К.К., студент 1 курсу

Науковий керівник – **РИБАК Н.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СТАН І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

Анотація. Досліджується сучасний стан та проблеми розвитку банківської системи України, діяльність якої в останні роки характеризувалась збитковістю, нестабільністю та втратою довіри населення.

Ключові слова: банківська система, комерційний банк, НБУ, рентабельність капіталу, рентабельність активів, показник адекватності капіталу.

Сьогодні в Україні спостерігається достатньо низький рівень ефективності банківських установ. Це, насамперед, пов'язано з фінансовою кризою, яка тягне за собою багато наслідків. Саме через неї банки почали нести серйозні збитки, знизилася якість кредитного портфелю та зменшився обсяг капіталу. Також однією з основних причин низької продуктивності банків є недовіра зі сторони людей.

На 1.02.2019 в Україні налічується 77 банків з ліцензією НБУ: з них 37 з іноземним капіталом, а 23 з 100% іноземним капіталом. В той же час, наприклад, США їх кількість дорівнює близько 5000, в Китаї - 800, в Росії - 600, в Польщі - 64, в Казахстані - 35, а в Білорусі - 26.

Важливими показниками ефективності банків є рентабельність капіталу і активів, а також показник адекватності капіталу, який відображає здатність банку виконувати свої зобов'язання. Ці показники дають зрозуміти тенденцію змін на макроекономічному рівні.

У 2013 році ситуація була поганою, проте, все-таки, всі показники були позитивними, хоч і рентабельність активів не досягла 1 % (оптимального значення), мінімум був виконаний. Починаючи з 2014 року в країні настає банківська криза, яка відбилася найбільше в рентабельності капіталу та активів банків. Так у 2014 році рентабельність активів впала з 0,45% до 0,12%, капіталу - з 3,03% до 0,81%, а адекватність капіталу - з 18,26% до 15,6%. Спад продовжувався до критичних показників, а саме, у 2017 році це рентабельність активів набула значення -12,6%, капіталу - -116,74%, а норматив адекватності капіталу - 12,69% межуючи з мінімальним значенням в 10%. Після закінчення фінансової кризи 2014-2017 років, з нею закінчилась і банківська. Це призвело до різкого покращення стану усіх макроекономічних показників банків, а саме, у 2018 році спостерігається швидкий приріст, а станом на 2019 рік маємо такі показники: рентабельність активів - 1,65%, капіталу - 10,73%, а адекватність капіталу банків - 16,18%. Тобто вийшовши з фінансової кризи всі показники збільшилися, а стан кредитно-фінансових відносин стабілізувався.

Причинами кризи банківської системи є: зміна економічної кон'юнктури країни; витрати, внаслідок воєнних дій; сильна девальвація гривні; втрата платоспроможності багатьох банків країни.

Основні ознаки кризи банківської системи: зниження якості кредитного портфеля; зменшення інвестування; зниження доходності банків; зменшення кількості високоліквідних активів і збільшення кількості низьколіквідних активів; зростання рівня кредитного ризику

Подальший стан банківської системи буде залежати від політики центрального банку і загального рівня економіки. Це дозволить створити фінансовий резерв, за допомогою якого можна буде розраховуватися із кредиторами. Якщо, центральний банк проведе гарну Регуляторна політика центрального банку повинна неминуче покращити банківську систему і зміцнити через економічну стабільність в країні.

УДК 338.246.72:336.748.12

КИЯНИЦЯ О.В., студент 1 курсу
Науковий керівник – **РИБАК Н.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Анотація. Досліджується підходи до проведення антиінфляційної політики та напрями антиінфляційної політики, які зазвичай застосовують для боротьби з інфляцією

Ключові слова: інфляція, антиінфляційна політика, дефляційна політика, політика доходів, системне прогнозування.

Кожна країна повинна розуміти важливість правильно розробленого комплексу заходів державного регулювання економіки, спрямованих на боротьбу із інфляцією. Завдяки тому, що інфляція має великий негативний вплив на життя суспільства, вона займає одне з головних місць серед найбільш актуальних проблем економічного розвитку. Результатом її розвитку є знецінення праці, ліквідація заощаджень фізичних і юридичних осіб, перешкоджання зростання економіки країни.

Відсутність балансу між державними доходами та витратами приводить до зростання грошової маси і як наслідок – до інфляції. Наслідками інфляції можуть стати поширення видачі кредитів та сумнівні інвестиції. Інфляційні очікування й олігополізація економіки, тобто закриті ринки та відсутність конкуренції, а також інфляція може призвести до революції, війни, політичної нестабільності.

Завданням антиінфляційного регулювання економіки є усунення причин та уповільнення темпів зростання інфляції, а також зменшення її негативних наслідків.

Існують різні підходи до проведення антиінфляційної політики. Головним підходом кейнсіанської школи антиінфляційного регулювання є проведення контрольованої інфляції з метою збільшення сукупного попиту, що дає змогу досягти повної зайнятості. Податкова політика передбачає досить високий рівень оподаткування із застосуванням податкових пільг. Головна роль відводиться бюджетній політиці, а грошово-кредитній лиш другорядна.

Неокейнсіанський підхід базується на тому, що бюджет має збалансовувати економіку країни. На етапі економічної "кризи" - емісійне фінансування державних витрат сприяє зростанню зайнятості та сукупного попиту. Для покриття попереднього дефіциту кошти накопичуються на етапі "пожвавлення". У зв'язку з цим вводяться поняття «пасивного дефіциту», який утворюється через негативний вплив економічної кризи, і «активний дефіцит», що виникає у результаті проведення видаткової бюджетної політики, що ґрунтується на збільшенні грошової маси.

Монетаристські концепції регулювання інфляції зводяться до того, що грошовий обіг - це визначальна сфера, яка показує рух всієї економіки, тому він має бути під жорстким контролем.

За такої концепції інфляція - це відхилення від норм грошового обігу, тому її потрібно максимально стримувати.

Антиінфляційне регулювання складається з великої кількості грошово-кредитних, податкових та бюджетних заходів, програм стабілізації та дій по розподілу та регулюванню прибутків. Для боротьби з інфляцією зазвичай застосовують такі напрями антиінфляційної політики: дефляційну політику, політику доходів або обидві одночасно.

Дефляційна політика ґрунтується на обмеженні платоспроможного попиту. Регулюється попит за допомогою заходів грошово-кредитної, бюджетної та структурно-інвестиційної політики. Така політика здійснюється шляхом скорочення витрат державного бюджету, цим самим зменшуючи надходження до обігу зайвих коштів.

Політика дефляції може надати бажаний антиінфляційний ефект, але її підтримка та реалізація може спричинити значні труднощі, адже ця політика досить часто викликає соціальне напруження, загрожує економічною кризою, зменшує загальну зайнятість, а також може стати причиною банкрутства підприємств.

Політика доходів базується на обмеженні зростання доходів і цін. Вона має подвійний вплив на інфляцію. Обмежуючи обсяги підвищення заробітної плати та цін, вона також зменшує об'єм затрат підприємств на виробництво. Внаслідок утримування росту заробітних плат, знижується і платоспроможність населення. Тому політику доходів часто використовують у поєднанні із заходами дефляційної політики.

Напрямок антиінфляційної політики обирається в залежності від поставлених цілей. Якщо головним завданням є стримування економічного росту, то обирають дефляційну політику, а якщо за мету ставлять економічне зростання, то перевага надається політиці доходів. Якщо ж потрібно стримати інфляцію будь-якими методами, то паралельно використовуються обидва напрями антиінфляційної політики.

Таким чином інфляція є дуже небезпечною для економіки, оскільки вона порушує макроекономічну стабільність. Тому антиінфляційна політика держави займає головне місце серед інструментів державного регулювання економіки та подолання макроекономічної нестабільності.

УДК 005.6:637.05/.1

СИЧ А.А., студентка 2-го курсу

Науковий керівник – **ГНЄДІЧ В.І.**, викладач вищої категорії

Технологіко-економічного коледжу БНАУ

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ – ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ

Анотація: У статті розглянуто проблеми підвищення якості та конкурентоспроможності продукції вітчизняного молокопереробного підприємства. Визначено основні напрями підвищення якості продукції та забезпечення її конкурентоспроможності.

Ключові слова: товар, стандартизація, якість продукції, споживач, система управління, ринок, конкурентна боротьба, конкурентоспроможність.

Посилення глобалізаційних та євроінтеграційних перетворень, загострення конкурентної боротьби на всіх рівнях господарювання, швидкий розвиток НТП вимагають від вітчизняних підприємств пошуку перспективних напрямків формування їх конкурентоспроможного потенціалу.

В сучасних умовах промислове підприємство може забезпечити конкурентоспроможність продукції, якщо її якість співпадає з очікуваннями споживачів, або перевищує їх. Кож-

ний товар є носієм різних властивостей, які відображають його корисність і відповідають певним вимогам.

Управління конкурентоспроможністю повинно бути рейтинговим, тобто таким, яке при прийнятті управлінських рішень щодо забезпечення конкурентоспроможності орієнтується на основний результат – рейтинг та порівнює його з необхідними витратами для досягнення ефективності.

Саме такі підходи в прийнятті управлінських рішень застосовує потужне молокопереробне підприємства ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат», яке побудовано у відповідності з директивами Європейського Союзу та вимогами Міжнародної молочної федерації. Проектна потужність комбінату складає 250 тонн переробки молочної сировини на добу, після закінчення будівництва другої черги загальна потужність підприємства буде сягати 400 тонн.

Земельна ділянка підприємства розташована у безпосередній близькості від магістралі Київ-Одеса. Близькість до Києва і доступність транспортних артерій до своїх потенційних ринків збуту сприяє організації ефективного збуту і дистрибуторської мережі.

Сировиною для виготовлення продукції служить молоко вищого і першого гатунків, яке постачається виключно від сільгосп підприємств в радіусі 200 км. Серед агровиробників – господарства Київщини, Вінниччини, Черкащини. Готова продукція реалізується ТОВ «Торговий Дім Тульчинка» - компанією, яка є ексклюзивним дистрибутором продукції підприємства та управляє збутовою мережею групи торгових марок комбінату - «Milklife», «Біла лінія», «Premiale».

Значення місця в системі забезпечення конкурентоспроможності продукції займає її якість. Високий рівень якості продукції – це конкурентна перевага вищого рівня, що забезпечує підприємств у стійкість на ринку на тривалу перспективу. Підвищуючи якість продукції, товаровиробник випереджає найближчих конкурентів в довгостроковій перспективі, оскільки останнім знадобиться тривалий час і значні капіталовкладення в оновлення технологій і налагодження нового виробництва. Показник якості поступово займає пріоритетну позицію серед факторів забезпечення конкурентоспроможності продукції. Якість визначається рівнем задоволення споживача, чим окреслюється соціально-економічна та суспільна значимість її підвищення. На різних стадіях життєвого циклу продукції інтенсивність і набір факторів впливу будуть різними. В забезпеченні якості продукції вагоме місце посідає її стандартизація та сертифікація, що є важливою складовою нормативного забезпечення управління якістю та конкурентоспроможністю продукції. Досягнення високої якості і безпечності продукції ТОВ «БМК» стало можливим лише в умовах постійного вдосконалення та поліпшення впровадженої на підприємстві інтегрованої системи управління якістю та безпечністю харчових продуктів відповідно з вимогами ДСТУ ISO 9001:2009, ДСТУ ISO 2200:2007. Для підтримки підвищення високої якості продукції на комбінаті розроблено і впроваджено «Політику у сфері якості та безпечності».

Важливим фактором забезпечення якості продукції є ефективність системи внутрішньотехнічного контролю якості продукції, що є дієвим інструментом в системі управління якістю та забезпечення відповідності планових завдань і фактичних результатів.

На ТОВ «БМК» діє закритий технологічний процес виробництва молочної продукції – це гарантує мінімальний вплив людського чинника та оточуючого середовища на якість продукції. В асортименті Білоцерківського молочного комбінату повний спектр цільномолочних продуктів для всіх груп споживачів під загальним брендом «Milklife». Вся продукція високоякісна. Наприклад, в йогуртах, вироблених на підприємстві вміст фруктових наповнювача складає 15% і це шматочки фруктів.

Висновок. Необхідно відмітити основні напрями підвищення якості продукції вітчизняними товаровиробниками молокопереробної галузі та забезпечення її конкурентоспроможності в сучасних умовах господарювання – це: проведення гнучкої та активної превентивної політики реагування на зміни конкурентного середовища господарювання; використання досягнень науки та техніки; постійний і систематичний аналіз ринку та потреб; задоволення нових потреб ринку; формування та впровадження дієвої системи управління якістю та конкурентоспроможніс-

ттю продукції. Врахування цих принципів дозволить підприємствам розвиватись та конкурувати на ринку за сучасних умов.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про захист економічної конкуренції" від 11.01.2001
2. Біловодська О.А. Маркетингова політика розподілу : навч. посіб. - Київ : Знання, 2011. - 495 с.
3. Гаркавенко С.С. Маркетинг: Підручник.- 7-ме вид.-Київ: Лібра, 2010.-720 с.

УДК 659.113.2;00521

ШАРАВАРА В.В., студент 2 курсу

Науковий керівник – **ХУДЯКОВА Л.К.**, викладач економічних дисциплін

Технологічно-Економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

РЕКЛАМА – ОДИН З РЕЗУЛЬТАТИВНИХ ВАЖЕЛІВ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ ТА ЇЇ ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Анотація . У дослідницькій роботі розглянуто суть реклами , як основного елементу системи маркетингових комунікацій, її роль та значення у просуванні товарів та послуг, основні принципи створення та розповсюдження рекламних звернень. Досліджено дотримання Закону України “Про рекламу” на телеканалах України, проаналізовано порушення окремих статей закону.

Ключові слова реклама , рекламне звернення, композиція рекламного звернення , засоби реклами, Закон України «Про рекламу».

Успіх підприємства залежить не лише від налагоджених господарських зв'язків , але й від кількості покупців його товарів (послуг) , тому суб'єкт господарювання активно намагається повідомити про себе на ринку споживачів , зацікавити їх результатами своєї роботи. Володіючи великим арсеналом комунікативних засобів , підприємства здебільшого надають перевагу рекламі , яка формує купівельний попит і стимулює збут, є важливим фактором , що дозволяє досягти розставлених цілей.

Нині реклама постійно супроводжує нас : на радіо і телебаченні , в газетах , на транспорті , будівлях , бігбордах , місцях продажу товарів , Інтернеті . Часто це дратує, але в більшості випадків допомагає у виборі товарів та послуг . Про реклами в сучасному світі не вичерпується роллю рушія торгівлі , її завдання – створити душевний комфорт людини в буденному житті.

Результати досліджень проведених у різний час і в різних країнах світу, вказують на 8 основних принципів, яких слід дотримуватися, щоб реклама була ефективною.

Нейтральним елементом реклами є рекламне звернення. Комплекс рішень щодо цього охоплює широке коло питань від пошуку ідеї, до втілення у готовий рекламний продукт.

Не менш важливим в рекламному бізнесі є вибір засобів для передачі рекламного продукту : преса , радіо, телебачення , Інтернет- тощо.

Як і будь-яка підприємницька діяльність , рекламна діяльність регламентується законодавчо. Основним нормативним документом , який регламентує правові відносини в сфері рекламного бізнесу є Закон України «Про рекламу» від 03.07.1996 р. Із змінами і доповненнями . Цей закон регулює відносини , що виконують у процесі виробництва, розміщення і розповсюдження реклами на ринках товарів і послуг на території України.

Об'єктом дослідження дотримання денного закону обрано чотири телеканали: ICTV, 1+1, НОВИЙ та ТРК «Україна».

Результати дослідження показали порушення вимог деяких статей.

Згідно статті 13 «Реклама на телебаченні і радіо» в частині першій час мовлення на рекламу не може перевищувати 15% протягом кожної астрономічної години фактичного мовлення, тобто 9 хвилин щогодини. Дотримання даної статті зафіксовано двічі на телеканалах ICTV та ТРК «Україна» і жодного разу на Новому.

Порушується вимоги статті 7 «Принципи реклами у частині 3, яка забороняє містити інформацію або у частині 3, яка забороняє містити інформацію або зображення, які порушують етичні, гуманістичні, моральні норми, нехтують правилами пристойності частини 4, яка вимагає враховувати особливу чутливість дітей і не завдавати їм шкоди.

Не регламентуються вимоги статті 8 «Загальні вимоги до реклами» яке забороняє подавати відомості або закликати до дій, які можуть завдати шкоди здоров'ю.

Зафіксовано порушення вимог статті 9 «Ідентифікація реклами» у частині 2 стосовно відокремлення рекламу від інших програм, та частини 5 зоборони прихованої реклами.

Найбільше порушення Закону України «Про рекламу» частини 4 статті 21 «Реклама лікарських засобів, медичної техніки, методів профілактики, діагностики, лікування і реабілітації». Рекламодавці не завжди виділяють місце для вимог про необхідність консультації з лікарем перед застосуванням лікарського засобу, рекомендації щодо обов'язкового ознайомлення з інструкцією на лікарський засіб, попередження про шкоду самолікування.

Порушуються і вимоги ч. 9 цієї ж статті про заборону посилення на лікувальні властивості товарів, які не належать до лікарських засобів.

Дослідження зафіксували порушення статті 22 «Реклама алкогольних напоїв та тютюнових виробів, знаків для товарів і послуг, інших об'єктів права інтелектуальної власності, під якими випускаються алкогольні напої та тютюнові вироби» в частині 2 «Реклама алкогольних напоїв та ін, що стосується заборони реклами цих товарів та їх знаків на радіо і телебаченні з 6 годин ранку до 23 години.

Не дотримуються на деяких телеканалах і статті 5 «спонсорство» яка забороняє проводити будь-яку інформацію рекламного характеру про спонсора та його товари, крім імені або найменування та знаку.

Представники рекламного ринку, вибираючи ЗМІ для розміщення своєї реклами, першочергово звертають увагу на їх рейтинг серед читачів та телеглядачів, а судячи з результатів дослідження ще не лояльне відношення до відхилень або вільного трактування змісту статей Закону України «Про рекламу».

Наведені приклади недотримання Закону України «Про рекламу» досвідчені адвокати рекламодавців і розповсюджувачів реклами напевно зможуть спростувати. Але, якщо таке можливо, це свідчить про недосконалість і неозначеність їх змісту, чого не повинно бути.

Підсумовуючи, слід сказати, що секрет успіху підприємства полягає у тому, що йому першочергово необхідно концентрувати на продукті, а потім на його просуванні. А при просуванні слід орієнтуватися на споживача, на задоволенні його потреб, на завоюванні його прихильності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про рекламу» від 03.07.1996 р. №270/96-ВР. (Із змінами і доповненнями внесеними Законами України.)
2. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. № 1023 XII (Із змінами і доповненнями внесеними Законами України.)
3. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. (Із змінами і доповненнями внесеними Законами України.)
4. Божкова В.В, Ю.М Мельник «Реклама та стимулювання збуту
5. Гаркавенко С.С. Маркетинг: Підручник. – 7-ме вид.-К.:Лібра, 2010.-720

ЧЕРНЯЄВА С.В., магістрантка

Науковий керівник – **ЯРОВА В.В.**, канд. екон. наук

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО

Анотація. Кукурудза є для України основною експортною культурою. Вітчизняні сільгоспвиробники концентруються на вирощуванні тих зернових, які приносять максимальну вигоду. Урожайність кукурудзи у господарствах на 50 - 60% вища, ніж пшениці, за практично таких самих витрат у розрахунку на гектар. На підставі аналізу показників валового збору, рентабельності запропоновано підвищення ефективності виробництва кукурудзи на зерно на основі технологія точного землеробства FarmBeats.

Ключові слова: кукурудза на зерно, виробництво, урожайність, рентабельність, ефективність, технологія точного землеробства.

Кукурудза – «королева полів». Попит на кукурудзу у світі стабільно високий і щороку неухильно зростає. У 2017 році господарствами (усіх категорій) України зібрано 24668,8 тис тонн кукурудзи на зерно, що більше, ніж у 1990 р. у 5 разів. Порівняно з 2016 р. валовий збір був меншим на 12,1%. За останні вісім років більше зерна збиралося лише у 2013 році – 30950 тис тонн і у 2014 році – 28497 тис тонн. Одна із причин нарощування виробництва кукурудзи є те, що вона залишається для України основною експортною культурою.

У 2016 – 2017 маркетинговому році із валовим збором 28 млн т Україна посідала 5 місце серед країн світу. Світовими лідерами-виробниками зерна кукурудзи є США (384,78 млн т), Китай (219,55 млн т), Бразилія (98,5 млн т), країни ЄС (61,45 млн т).

Вирощуванням кукурудзи на зерно у Харківській області у 2017 р. займалися 372 сільськогосподарські підприємства із 552 (або 67,4%). Середній рівень рентабельності становить 40,7%. Найвищого рівня дохідності від реалізації зерна кукурудзи досягнуто у сільськогосподарських підприємствах Великобурлуцького – 64,6%, Чугуївського – 64,8% і Борівського – 69,7% районів.

Результати порівняльного аналізу врожайності кукурудзи у Харківській області за основними районами-виробниками та їхньої регіональної конкурентоспроможності свідчать про те, що у 2016 р. абсолютним лідером області є господарства Нововодолазького району, де врожайність кукурудзи становила 81 ц/га. В середньому по Україні у 2016 – 2017 маркетинговому році урожайність кукурудзи на зерно була на рівні 65,9 ц/га. Досліджуване підприємство є конкурентоспроможним за критерієм урожайності даної культури, оскільки рівень її (73,3 ц/га) на 11,2% перевищує середній показник по Україні і лише на 9,5% нижчий за показник передового Нововодолазького району (коефіцієнт конкурентоспроможності становить 0,905).

За допомогою кореляційного методу нами було проаналізовано вплив на рентабельність кукурудзи на зерно (y) таких факторів: абсолютні витрати на мінеральні добрива на виробництво кукурудзи на зерно, тис грн. (x_1); абсолютні витрати на насіння на виробництво кукурудзи на зерно, тис грн. (x_2); урожайність, ц/га (x_3); середня ціна реалізації 1 ц зерна кукурудзи, грн. (x_4). Коефіцієнт множинної кореляції становить 0,634. Впливом досліджуваних факторів зумовлено 40,17% загальної варіації рентабельності. Із чотирьох досліджуваних факторів найбільший вплив на рентабельність кукурудзи на зерно здійснюють витрати на насіння і витрати на мінеральні добрива.

За останні чотири роки у господарстві у 2017 р. було досягнуто найвищого показника дохідності реалізації зерна кукурудзи – 55,6%. Було реалізовано 22091 ц зерна кукурудзи і отримано 3217,9 тис грн прибутку, що на 3510,9 тис грн більше попереднього року (у 2016 р.

було отримано збиток від реалізації зерна). Приріст прибутку отримано за рахунок двох факторів. Внаслідок зменшення повної собівартості реалізованого зерна отримано приріст прибутку у розмірі 2094,7 тис грн, внаслідок зростання ціни реалізації – приріст у розмірі 2489,1 тис грн.

Останнім часом сучасні комп'ютерні технології дедалі частіше інтегруються у сферу сільського господарства. Метою розробок компанії Microsoft є інтенсивне забезпечення сфери сільського господарства можливостями для економічного зростання підприємств, що працюють тут, шляхом полегшеного керування отриманими даними та аналітикою. Саме для цього фахівці Microsoft покладають великі надії на технологію точного землеробства FarmBeats.

У природних умовах штучний інтелект працюватиме наступним чином. Програмне забезпечення в автоматичному режимі збиратиме дані датчиків безпосередньо «з поля», комбінуватиме їх з інформацією, отриманої від дронів і, після ретельної обробки, надаватиме аграрію унікальну візуальну інформацію про культури та ґрунти господарства. В роботі передбачено алгоритм зіставлення, що дозволить фермерам створювати, так звані, «плагіни» у реальному часі та швидко виявляти хвороби культур, місця перегрівання ґрунту або ураження шкідниками та інші проблеми, які можуть суттєво впливати на кінцеві результати по врожайності.

Технологія точного землеробства FarmBeats це не лише збір даних, а і аналітика. Увесь процес роботи програмного забезпечення будуватиметься на синхронізації роботи між такими ланками виробничого процесу, як: датчиками ґрунту – збирають дані про вологу, фізико-хімічні властивості та температурні показники; дронами або демократичнішими в цінній політиці гелієвими кулями – відповідальними за звичайні та мультиспектральні аерофотознімки та потокову передачу даних з поля; локальним комп'ютером, що розміщений на фермі – на який встановлюється програмне забезпечення для операцій щодо обчислювання та аналітики [1].

Для передачі даних технологія точного землеробства FarmBeats використовуватиме методу «білого простору» (TV White Space - TVWS), яка реалізує обмін інформацією на ділянках телевізійного спектру, що не використовується в цілому регіоні (і, відповідно, робить передачу даних набагато дешевшою). У прошивку забезпечення спеціалісти Microsoft також інтегрували алгоритми «машинного навчання» платформи хмарних обчислень Azure (програма буде аналізувати дані господарства та самостійно навчатися на власних результатах і помилках) [1, 2].

Зібрана таким чином інформація у подальшому комбінується з відповідними даними із мережі Інтернет (прогнозом погоди, прогнозуванням врожаю на сезон, урахуванням кращого досвіду з вирощування певної культури тощо). За переконанням розробників, це забезпечуватиме фермерів швидким розумінням усіх можливих проблем і, в подальшому, ефективним їх вирішенням [1, 2].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Крюков Д. Штучний інтелект від Microsoft: другий мозок для аграрія. Тваринництво. Ветеринарія. 2018. №11. С.24-25.

2. Телл К. Точне землеробство та штучний інтелект – майбутнє вітчизняного агросектору. Superagronom.com. Головний сайт для агрономів. [Електронний ресурс]. URL: <https://superagronom.com/news/3918-tochne-zemlerobstvo-ta-shtuchniy-intelekt--maybutnye-vitchiznyanogo-agrosektoru>.

ЄРОХІНА Д.А., студентка 3 курсу

Науковий керівник – КОКОША В.М., викладач економічних дисциплін

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МАРЕВЕН ФУД УКРАЇНА» М. БІЛА ЦЕРКВА КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Анотація. У доповіді розкрито суть, зовнішні та внутрішні проблеми менеджменту, з якими стикаються сучасні переробні підприємства в процесі експортно-імпоротної діяльності. Досліджена зовнішньоекономічна діяльність ТОВ «МаревенФудУкраїна» та сформовано шляхи подолання проблем.

Ключові слова: менеджмент зовнішньоекономічної діяльності; управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємстві; проблеми менеджменту в зовнішньоекономічній сфері.

Україна – країна, яка прагне стати гідним членом Європейського співтовариства вимагає, в першу чергу, оптимізації та вдосконалення функціонування, сучасних підприємств, діяльність яких повинна базуватись на зовнішньоекономічних зв'язках, як одного з головних механізмів забезпечення взаємодії між національною та світовою економікою.

Наскільки гідно підприємства будуть представлені на світовому ринку, залежить, в першу чергу, від того, як якісно прийнято керівництвом управління керівні рішення, чи вирішена проблема у сфері зовнішньоекономічної діяльності, оскільки міжнародні господарські операції, є результатом правильних, доцільних та налагоджених управлінських дій: планування, організації, мотивації, керівництва, контролю.

Сутність зовнішньоекономічної діяльності полягає в всебічному моделюванні та дослідженні зовнішнього економічного середовища, які нерозривно пов'язані з налагодженою взаємодією всіх підрозділів і керівних осіб підприємства на користь високопродуктивного досягнення ключових зовнішньоекономічних стратегій розвитку організації, відповідно до її цілей.

Існують три головні моменти, стосовно менеджменту в зовнішньоекономічній сфері:

- менеджмент зовнішньоекономічної діяльності включає в себе вивчення та проектування окремих аспектів міжнародного середовища: іноземних партнерів, митних процедур, цінової стратегії та політики, міжнародних норм і традицій та ін.;

- потрібно ефективно взаємодіяти з працівниками зовнішньоекономічних підрозділів та з усіма службами підприємства, тобто, діяти командно, що і визначає успіх на зовнішніх ринках;

- необхідно, чітко слідувати наміченому плану стосовно продуктивного досягнення всією організацією визначених зовнішньоекономічних цілей. Це означає, що критерієм якості менеджменту зовнішньоекономічної діяльності є не тільки успіх сам по собі, але і ціна цього успіху (продуктивність, витрати ресурсів).

В умовах ринкової економіки управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємстві означає:

— повну відповідальність щодо прийняття доцільних управлінських рішень за результатами виробничої, комерційної діяльності підприємства;

— абсолютна господарська самостійність у здійсненні підприємницької діяльності;

— орієнтація на покупця, врахування та оцінка попиту на продукцію;

— постійний контроль на всіх стадіях виробничого та інших процесів за діяльністю підрозділів підприємства;

— виявлення прихованих резервів економії ресурсів та підвищення якості, конкурентоспроможності продукції;

— тісний взаємозв'язок між усіма підрозділами підприємства, з метою швидкого усунення недоліків управління підрозділами;

— тісний зв'язок з наукою, впровадження світових трендів галузі у виробництво.

Проблеми менеджменту в зовнішньоекономічній сфері набувають на сучасному етапі великого значення. Адже підприємства Європейської спільноти, випускають конкурентоспроможну продукцію, виходячи на зовнішні ринки та отримують світове визнання, мають стабільно високі прибутки, це те до чого наші підприємства повинні прагнути в своїй діяльності. Адже досягти позитивних результатів можливо тільки застосовуючи передовий світовий досвід та правильні управлінські стратегії розвитку підприємства.

Проблемами, з якими, в першу чергу, стикаються сучасні українські підприємства існують як внутрішні так і зовнішні.

Серед проблем внутрішнього характеру можна виділити такі як:

– низький рівень визнання та невисокий імідж українських підприємств;

– досить невисока конкурентоспроможність продукції українських підприємств, що не відповідає світовим показникам щодо якості, оформлення, естетичної привабливості в порівнянні з аналогічними товарами іноземних товаровиробників;

– проблеми підбору персоналу, який не володіє сучасними знаннями щодо ТОП-менеджменту в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю;

– нестабільна військова ситуація в Україні, яка спричинила погіршення та сповільнення розвитку економіки, втрату зв'язків з багатьма перспективними іноземними кредиторами, інвесторами.

Серед зовнішніх факторів можна виділити такі як:

– неефективність державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

– нестабільність законодавства в цілому та в сфері зовнішньоекономічних зв'язків;

– невпевненість в майбутньому через погіршення політичної, економічної ситуації в країні;

– втрата багаторічних зовнішньоекономічних відносин з Російською Федерацією, оскільки в минулому, це стратегічний зовнішньоторговельний партнер України, частка якого становила 21,1% щодо українського експорту та 28,0% щодо українського імпорту.

Існуючі проблеми зовнішньоекономічної діяльності в Україні, потребують здійснення суттєвих змін та впровадження прогресивних, сучасних, інноваційних заходів, які б дали можливість виходу підприємств на міжнародний рівень, так і підняти економіку країни в цілому.

Яскравим прикладом впровадження ефективних управлінських методів у виробництво та подолання проблем, є діяльність ТОВ «МаревенФуд Україна», яке знаходиться в м. Біла Церква Київської області з 2011 року, на якому сьогодні працює близько 500 осіб.

Компанія «МаревенФуд Україна», дочірнє підприємство міжнародного холдингу «МаревенФудХолдінгс Лімітед» з 100% в'єтнамсько-японським капіталом, спеціалізація якого - виробництво високоякісних продуктів харчування швидкого приготування.

За роки своєї діяльності ТОВ «МаревенФудУкраїна» не одноразово отримували дипломи «Кращий роботодавець», золото у престижній номінації «Експортер року» Національного Бізнес Рейтингу.

Продукція підприємства виготовляється під торговою маркою «Роллтон».

ТМ «Роллтон» - це прості, унікальні, якісні, а головне, доступні за ціною і зручні харчові продукти: локшина та вермішель швидкого приготування, пюре картопляне, локшина яєчна швидкого варіння та смачні приправи універсальні.

Вся продукція ТМ «Роллтон» характеризується тим, що виробляється з високоякісної європейської та української сировини, при її виготовленні застосовуються новітні технологічні японські та європейські лінії. Сертифікати ISO 9001:2008 та ISO 22000:2005, які має компанія, говорять про безпечне і високоякісне середовище виробництва, у якому виготовляється продукція потужного підприємства.

ТМ «Роллтон» користується попитом та успішно реалізується у більш ніж десятих країнах Європи та Азії.

Але на жаль, підприємство часто стикається при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, з низкою внутрішніх та зовнішніх проблем.

Внутрішні, це першочергу, комунікаційні, транспортні перепони, невідповідність інформативного характеру між підрозділами, стосовно доставки та якості сировини та інші.

Зовнішні - цемитні, мовні бар'єри, сертифікація та стандартизація продукції, транспортно-логістичні та інші.

Подолання проблем здійснюється шляхом тісної взаємодії усіх підрозділів підприємства, постійним контролем з боку посадових осіб за діяльністю всіх служб та підрозділів, своєчасне виявлення та усунення проблем різними шляхами.

Отже, економічний розвиток України неможливий без чітко розробленої кожним підприємством, яке хоче досягти успіху, економічної стратегії яка повинна в першу чергу, орієнтуватись на завоювання зовнішніх ринків з конкурентоспроможною продукцією, що відповідає світовим показникам якості. Адже експортно-імпортна діяльність національних товаровиробників дозволить не тільки поліпшити фінансово-економічну діяльність, а й створити імідж даного підприємства на світовому ринку. Всі ці чинники формують місце України і іноземних інтеграційних об'єднаннях, особливо в рамках співпраці з ЄС.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання-Прес, 2013. - 384 с.

2. Коломацька С.П. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні: правове регулювання та гарантії здійснення: Навч. посіб. / С.П. Коломацька – К.: Професіонал, 2014.

3. Михайлишин Л. І. Вектори інтеграції України в ЄС чи СНД / Л. І. Михайлишин // Науково-інформаційний вісник: «Економіка», 2013. – № 3. – С. 172-181.

4. Проект Національної стратегії розвитку експорту. URL: http://www.ukrexporth.gov.ua/ukr/zakon_kr_perebuv//4592.html

5. Шкурूपій О.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. URL: http://libfree.com/128619811ekonomikazovnishnoekonomichna_diyalnist_pidpriyemstva_shkurupiy_ov.html

6. Офіційний сайт ТОВ «МаревенФуд Україна». URL: <http://mareven.com/en/>

ЗМІСТ

Кибенко Олег В'ячеславович Особливості управління матеріально-технічним постачанням у підприємствах матеріальної сфери виробництва.....	3
Рябушенко Артем Сергійович Особливості управління соціально-економічним розвитком об'єднаних територіальних громад.....	4
Заболотня Анастасія Вікторівна Тайм-менеджмент як метод підвищення ефективності праці менеджера.....	6
Ковальський Владислав Вікторович Сучасні тенденції оптимізації структури потенціалу підприємств.....	7
Пустовіт Юрій Ігорович Правове регламентування в управлінні персоналом підприємства.....	9
Шевченко Іван Миколайович Інвестиційна привабливість: сутність, рівні, методики оцінювання.....	10
Перхун Владислав Олександрович Корпоративна соціальна відповідальність: види та моделі.....	12
Глива Ніколетта Сергіївна Конкурентоспроможність продукції: сутність, критерії та чинники.....	13
Михайлова Ольга Анатоліївна Сутність, класифікація та життєвий цикл інвестиційних проєктів.....	15
Стадник Костянтин Петрович Теорема Стюарта: розвиток і перспективи досліджень.....	16
Чернова Тетяна Володимирівна Похідна та її застосування під час розв'язування прикладних задач.....	18
Котюга Карина Русланівна Види статистичних гіпотез.....	20
Котлінський Олексій Андрійович Парадокс Бернуллі у задачі про страхування.....	21
Косинець Анастасія Василівна Електрична активність серця та мозку.....	23
Гуменюк Юлія Олександрівна Методи електролікування.....	25
Мбуоуар Koutchor Eriphany FinancialpotentialofeconomicdevelopmentofCameroon.....	26
Баліцька Наталія Ігорівна Дослідження впливу економіки на населення України.....	28
Ngantcha K. JesseRaiford The socio-economicproblemsofCameroon.....	30
Скорецька Наталія Євгенівна MS Project у сфері сільськогосподарського виробництва.....	32
Мялук Олександра Олександрівна, Грузинський Олександр Вікторович GOOD GOVERNANCE, як засіб підвищення ефективності управління.....	33
Горovenko Надія Володимирівна Інструменти оцінки якості надання адміністративних послуг і діяльності ЦНАП.....	35
Коваленко Наталія Сергіївна Реформування системи державного управління: зарубіжний досвід для України.....	37
Кучинська Дарина Анатоліївна Особливості зовнішньої торгівлі продуктами харчування з країнами Європейського союзу.....	39
Сушко Вікторія Олександрівна Виявлення резервів підвищення зовнішньоекономічної конкурентоспроможності підприємств АПК.....	41
Баліцька Наталія Ігорівна Державний інфосервіс «StartBusinessChallenge» як форма публічної взаємодії між владою і бізнесом.....	43
Галесв Антон Миколайович Проблеми та перспективи освоєння вітчизняними підприємствами європейських ринків.....	45
Парасюк Владислав Олександрович Міжнародна міграція факторів виробництва як передумова світогосподарських зв'язків.....	47
Лобунець Анастасія Романівна Тенденції розвитку ринку цукру України.....	48
Ворона Євгеній Сергійович Етика державного службовця як один із засобів боротьби з корупцією.....	50
Кириленко Діана Борисівна, Кругляк Катерина Віталіївна, Використання інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців-економістів.....	51
Острроверженко Марія Петрівна, Нужа Дарина Олександрівна Дослідження вступної кампанії університету.....	52
Бражник Тетяна Олександрівна Методичні підходи до оцінки справедливої вартості активів за міжнародними стандартами обліку.....	54

Янчук Анастасія Тарасівна Облік формування власного капіталу в системі управління фінансами підприємства.....	56
Пилипенко Анжеліка Юрївна Організація обліково аналітичного забезпечення управління розрахунками з покупцями і замовниками.....	58
Подолянюк Марина Олександрівна Сучасні тенденції вдосконалення обліку і аудиту розрахунків підприємства з постачальниками.....	60
Скорецька Наталія Євгенівна Сучасні аспекти обліку і контролю заробітної плати на підприємстві.....	62
Качан Анна Мирославівна Актуальні проблеми та особливості обліку розрахунків з покупцями та замовниками.....	63
Ткаченко Анастасія Андріївна Методичні аспекти аудиторської оцінки фінансово-майнового стану підприємства.....	64
Ворона Лілія Сергіївна Характеристика компромісної моделі оптимізації структури капіталу підприємства.....	66
Верхолат Вікторія Володимирівна Резерви нарощення прибутку аграрних підприємств.....	69
Ходань Сергій Дмитрович Особливості формування і використання фінансових ресурсів підприємств роздрібною торгівлі в Україні.....	71
Кваша Майя Костянтинівна Депозити як основне джерело формування ресурсної бази комерційних банків.....	73
Базиль Андрій Володимирович Особливості оцінки прибутковості підприємств роздрібною торгівлі.....	74
Кокарева Дарія Сергіївна Проблеми безробіття в Україні та шляхи їх вирішення.....	76
Охримович Тетяна Сергіївна Платіжний календар як інструмент оперативного управління грошовими потоками підприємства.....	77
Смичок Світлана Петрівна Трудова міграція в Україні.....	80
Фунг Хамі Оптимізація структури капіталу підприємства в процесі стратегічної оцінки його фінансування.....	81
Volutska Anastasiya The mechanism of management of receivables of the enterprise.....	83
Vonsarivska Anita Theoretical aspects of the financial results of activity of agricultural enterprises Ukraine.....	85
Kaminska Nadiya Financial stability and factors that affect it.....	87
Reshetniuk Bogdana Equity capital: theoretical aspect.....	89
Крякова Валерія Володимирівна Особливості особистого страхування та необхідність його вдосконалення.....	91
Гаркуша-Омельченко Катерина Сергіївна Податкова система України, принципи побудови та напрямки реформування.....	93
Никоненко Світлана Сергіївна Роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємства (на прикладі ПОГ «Білоцерківське УВП УТОС»).....	95
Сідорова Вікторія Михайлівна Кредитні операції банку, їх роль в економіці.....	97
Шестопад Анна Олегівна Особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств.....	99
Пінчук Анастасія Сергіївна Економічна суть та значення прямого оподаткування.....	101
Пількевич Костянтин Олександрович Інституційні передумови забезпечення інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств.....	103
Кібаленко Олександра Сергіївна Економічна ефективність діяльності підприємства та шляхи її підвищення.....	105
Петренко Анатолій Вікторович Мотивація як один із способів підвищення продуктивності праці персоналу.....	106
Балицька Наталія Ігорівна Еволюція грошей у XX столітті.....	108
Кокарева Дарія Сергіївна Перспективи залучення іноземних інвестицій в Україну. Вигоди бренду для виробника та споживача.....	109
Петренко Анатолій Вікторович Вигоди бренду для виробника та споживача.....	111
Смичок Світлана Петрівна Бюджет 2019: сутність та основні кількісні параметри.....	112
Палатна Ганна Євгеніївна Циркулярна економіка як вектор розвитку в умовах змін глобального середовища.....	114
Пашенко Аліна Миколаївна Аутстафінг та аутсорсинг як нові форми використання персоналу.....	115

Пилипенко Іван Миколайович Економічна оцінка різних варіантів великомасштабної селекції.....	117
Жупаник Василь Михайлович Сутність та види посередницької діяльності.....	118
Оленченко Кирил Костянтинович Банківська система України: стан і проблеми розвитку.	120
Кияниця Олександр Валерійович Антиінфляційна політика як інструмент подолання макроекономічної нестабільності.....	121
Сич Анна Олександрівна Управління якістю та конкурентоспроможністю продукції – пріоритетні завдання підприємств молокопереробної галузі.....	122
Шаравара Владислав Віталійович Реклама – один з результативних важелів впливу на розвиток підприємництва в сучасних ринкових умовах та її законодавче регулювання.....	124
Черняєва Світлана Віталіївна Шляхи підвищення ефективності виробництва кукурудзи на зерно.....	126
Єрохіна Діана Андріївна Проблеми управління експортно-імпортною діяльністю переробних підприємств України (на прикладі ТОВ «МаревенФудУкраїна» м. Біла Церква Київської обл.).	128